

List

LETO XI
ŠT. 4
28. APRIL 2005
300 SIT

ISSN 1581-8373

Revija za kulturna in druga vprašanja občine Šoštanj in širše.

Stran 10
Kaj se dogaja
z našim listom?

Stran 32
Porušene domačije
Oroževa kmetija

Stran 35
Aragonitni ježki

Stran 40
Pod ruševinami
gradu Kacenštajn

Poština plačan pri pošti 3325 Šoštanj

Knjižnica Velenje
Titov trg 05

3320 Velenje

D r o b n a

Jaz sem droben,
droben list,
ki drevo mu daje hrano.
To drevo
iz zemlje rase,
zemlja
pa je vir življenja
in življenje
vir človeštva
in človeštvo
to je hrast,
ki človeku
daje rast.

LIKOVNI SVET OTROK V ŠOŠTANJU

V soboto, 16. aprila 2005, so se v šoštanjskem kulturnem domu zbrali na odprtju 37. razstave LSO likovni pedagogi in njihovi učenci iz številnih slovenskih šol in vrtcev. Po kulturnem programu so si ogledali razstavljene izdelke na hodnikih Kajuhove šole - letos zadnjič, kajti 38. razstava bo že krasila avlo nove šole. Več o nagrajencih in samem odprtju bomo poročali v naslednji številki Lista.

J. A.

OBVESTILO

Škoda nastala zaradi divjadi

LD Šoštanj obvešča vse prizadete, da lahko uveljavljajo škodo, ki je nastala zaradi divjadi, na naslovu LD Smrekovec, p. p. 30, Šoštanj. Pisne vloge bo obravnavala komisija, ki bo preučila primer in ugotovila škodo.

Vodstvo LD Smrekovec

ZAHVALA!

Trinajstega aprila letos nas je poklicala ga. Tatjana Vidmar, strokovna sodelavka Zveze kulturnih društev Šaleške doline. Čestitala nam je za 10. obletnico Lista.

Hvala Tatjana!

Zabeleženo tresenje tal na območju občine Šoštanj v mesecu marcu 2005

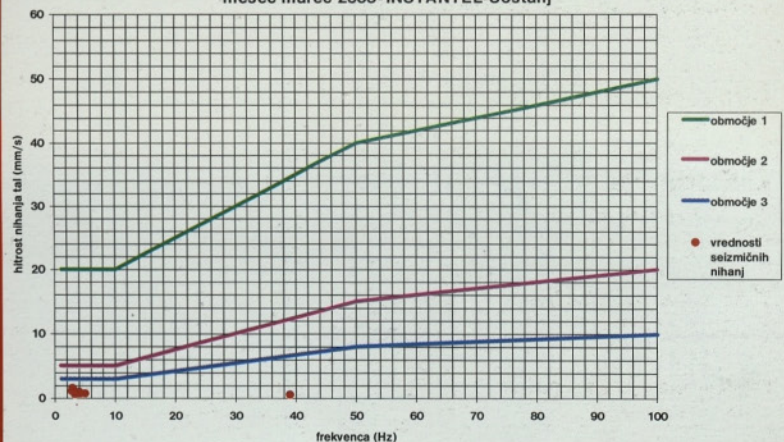
V Premogovniku Velenje se zavedamo, da je tresenje tal moteče za prebivalce Šoštanja, zato tudi toliko bolj skrbno obravnavamo njihove pritožbe. Objektivno vrednotenje pritožb je možno le z kvalitetno opravljenimi meritvami tresenja tal, ki jih na območju občine Šoštanj izvajamo že vrsto let.

V mesecu marcu je bilo zabeleženih 12 tresljajev, (glej tabelo). Noben seizmični dogodek ni presegal nobene od mej določene s standardom DIN 4150, ki postavlja meje za dopustno tresenje tal najostreje med vsemi nacionalnimi standardi na tem področju (glej grafikon).

V mesecu marcu smo prejeli tudi 10 klincev občanov, ki so prijavili tresenje tal. Več klincev seje nanašalo na iste dogodke. Številčno je bilo v februarju dogodkov manj kot v mesecu februarju (20), manj kot v januarju (31) in manj kot v decembru (30).

Pripravil
Janez Mayer, univ. dipl. inž. rud.
Vodja HGS
Marijan Lenart, univ. dipl. inž. rud.

PRIMERJAVA ZABELEŽENIH NIHANJ TAL Z DOPUSTNIMI PO STANDARDU DIN 4150 ZA KRATKOTRAJNA TRESENJA ZA mesec marec 2005-INSTANTEL-Šoštanj

LEGENDA

območje 1 - Industrijske zgradbe, gospodarska poslopja in podobno
območje 2 - Stanovanjske zgradbe in poslopja, ki se uporabljajo za bivanje
območje 3 - Zgradbe, ki zaradi potrebne občutljivosti ne sodijo v skupino 1 in 2 ali pa so posebnega pomena, npr. spominskih zaščitene zgradbe

Poročilo o zabeleženih seizmični aktivnosti na površini za mesec: marec - 2005 InstanTEL (Šoštanj)

datum	čas	frekvenca [Hz]	jakost [mm/s]	grafična skala	opomba
2.3.2005	0:51	2.90	1.52	**	
8.3.2005	2:36	3.30	0.62	*	
10.3.2005	2:51	4.20	0.67	*	
10.3.2005	8:10	5.00	0.64	*	
14.3.2005	8:15	3.40	0.58	*	
14.3.2005	23:50	2.80	1.03	**	
21.3.2005	7:49	3.30	0.52	*	
22.3.2005	2:22	3.10	0.90	*	
22.3.2005	12:25	39.00	0.49	*	
22.3.2005	18:06	4.00	0.94	*	
24.3.2005	19:15	3.10	1.19	**	
30.3.2005	12:02	4.00	0.67	*	

s - ARSO, urad za seizmologijo poslal obvestilo o potresu

List

Revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše.

Izdaja

Zavod za Kulturo Šoštanj
Trg Svobode 12, 3325 Šoštanj
zanj Kajetan Čop, direktor
Izdajanje Lista finančno omogoča Občina Šoštanj, zanjo Milan Kopusar, župan.

Fotografija na naslovnici:

Jože Miklavc

Odgovorni urednik

Peter Rezman

Lektoriranje

Jožica Andrejc

(Za razpise in objave odgovarja naročnik.)

Priprava redakcije

Milojka Komprej

Oblikovanje in prelom

Vinko Pejovnik ml.

Tisk

Grafika Gracer Celje

Natiskano

900 izvodov.

Vse sodelavce prosimo, da prispevke za LIST št. 5 (maj 2005), pošljejo ali dostavijo najkasneje do 14. maja 2005.

ISSN 1581-8373

9 770158 183733

Informacije v prostoru, Stran 9.

- 4
- 5
- 6
- 11
- 12
- 14
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 26
- 28
- 31
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 40
- 44
- 45
- 46

VSEBINA

Fotografija meseca

Uvodnik

Naša občina

Obeta se nam javni red in mir

Politika

Šaleška dolina

Dogodki in ljudje

Prostor za komentar

Informacije v prostoru

Skavti

Dan Zemlje

V spomin

Utrinki iz življenja cerkve

Sredina

Podoba kulture

Portreti

Porušene domačije

Oroževa kmetija

Naša naravna dediščina

Aragonitni ježki

Potopis

Iz prejšnjega stoletja

Pod ruševinami gradu Kacenštajn

Knjige

Čez Uršljo goro

Spomini

Šoštanj z bližnjo okolico skozi čas in moje oči (2. del)

Svetloba

Horoskop

Križanka

Alojzija Turk in Stane Mazej, blagajničarka in tajnik društva upokojencev Šoštanj. Vedno v pomoč tako na vrhu, kot tistim, ki na sedežu društva poiščejo nasvet ali plačajo članarino.

Foto: Dejan Tonkli

Poslanica Društva slovenskih pisateljev ob 10. obletnici slovenskih dnevov knjige

Evald Flisar

vodja Slovenskih dnevov knjige
pri Društvu slovenskih pisateljev

Pred desetimi leti smo se na Društvu slovenskih pisateljev vprašali, zakaj so knjige vse manj posode za shranjevanje duha in preteklosti (in sanj o prihodnosti), zakaj vse bolj prodajno blago.

V trmastem kljubovanju brezdušnim zahtevam svobodnega trga smo (opogumljeni s katalonskim zgledom) sklenili: »Podarimo knjigo!« In rodil se je Slovenski dan knjige, vetrovni dogodek na ploščadi med Cankarjevimi domom in stolpnico Ljubljanske banke, kjer so knjige in celo stojnice zaradi preprihane dobesedno letele po zraku in kar nekaj uglednih mimosočasnih zadele naravnost v glavo. (O, knjiga! so presenečeno vzklikali.)

In tako je vzkliknil tudi marsikdo drug v Sloveniji, kajti knjiga je hitro postala predmet poželenja in vsesplošne pozornosti vsaj enkrat na leto (tako kot Prešeren). Naslednje leto se je Dan knjige razmnožil v tri Dneve knjige in se preselil v park Zvezda na Kongresnem trgu, potem se je nezadržno plodil naprej in postal slovenski teden knjige, rodil je otroke v Mariboru, Celju, Kopru, Velenju, Novi Gorici, zavzel je šole, knjižnice, vrtce, občine, krajevne skupnosti – in celo oblast, kajti na Kongresnem trgu se že vrsto let ponosno (in uradno) pojavljajo predsednik države, minister za kulturo, županja, tuji veleposlaniki, da ne omenjam medijev od televizije naprej. In, seveda, bralci, ki vsako

leto oblegajo stojnice, da bi končno vendarle prišli do knjig po nižani ceni, saj nekateri prijaznejši založniki ponujajo svoje izdaje s popusti do 80%!

Ob desetletnici velja poudariti, da so Slovenski dnevi knjige, čeprav že del slovenske kulturne tradicije, poseben dogodek. Njihov osrednji namen je krepitev duhovnih vrednot in (skoraj že obredno) opozarjanje na pomen književnosti za narod, ki si želi »pisati sodbo sam«. Nenačitan, neizobražen človek si ne želi svobode. Če mu je svoboda podarjena, pa je ne zna uporabiti v dobre namene. Zato so knjige neskončno več kot zvezki potiskanega papirja. V desetih letih sem uporabil že vse možne domisljice o pomenu knjige za naše duhovno in duševno zdravje. Zato bi dodal samo še eno misel. Ni moja, zapisal jo je Hermann Hesse. »Tudi najbolj otročja zastrupljenost z napredkom bo morala kmalu priznati, da imajo pisanje in knjige vlogo, ki je večna. Postalo bo očitno, da formulacije v besedah in prenašanje teh formulacij s pisavo niso samo pomembna pomagala, ampak dejansko edino, kar daje človeštvu možnost, da ima zgodovino in da se nenehno zaveda samega sebe.«

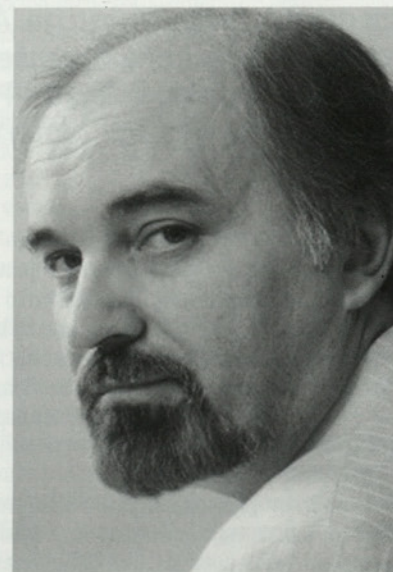

Foto: Milička Komprej

Občina Šoštanj je ob Dnevu knjige odprla Ulično knjigarno, poleg tega so organizirali veliko akcijo zbiranja pravljic, ki jih bodo podarili bolnišničnim oddelkom Vrtca Anice Černejeve v Celju.

Obeta se nam javni red in mir

Uredniško redigiran zapisnik 17. redne seje Sveta Občine Šoštanj, ki je bila v ponedeljek, 7. 3. 2005, ob 11. uri v veliki sejni dvorani Občine Šoštanj.

Na seji je bilo prisotnih 15 svetnikov in direktorica občinske uprave ga. Mirjam Povh, višja svetovalka za družbene dejavnosti ga. Alenka Verbič, višja svetovalka za GOP ga. Sonja Novak, višja referentka za finance ga. Irena Skornšek, referentka za odnose z javnostmi ga. Tjaša Rehar, predstavnik Komunalnega podjetja Velenje – PE Energetika g. Miran Zager in predstavnik IBE d. d. Ljubljana g. Marko Pečarič. Sejo je vodil župan Milan Kopušar, zapisnik je pisala Suzana Koželjnik.

Rebalans proračuna

Po potrditvi zapisnika je župan pričel obravnavo rebalansa proračuna za leto 2005. Na kratko je pojasnil sporazum s Termoelektrarno Šoštanj, kjer se povečajo prihodki pri krajevnih skupnosti Občine Šoštanj in prerazporeditev sredstev za sofinanciranje v regijski CERO v Celju in za ureditev deponije odlaganja odpadkov v Velenju.

Nato je župan odprl razpravo.

Ivan Drev je menil, da je še vedno premalo sredstev, namenjenih kmetijstvu, in je predlagal, da iz postavke Plinifikacija Ravne-Gaberke vzamejo 4 MIO SIT in jih namenijo kmetijstvu. Izhajal je iz stališča, da se ljudje vsebolj nagibajo k toplifikaciji in tudi krajani sosednjega kraja Škale ne koristijo plinovoda, ker so stroški zelo visoki. Dodal je še, da naj raje izkoristimo vir energije iz Termoelektrarne Šoštanj in gremo v celovito toplifikacijo celotne občine.

Peter Radoja je povedal, da so se že na prejšnji seji pogovarjali o stanju doma Krajevne skupnosti Lokovica, ki nujno potrebuje sredstva v vrednosti 3 MIO SIT za prekritje strehe, ki je dotrajana in v zelo slabem stanju. Predlagal je sredstva iz proračunske postavke 10.07. Odmera cest, ki se sploh ne izvaja. Če bi se v letošnjem letu ta postavka izvajala, je predlagal kot prej Ivan Drev, da se vzame iz postavke Plinifikacija Ravne-Gaberke.

Vojko Krneža je odlok o rebalansu pregledal in ugotovil, da predlagatelj ni ponudil nobenih vsebinskih sprememb od zadnje seje, zato je imel podobno stališče, kot ga je imel na zadnji seji, ko so obravnavali spremembo proračuna. Podal je amandma k odluku o rebalansu proračuna Občine Šoštanj za leto 2005, ki so ga predlagali svetniki Vojko Krneža, Roman Kavšak, Ivo Drev, Peter Radoja, Peter Turinek in Drago Koren v naslednjih postavkah:

Plinifikacija Ravne-Gaberke se spremeni v višini in namembnosti sredstev, in sicer s 45 MIO SIT na 22 MIO SIT.

Ostala sredstva se tudi prerazporedijo v naslednjih postavkah, in sicer: Ekologija in varstvo okolja s predvidenih 1 MIO SIT na 11 MIO SIT za sofinanciranje obnove individualnih kurišč in za programe varčevanja z energijo; Vsebine po nacionalnem programu športa RS s predvidenih 17 MIO SIT na 19 MIO SIT; Kmetijstvo s predvidenih 5 MIO SIT na 9 MIO SIT; Sanacija zdravstvene postaje Šoštanj

s predvidenih 16 MIO SIT na 20 MIO SIT; Ureditve doma KS Lokovica s predvidenih 0 na 3 MIO SIT.

Župan je povedal, da so že več let trajale raziskave in primerjave za vročevod ali plinovod in na koncu je razmerje 1: 3 v korist plinifikacije. Plinifikacija Gaberke-Ravne je tako daleč, da je pred izdajo gradbenega dovoljenja, in sredstva, ki so predvidena za plinifikacijo, so namenska zaradi zaprtja ceste Gaberke-Šoštanj in zato teh sredstev ne moremo prerazporediti drugam.

Kar se pa tiče kmetijstva, je svetniku Ivu Drevu predlagal, naj se pozanima, kaj lahko občina financira, da bi kmetijstvo dobilo večja finančna sredstva.

Nato je odgovoril Petru Radoji glede doma KS Lokovica. Dom je občina lani svečano predala v upravljanje KS Lokovica, ki je zato tudi dobila del sredstev v svoj proračun. Lahko jih namenijo za popravilo strehe in ne za saniranje cest ali dvorišč. To je samo dogovor njih samih v KS, kam bodo namenili sredstva. Če pa bodo počakali do drugega rebalansa, je pa prepričan, da se bodo potrudili za dodatna sredstva. Predlagal je, da se ta amandma zavrne.

Nato je župan predlagal glasovanje o amandmaju k odluku o rebalansu proračuna Občine Šoštanj za leto 2005, ki so ga predlagali svetniki Vojko Krneža, Roman Kavšak, Peter Radoja, Peter Turinek, Ivo Drev in Drago Koren.

Po zavrnitvi amandmaja je večina devetih svetnikov ob nasprotovanju petih sprejela Odlok o rebalansu proračuna Občine Šoštanj za leto 2005.

Pomočnik vršilca dolžnosti

V nadaljevanju so svetniki pričeli s postopkom sprejemanja predloga Odloka o ustanovitvi javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola Šoštanj.

Vojko Krneža je s podpisi svetnikov Vojka Krneže, Iva Dreva, Petra Turineka, Petra Radoje, Romana Kavšaka in Draga Korena vložil amandma na Odlok o ustanovitvi javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola Šoštanj, in sicer, da se črta člen odloka, ki govori o imenovanju pomočnika ravnatelja. Vsi naslednji členi pa bi se preštevilčili po nadaljnjem vrstnem redu, kot si zaporedoma sledijo.

Povedal je še, da v tem odluku 37. člen, ki to dooloča, ni potreben, saj si ravnatelj sam izbira svoje-

ga pomočnika. Potrebno je, da se čim prej sprejme odlok brez 37. člena, da lahko vršilec dolžnosti v. d. ravnatelja pripravi vse potrebne aktivnosti za razpis imenovanja novega ravnatelja in vse potrebne aktivnosti.

Župan je predal besedo **Alenki Verbič**, višji svetovalki za družbene dejavnosti, ki je odgovorila na predlagani amandma svetnikov.

37. člen izhaja iz 56. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, ki pravi, da pomočnike ravnatelja imenuje in razrešuje ravnatelj. Pravna služba Ministrstva za šolstvo priporoča uvrstitev 37. člena, ker s 1. 9. 2005 prenehajo vsa delovna razmerja zaposlenim in tako tudi obema dosedanjima pomočnikoma. Ker pa šola ne more funkcionirati brez pomočnika ravnatelja v sedanji praksi, vršilec dolžnosti ravnatelja imenuje pomočnika ravnatelja. V novi šoli bo 47 oddelkov, kar pomeni, da se na to število oddelkov sistemizirata dva pomočnika ravnatelja, ki ju bo imenoval vršilec dolžnosti ravnatelja. Ko bo pa imenovan ravnatelj nove osnovne šole, ju bo lahko obdržal ali pa razrešil in imenoval svoja nova pomočnika.

Župan je dodal, da bo ravnatelj svoja pomočnika imenoval, ne glede na to, ali bo to zapisano v 37. členu, ker se bo skliceval na Zakon o šolstvu, ki je višji od odloka. Misli pa, da je to korektna in pametna rešitev, da si v. d. ravnatelja izbere svoja pomočnika. Novi ravnatelj pa si lahko pomočnika obdrži ali pa odstavi. Ustanoviteljica občina daje iniciativo, da če bo postal ravnatelj eden od sedanjih ravnateljev, bo pritisk ustanovitelja, da bo eden od pomočnikov dosedanji ravnatelj. V primeru, da ne bosta izbrana, ostaneta kot pomočnika ravnatelja. Če svetniki menijo, da je 37. člen odveč, ga lahko črtajo in odlok rešujejo skladno z zakonom.

Drago Koren se je strinjal z mnenjem župana, sam pa se je zavzel, da 37. člen ostane in da odloka ni potrebno spreminjati. Predlagal je dvojce: ali se člen črta ali pa se doda samo v. d. pomočnika ravnatelja.

Razlago je dodala še **Mirjam Povh**, direktorica občinske uprave.

Problem ni v 37. členu. Zakon predvideva, da ravnatelj imenuje pomočnika, osebo ki deluje na šoli. V tem primeru je zelo pomembno, da sta pomočnika imenovana do pričetka pouka, ker v. d. ravnatelja ni strokovna oseba, ki bo vodila šolstvo in pedagoški sistem, ki bo deloval. Prvi dan delovanja šole mora biti tam nekdo, ki je strokoven, ki bo deloval in po-

znal sistem delovanja šole. Ravnatelj pa si potem sam imenuje svoja pomočnika, ki ju bo želel. Zato je pomembno, da ta člen ostane. V prehodnih in končnih določbah pa ni mogoče napisati samo ravnatelj, ker je ta čas do imenovanja ravnatelja prehodni čas do končnega sistema. Zaradi tega mora pisati, da je v. d. ravnatelj tisti, ki bo 1. septembra imenoval dva pomočnika, ki bosta strokovno in pedagoško vodila šolo.

Viki Drev je predlagal, da se v 37. členu doda, da za prehodno obdobje imenujemo poimensko dosedanja ravnatelja za pomočnika ravnatelja.

Vojko Krneža je še enkrat poudaril, da je smiselno 37. člen črtati, ker je v 39. členu zajeto vse glede pomočnika v. d. ravnatelja in je stvar popolnoma jasna. Predlagal je še, da bi bilo smotno dodati v 39. členu, da je v. d. ravnatelj za svoje delo odgovoren ustanovitelju - Svetu Občine Šoštanj.

Župan je predlagal glasovanje o amandmaju k odloku o ustanovitvi javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola Šoštanj, ki so ga predlagali svetniki Vojko Krneža, Roman Kavšak, Ivo Drev, Peter Radoja, Peter Turinek in Drago Koren, in sicer, da se črta 37. člen odloka, vsi naslednji člani pa se preštevilčijo po nadaljnjem vrstnem redu, kot si zaporedoma sledijo.

Svetniki so nato predlog Vojka Krneža zavrnili in brez glasu proti sprejeli odlok, kot je bil predlagan.

Nemirni psički

V nadaljevanju se je **Matjaž Cesar**, predsednik Komisije za okolje in prostor v Občini Šoštanj, na kratko pojasnil osnutek Odloka o javnem redu in miru v Občini Šoštanj. Komisija ga je podrobno obravnavala in imela kar nekaj predlogov ter pričakuje od svetnikov, da bodo podali kakšne predloge oziroma pripombe, da bo odlok zaživel v praksi.

Župan je predlagal desetdnevni rok za pisne pripombe na predlagani osnutek in ga dal v razpravo.

Drago Koren je povedal, da je odlok potreben in da ga je potrebno narediti čim boljšega in koristnega za občane Šoštanja. Naštel je vrsto pripomb na odlok.

Vojko Krneža je menil, da ne bi komentiral Odloka o javnem redu in miru v Občini Šoštanj, ampak bi grajal predsednika Komisije za okolje in prostor g. Matjaža Cesarja in upravo. Člani komisije so se morali dalj časa ukvarjati z samim odlokom, sedaj pa svetniki izgubljajo čas in energijo s tem, ker nimajo vsebinskih pripomb, ki so jih takrat na seji Komisije za okolje in prostor obravnavali. Določene stvari se podvajajo in danes bi bili svetniki seznanjeni s pripombami in predlogi, sam odlok pa bi morali strniti v krajšo in bolj jedrnatno vsebino. Predsednik komisije je odgovoren, da se danes pojavljajo nova vprašanja in pripombe, ki bi morale biti že realizirane.

Peter Turinek je imel pripombo na določilo o puščanju bal na travniku in na obrobju njiv več kot 10 dni.

Peter Radoja je videl dodatne ovire pri vodenju upravnih postopkov za pridobitev dovoljenj, saj bo lahko Upravna enota predpisovala drugačne pogoje, kot pa so določeni tukaj v odloku. Potem je podal vrsto konkretnih pripomb.

Matjaž Cesar je sprejel kritike, ki jih je izrekel svetnik Vojko Krneža, sam pa se je opravičil. V imenu osebe, ki piše zapisnik. Zaradi bolezni bo v kratkem času tega tudi posredovala.

Dodal je še, da se v zadnjem času pojavlja veliko popadljivih psov, ki jih lastniki vodijo po Šoštanju. Pojavljajo se v stanovanjskih objektih - blokkih, kjer starši ne morejo pustiti svojih otrok samih na hodnikih. Konkretno je ta problem na Aškerčevi 3 b v Šoštanju, kjer ima mlad fant psa vrste pitbull in zanj zelo slabo skrbi. Ker pa pes nima dobre vzgoje, lahko pride do nesreče in zato so se na komisiji za okolje in prostor odločili, da se v odlok doda široko področje za lastnike psov in tako bodo le-ti imeli večjo odgovornost.

V občini Velenje so ta odlok sprejeli že leta 2003 in so za kršitelje zelo visoke kazni. Lastniki psov se odločajo za sprehod okoli šoštanjskega jezera, kar je za sprehajalce zelo neprijetno, če so psi spuščeni.

Opravil je tudi razgovor v Termah Topolšica in v Bolnišnici Topolšica glede uporabe pirotehničnih sredstev v času velikonočnih praznikov, ko so bili turisti v Termah kar malo prestrašeni in so spraševali, kaj se dogaja. Tudi KS Topolšica se bo morala vključiti in določiti čas in območje ter opozoriti, ko se bodo uporabljale pirotehnične zadeve. Če se gremo turizem, bodimo spoštljivi do tistih, ki so na počitku.

Nato so svetniki soglasno sprejeli osnutek.

Zgodba o plinu

Po sprejetju osnutka Odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o komunalnem prispevku v Občini Šoštanj, ki ga je svetnikom pojasnil predsednik komisije GJS **Viki Drev**, so se svetniki lotili novelacije energetske zasnove Občine Šoštanj (Študije so svetniki dobili z gradivom.) Gradivo sta pojasnila **Miran Zager** iz Komunalnega podjetja Velenje - PE Energetika ter predstavnik IBE **Marko Pečarič**.

V razpravi svetnik je **Vojko Krneža** povedal, da so dobili od predstavnika IBE pojasnila na njegove trditve. Ni citiral dopisa, ki ga je občinska uprava nasloвила na IBE, piše pa tako, da je že sprejeta dokončna plinifikacija naselja Gaberke in ni potrebno dodatnih pojasnil. Odločitev je politična, stroke ne bodo upoštevali. Vsaka analiza je tu zelo dobrodošla. Z dopisom pa so posilili institucijo IBE, naj ne upošteva analiz. Vprašal je še predstavnika IBE g. Pečariča, če so napravili analizo o ekonomski upravičenosti projekta plinifikacije zaselka Gaberke. Po vseh teh poročilih je namreč smatral, da ni ekonomske upravičenosti. Na strani 84 v gradivu Plinovodno omrežje piše, da primerjava žal ni upoštevala z ekonomskega vidika možnosti ohranitve lokalnih kurišč, kar bi bilo nujno potrebno. Na strani 87 je prišel do zaključka, da Šoštanj s plinifikacijo Gaberke pokriva zgrešeno investicijo plinovoda Občine Velenje v naselju Škale. Če je plin tako donosen in tako ekonomsko sprejemljiv, zakaj pa se veja plinovoda ne obrne nazaj in ne gre na Kardeljevo ploščad, kjer je odjemalcev več kot tukaj. Sprejemljiva infrastruktura je takrat, ko je odjemalcev veliko. V naselju Gaberke in Ravne jih ne bo tako veliko, zato je menil, da je

to politična odločitev, ki ni sledila stroki.

Na strani 89 pa besedilo govori v prid njegovi tezi o rebalansu. Zagotovljen mora biti takojšen odvzem zemeljskega plina in treba je samo narediti hišne priključke do hiše, nato pa bo odločitev vsakega posameznika, ali se bo priključil na plinovod ali ne. Preden si bo uredil kurišče, bo vsak iz ekonomskega stališča preračunal, ali se mu bo splačalo prekloniti na plinovodno omrežje. Svetniki pa sledijo le politični odločitvi, gredo kot buldožer skozi neko strategijo razvoja plinovodnega omrežja, ki ne temelji na ekonomski upravičenosti.

Predstavnika IBE je vprašal, ali je upošteval vsa navodila občinske uprave, da jim niso bili dodani vsi podatki in analize, ki bi jih morali ob tem imeti, in prosil za odgovor.

Na vprašanja svetnika Vojka Krneža je odgovoril predstavnik IBE **g. Pečarič**. Povedal je, da je bila narejena primerjalna študija med daljinskim sistemom in nadaljnjim širjenjem daljinskega sistema in plinifikacijo. Ti rezultati so pokazali v prid plinifikacije, vendar po teh podatkih ekonomska analiza samega sistema ni bila izdelana. To pa je stvar investitorja, kako se bo odločil.

Vojko Krneža je dodal, da ima Občina Šoštanj pripombo na tisti del študije, kjer je treba pred predvidenim začetkom gradnje plinskega sistema v naselju Gaberke-Ravne ponovno preveriti smiselnost plinifikacije. Tega pa ni počela.

Župan se je navezal na graf cene toplotne energije v tej dolini. Vedno so bili postavljeni drugačni kriteriji ravno zaradi tega, ker imajo nekateri sistem daljinskega ogrevanja in ga koristijo, tisti, ki ga pa nimajo v občini, pa ga ne koristijo.

Za izgradnjo toplovoda v Topolšici in Lokovici je bila takrat še na Mestni občini Velenje sprejeta politična odločitev za izgradnjo toplovodnega omrežja v Topolšici in Lokovici, ker so bili čisto drugačni podatki, kot pa je današnje stanje.

V tej dvorani smo sprejemali predlog, da se bo lahko pripeljal plin v Termoelektrarno Šoštanj. Ko bo enkrat konec izkopavanja premoga v Premogovniku, bo ta termoelektrarna oziroma toplarna delala tudi na plin in bo izgube, ki bodo nastajale, moral uporabnik tudi plačati. Zato bo to bistveno dražje kot razred plinovodnega omrežja.

Glede ekonomske upravičenosti pa je dodal, da so dobili ponudbe in je bilo 1 : 3 v korist plinovoda - glede samega terena. Takšni problemi so v Topolšici, vendar sta tam dva velika odjemalca: zdravilišče in bolnišnica. V Gaberkah pa so samo individualne gradnje in zaradi tega je bolj smiselno delati plinovod. Po zadnjih ocenah ekonomske upravičenosti, ali dati za toplovod 600 MIO SIT ali pa 150 MIO SIT za plinifikacijo, smo se odločili za plinovod. Primerjalno gledano z Lokovico, kjer je bistveno manj priključkov, kot je bilo prej dogovorjeno, je bila investicija preko 350 MIO SIT.

Tudi naši programi v volitvah so pisali, da bomo nadaljevali z izgradnjo sistema daljinskega ogrevanja in si ne zatiskajmo oči. Prav je, da smo dobili študije Novelacije energetske zasnove Občine Šoštanj, da vidimo, kje smo in v kateri smeri bomo morali delati. V stanovanjskih objektih, predvsem v blokkih, stanovalci raje odprejo okno, ko jim je prevroče, kot

pa bi zaprli radiator. Ko bomo plačevali ekonomsko, se bodo stvari hitro realizirale.

Na očitke, da smo skrivali, moram povedati, da nismo ničesar olepševali in skrivali ter to tudi v gradivu, ki ste ga dobili, jasno pokazali. Zelo dobro bo, če se bo plin v tistem delu, ki je že narejen in, kot pravite, da ni ekonomičen, pokazal v pozitivni luči. Enako mislim tudi za plinovod Gaberke-Ravne. Tu ne gre za reševanje zgrešene investicije. V preteklosti je bilo tako narejeno, da se bo severna veja plinificirala vse do Topolšice. Vendar je potem prišlo do politične odločitve, da se je naredil toplovod. Stvari v energetiki se bodo zaostriale in tudi cene se bodo dvignile. Ne vemo tudi, kaj bo v naši dolini najboljše čez 15 do 20 let, vemo pa, kje smo sedaj.

Svetnik **Viki Drev** je imel komentar na županove besede. Menil je, da je nekatere besede povedal pravilno, nekatere pa ne. Odkrito je povedal, da so leta 1993 pripravljali dve varianti, in sicer toplifikacijo Občine Šoštanj in plinifikacijo Severne veje. Za Topolšico je bila upravičenost investicije toplifikacije narejena in jo je pripravila tudi firma IBE in g. Hrovatin. Zaradi velikega odvzema Zdravilišča Topolšica in bolnišnice Topolšica je upravičenost pretehtala v korist toplovoda, vse ostalo pa je šlo v korist plina. Takrat je bila predstavljena plinifikacija Severna veja v Občini Velenje in za tisti čas je bilo na podlagi plina manj stvari tehnično dorečenega kot danes. Vsi smo se plina bali bolj kot danes. Narejena je bila tudi podpostaja za območje Gaberke-Ravne v naselju Lajše, kjer obratuje. Strategija za to območje je bila že vseskozi v primerjavi s toplifikacijo narejena in takrat je bilo za naselje Ravne izredno drago. Sedaj gre za naselje Gaberke, ki je še dlje in ravno zaradi tega je to obstalo. Je pa res, ko smo pripravljali projekt Lokovica, nismo imeli primerjalne študije oziroma opravičenosti investicije. To pa je bila politična odločitev, predvsem zaradi tega, ker je Lokovica v neposredni bližini Termoelektrarne Šoštanj.

Ko je komisija GJS obravnavala to Novelacijo energetske zasnove Občine Šoštanj, nismo imeli tako podrobno predstavljeno, kot je danes tukaj. Vprašanje je predvsem obstoječa cena toplotne energije in ali je KP Velenje sposobno energetsko oskrbo Šaleške doline peljati za tako ceno. Povedati je treba, da so imeli v naselju Škale ljudje subvencioniran plinovod.

Komisija GJS je na koncu predlagala svetu, da sprejme to strategijo Novelacijo energetske zasnove Občine Šoštanj. Imel pa je vprašanja glede menedžerja in njegovih stroškov in kaj bo konkretno naredil na izolacijah individualnih hiš in obnovi kurišč. To pa v nadaljevanju, ko bo menedžer konkretno za našo občino opredeljen.

Župan je povedal, da je bila toplifikacija Lokovice politična odločitev, ker je blizu Šoštanja in termoelektrarne. Premogovnik je neposredni sosed Gaberke in je zaprl cesto Gaberke-Šoštanj zaradi delovanja rudnika. Je politična odločitev. Če bi gledali samo z ekonomskega vidika, bi rekli, ne, hvala.

Vojko Krneža je vprašal predstavnika IBE, če so bili izsledki energetskega koncepta občin Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki iz leta 1995 preneseni v sedanji čas in kakšna so razmerja leta 1995 in danes.

Marko Pečarič, predstavnik IBE, je odgovoril,

da primerjava s staro energetsko zasnovo iz leta 1995 ni bila delana, ker je ta nova študija delana po drugačni vsebini metodologije. Pred 10 leti vsebina ni bila predpisana s strani ministrstva in večjih primerjav ni bilo narejenih.

Glede energetskega menedžerja pa se v nekaterih občinah pojavlja problem s postavitvijo le-tega. Finančno in kadrovsko se lahko ta menedžer nastavi za več občin skupaj; v vašem primeru lahko z MO Velenje in Občino Šmartno ob Paki, ki bi delovali skupaj.

Glede subvencioniranja pa novi energetski zakon prepoveduje prelivanja sredstev iz ene gospodarske družbe v drugo in zato subvencije plinovoda zakonsko niso več dovoljene.

Župan je povedal, da je bilo poročilo izčrpno predstavljeno in tudi v gradivu precej zapisanega, zato je predlagal, da preidejo na glasovanje.

Svetniki so nato novelacijo soglasno sprejeli.

Pobude in vprašanja

Po sprejemu predloga Sklepa o potrditvi investicijskega programa za Regijski center za ravnanje z odpadki (CERO) Celje, imenovanju Milana Kopušarja za v. d. ravnatelja Osnovne šole Šoštanj ter Matjaža Cesarja in Martina Kodruna za člana Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, so člani sveta podali svoja vprašanja in pobude.

Svetnika **Draga Kotnika** kot davkoplačevalca je zanimalo, kako so porabljena občinska sredstva, vložena v RTC Golte. Predlagal je, da bi si skupaj ogledali Golte in od strokovnjakov izvedeli, kaj so naredili in kakšne načrte imajo v prihodnje.

Omenil je tudi polemiko odgovornega urednika revije List in zaradi ugotovitve, da je šoštanjski list vse bolj »zelen«, je posredno predlagal, da Svet Občine Šoštanj razreši odgovornega urednika Petra Rezmana.

Matjaž Cesar je vprašal glede cene odvoza odpadkov. Menil je, da plačuje za odvoz odpadkov večjo ceno, kot pa odpadkov proizvede. Problem nastane, ko nekatere hiše sploh nimajo posod za smeti in odpadke mečejo v kesone, ki so namenjeni za stanovalce blokov. Predlagal je, da PUP Velenje racionalizira odvoz odpadkov tako, da bi prodajali večje vreče in bi te vreče metali v kesone.

Ivana Dreva je zanimalo, kako daleč je ureditev prometnega zamaška pri Polancu, kako daleč je projekt in kdaj lahko pričakujemo rešitev tega problema. Zanimalo ga je še, kako daleč je rešitev problema ogrevanja zaselka od Pohrastnika do Grebenšeka. Zaselek z individualnimi hišami je v dolini in je zaprto območje ter predstavlja velik ekološki problem, ki ga bo potrebno v prihodnje rešiti s toplifikacijo, plinifikacijo ali s kakšnim drugim virom ogrevanja. Vprašal je tudi, ali so bile za ta del občine že narejene kakšne študije oz. kdaj jih lahko pričakujemo. Župan je povedal, da za ta del občine še niso bile narejene študije, izvedba krožišča pa je v planu za letošnje leto in bi moralo biti tudi v letošnjem letu končano.

Drago Koren je menil, da je za bolj oddaljene zaselke v občini, kamor ne bo možno napeljati toplovoda ali plinovoda, potrebno razmišljati o ogrevanju

na lesno bio maso, ker imamo v občini kar nekaj velikih žag, ki ustvarjajo uporabne odpadke. Celotna Evropa stremi za obnovljenimi viri energije, ki so tudi predstavljeni v študiji Novelacija energetske zasnove Občine Šoštanj. S takimi projekti bi lahko pridobili sredstva iz evropskega sklada. Vilma Fece je povedala, da so v Sloveniji z uporabo lesne bio mase zelo slabe izkušnje zaradi predrage investicije in se zato potrošniki ne odločijo za priklop. Surovine je pričelo zmanjkovati, ker lesne industrije uporabljajo lesno bio maso kot primarni vir energije.

Potrebno bi bilo sprotno obveščanje občanov, da Agencija za racionalno rabo energije vsako leto razpiše sredstva za subvencioniranje pri obnovah individualnih hiš. Kar se pa tiče Strukturnih skladov, pa smo, kot je že povedal župan, absolutno premajhni. Evropa je v Strukturnih skladih pri besedah zelo velikodušna, pri denarju pa zelo skopa.

Vojko Krneža je omenil, da so počitnice že mimo in ima zato vprašanje, zakaj Občina Šoštanj kot velik soinvestitor projekta Golte ni organizirala v času zimskih počitnic brezplačen prevoz šolarjev na smučanje na Golte, kot je to počela MO Velenje in Premogovnik Velenje. To je tudi nekakšna pobuda za prihodnje leto, saj so otroci v času zimskih počitnic prepuščeni sami sebi. Podal je pobudo, da se na eno od sej na dnevni red uvrsti točka Problematika tresenja tal in povabi predstavnike Premogovnika Velenje, da najdemo ključno rešitev za ogrožene oz. oškodovance. Če občina skrbi za svoje občane, je prav, da jim nudimo pravno pomoč oz. skupno tožbo zoper Premogovnik Velenje. Župan mu je odgovoril na prvo vprašanje glede brezplačnega prevoza otrok na Golte. Pobudo bo posredoval Športni zvezi Šoštanj in naj ona organizira prevoze, kot je to organizirala Športna zveza Velenje. Občina Šoštanj za to nima predvidenih sredstev. Občina kot ustanoviteljica Športne zveze Šoštanj jim zagotavlja proračunska sredstva in če bodo planirali sredstva v ta namen, bodo to tudi realizirali.

Kar se pa tiče tresenja tal, je prebral zadnji zapisnik seje sveta KS Šoštanj in v njem ni zasledil niti besede glede tresenja tal. Največji problem tresenja je v Šoštanju in zato se mora KS bolj aktivno vključiti v reševanje problematike, občina pa bo poiskala s pomočjo zunanjih institucij, kaj je dejanski vzrok tresenja tal. Mirjam Povh, direktorica občinske uprave, je povedala svetniku Vojku Krneži, da naj predlaga gradivo za točko dnevnega reda, ki bi jo svet uvrstil na svojo sejo. Vprašala je, zakaj bi tožili Premogovnik Velenje, če niso zavračali odškodninskega zahtevka. Škodo je treba dokazati. Vojko Krneža je povedal, da lahko na dnevni red naslednje seje uvrstijo sklepe komisije izpred treh let, ki jih je komisija ugotovila, saj teh sklepov Svet Občine Šoštanj ni nikoli obravnaval. Ti sklepi so osnova za tožbo zoper Premogovnik Velenje. Župan je mnenja, da je postopke potrebno sprožiti in da bo občina pri tem pomagala po svojih močeh.

Peter Radoja je postavil vprašanje glede prodaje nepremičnin v zadnjem času. Župan je odgovoril, da so prostori bivše Kovinotehne prodani, Grajska planina pa ne.

Po zadnjem vprašanju in odgovoru je župan sejo zaključil ob 13.45.

**Občanom občine Šoštanj
in vsem državljanom Slovenije
čestitamo za
27. april, dan upora proti okupatorju
in 1. maj, praznik dela.**

Župan, svet in uprava občine Šoštanj

Kaj se dogaja z našim Listom?

Občinski časopis List je bil ustanovljen, da bi poročal o dogodkih, ki se dogajajo v naši občini. V prvem odloku o njegovi ustanovitvi je bilo zapisano, da je

List informativno javno glasilo, pretežno namenjeno za obveščanje občanov Občine Šoštanj o zadevah iz dela in življenja Občine Šoštanj in njenih občanov na vseh področjih njihovega združevanja in življenja v Občini Šoštanj. V Listu se lahko objavljajo tudi druga obvestila, novice, članki, komentarji, pisma in podobno, ki se ne dogajajo v Občini Šoštanj, ampak s svojo vsebino direktno ali posredno vplivajo na Občino Šoštanj.

To je bilo pred desetimi leti. Od takrat se je list precej posodobil, razvil in razširil. V marsičem na boljše. Žal pa ugotavljamo, da je ta, sodoben List, vedno manj namenjen občanom Občine Šoštanj. Več je prispevkov iz drugih občin, rubrika 'Dogodki in ljudje', ki naj bi po našem mnenju bila bistvo tovrstnega občinskega časopisa, je le na štirih straneh ... Škoda. Na Občini Šoštanj se namreč zavedamo, da imamo v našem okolju celo vrsto zelo aktivnih društev in pridnih ljudi, ki venomer nekaj delajo in ustvarjajo – bodisi zase bodisi za kraj ali celotno občino. Ti bi se morali v največji meri pojavljati v Listu iz številke v številko. Naša želja je, da bi bil List medij, ki bi bil čimbolj pozitivno naravnani. Življenje samo nam prebogost prinaša številne negativne preizkušnje, zato želimo, da bi tovrsten časopis prinašal čimveč vedrih novic, ki jih v občini ne manjka.

S tem ne mislimo, da bi se moral časopis povsem odpovedati kritičnim pogledom na dogajanje v naši občini. Se pa da praktično v vsaki stvari najti tudi kaj pozitivnega, kar bi naj bilo bistvo takšnih lokalnih časopisov. S pozitivno naravnanimi prispevki ljudje dobijo voljo in energijo za delo tudi v prihodnje. Po našem mnenju bi moral List občane Občine Šoštanj povezovati, ne pa jih razdruževati.

Občina Šoštanj je v vsakem Listu deležna številnih kritik na račun svojega dela. Te bi prenesli, jezi pa nas, da so navedene informacije neresnične oziroma pomanjkljive, s čimer se resnica popači. Približno dve tretjini sredstev za izdajo Lista prispeva Občina Šoštanj. Kljub temu se nismo nikoli vmešavali v uredniško politiko, tudi konstruktivni kritiki na naš račun nismo nasprotovali. Motijo pa nas informacije, ki občane zavajajo. Listu smo za-

gotovili prostore v isti stavbi, kot je Občina Šoštanj, tako da ustvarjalcem Lista do pravih informacij ni težko priti. Želeli bi, da dobimo priložnost o stvareh, glede katerih smo tako pogosto kritizirani, tudi sami povedati svoje stališče, vendar ne kot odgovor na dezinformacijo objavljeno v prejšnji številki. Skratka, želeli bi, da List o občinskih dogodkih poroča objektivno, s predstavitvijo več nasprotujočih si mnenj, predvsem pa da vključi tudi podatke tistih ljudi, ki so najbolj kompetentni za dajanje informacij o določeni zadevi. Veseli bi bili, da se kdo od sodelavcev Lista udeležuje sej sveta Občine Šoštanj, kjer se zvedo informacije iz prve roke.

Ne glede na to da Pravila za izvedbo zakonsko določenih nalog in opravil za izdajanje javnega medija List dovoljujejo, da odgovorni urednik sam opravlja funkcijo uredništva, bi se nam zdelo prav, da se uredništvo imenuje. Obsežen časopis, kakršen je List, bi potreboval raznolikost mnenj, kar pa je mogoče doseči le s sestavo uredništva. (Ne)hote lahko en sam človek, ki je na položaju odgovornega urednika nekega medija, svoj položaj izkoristi za podajanje lastnih mnenj in s tem vpliva na oblikovanje javnega mnenja.

Na Občino Šoštanj različni ljudje velikokrat naslovijo vprašanje z naslova. Glede na to da pri svojem mišljenju nismo sami, smo se odločili, da te stvari javno napišemo, saj se zavedamo, da pojasnjevanje stvari za nazaj nima nikoli enake teže kot prva informacija. List temu niti ni namenjen.

Tjaša Rehar

Referent za odnose z javnostmi

Osnovna šola bo Osnovna šola Šoštanj

Nova osnovna šola v Šoštanju je že zgrajena in tudi opremljena, v sredo bo na šoli opravljen tudi tehnični pregled.

Na Občini Šoštanj smo se odločili, da k izbiri imena nove šole privabimo najširši krog ljudi. Izhajali smo iz dejstva, da bo šola nova, zato smo želeli, da bi bilo takšno tudi ime; novo torej, ne po kateri izmed obeh sedanjih šol. To je bilo nujno tudi zato, da se izognemo favoriziranju katere od obeh sedanjih šol. Pri tem smo naleteli na kritike nekaterih, ki so to razumeli kot našo željo po brisanju preteklosti in nespoštovanju do Karla De-

stovnika - Kajuha. Radi bi poudarili, da temu seveda ni tako. Zavedamo se pomena njegovega dela in ustvarjanja, ponosni smo, da je bil Šoštanjčan, zato nikakor ne bomo dovolili, da bi šlo njegovo ime v pozabo. Z dvema izdajama njegovih pesmi (eno ekskluzivno, vezano v usnje, in eno broširano) smo v lanskem letu počastili tudi 60. obletnico njegove smrti. Njegovo ime pa nosi tudi zgledno urejen park v središču mesta.

Naj na kratko torej opišemo, kakšen je bil postopek izbire imena. Začeli smo pri otrocih na obeh sedanjih osnovnih šolah, ki so predlagali imena za svojo novo šolo. Ta imena so se razvrstila po pogostosti, najbolj pogostim pa se je dodalo še nekaj zanimivih predlogov otrok. Iz teh imen smo nato oblikovali anketni vprašalnik, ki smo ga razposlali na vsa gospodinjstva v občini (približno 2500). Občani so tako zbirali med imeni: OŠ Šoštanj, OŠ Pusti grad, OŠ Ivana Napotnika, OŠ Svetlobe, OŠ Združeni šoli Šoštanj, OŠ Ob Paki, OŠ Petra Musija, OŠ Franca Hribernika – to so bila imena, ki so se med učenci pojavljala najpogosteje. Med zanimivejšimi pa so bila: OŠ Lepi kamen, OŠ Beli kamen, OŠ Veselja, OŠ Sonce ali Sončnica, OŠ Široko, OŠ Mladi upi, OŠ Polet, OŠ Vseved, OŠ Slovenija, OŠ 2005 Šoštanj. Občani so lahko tem predlogom dodali tudi svojega, vendar se nobeden izmed dodatnih predlogov (razen OŠ Karla Destovnika Kajuha) ni pojavil več kot enkrat.

Vrnjenih smo dobili 142 anket, od tega je bilo 139 veljavnih (upoštevali smo zgolj tiste, ki so imele originalen žig Občine Šoštanj). S 50 odstotki so občani izglasovali ime Osnovna šola Šoštanj. Na drugem mestu je bilo ime OŠ Ivana Napotnika (9 %), na tretjem OŠ Združeni šoli Šoštanja (6 %), sledila sta predloga OŠ Svetlobe in OŠ Karla Destovnika Kajuha (5 %).

Tako učenci kot občani so se torej v večini odločili, naj se šola imenuje **Osnovna šola Šoštanj**. Pridobljene rezultate bomo spoštovali in to ime v sprejem predlagali tudi občinskemu svetu na naslednji seji, ki bo 25. aprila.

Na Občini Šoštanj se želimo zahvaliti vsem, ki so sodelovali pri izbiri imena nove šole. Utemeljitive, ki so jih pisali občani k svojim predlogom, pa so bile zelo pozitivno naravnane.

Ob šoli bo seveda tudi nova telovadnica. Pogodba je bila podpisana 31. marca z Reiffeisen Krekovo banko, za katero dela izvaja Vegrad, d. d., Velenje. Telovadnico bomo financirali s finančnim leasingom, ki ga bomo odplačevali 10 let. Želimo, da bi imeli učenci in učitelji s 1. septembrom poleg šole na voljo tudi že novo dvorano. Pripravljalna dela za telovadnico so tako stekla že konec marca, sedaj poteka temeljenje in ostala zemeljska dela.

Tjaša Rehar

Referent za odnose z javnostmi

Občine Šoštanj

Zanimive možnosti zaposlovanja v slovenski vojski

Pretekli ponedeljek so v skupščinski dvorani MO Velenje nabornike letnika 1987 vpisali v vojaško evidenco in jim predstavili možnosti sodelovanja v slovenski vojski. Priredili so novinarsko konferenco in na Titovem trgu predstavili najnovejšo vojaško opremo.

Obvezno služenje vojaškega roka v miru je v Sloveniji prenehalo z zakonom, ki ga je leta 2003 sprejel parlament. Še vedno pa izvajajo vpis v vojaške evidencije. V slovenski vojski izkoristijo to priložnost za promocijo in kandidate temeljito seznanijo s svojo dejavnostjo. Pričnejo s krajšim filmom, nato jim predstavijo dolžnosti in pravice, ki sledijo iz vojaške obveznosti, predstavijo tri možnosti sodelovanja, in sicer prostovoljno služenje vojaškega roka, pogodbeno opravljanje vojaške službe in zaposlitev v slovenski vojski. Nato kandidati izpolnijo anketni vprašalnik o njihovem zanimanju za vključevanje v slovensko vojsko, potem je malica. Sledi seznanjanje z najsodobnejšo vojaško opremo in orožjem v okviru projekta »Bojevniki 21. stoletja«.

Na Upravi za obrambo Celje Ministrstva za obrambo RS so z dejavnostmi in rezultati v minulem letu zadovoljni, saj so imeli v letu 2004 kar 48 napotenih na prostovoljno služenje vojaškega roka. V skladu z letnim načrtom bodo dejavnosti seznanjanja izvajali od aprila do novembra. Nabornike so razporedili v 22 skupin od 20 do 60 oseb, seznanitev pa bo potekala na 15 lokacijah.

Vodja izpostave za obrambo Velenje Zdenko Slatner je povedal, da so tokrat na vpis povabili 168 fantov, ki bodo letos dopolnili 18 let, razdelili so jih v štiri skupine in jim podrobneje prikazali možnosti prostovoljnega služenja roka. Ta traja tri mesece, zanj pa kažejo zanimanje tudi dekleta. V času služenja imajo vojaki denarne prejemke in določene ugodnosti, kot so zdravstveno in nezgodno zavarovanje, vštevanje služenja v pokojninsko dobo, povračilo potnih stroškov ... Delavnik vojakov prostovoljcev traja od 7. do 17. ure, nato pa

Zdenko Slatner, vodja izpostave za obrambo Velenje.

»Pridite! Čakamo vas!«

se lahko posvečajo številnim dejavnostim, med drugim športu. Po končanem služenju imajo prednost pri zaposlitvi v slovenski vojski. Letos bodo zaposlili 800 vojakov, od tega bo 400 novih delovnih mest, 400 pa nadomestnih zaposlitev. Poklicni vojaki imajo možnost napredovanja in izobraževanja, lahko služijo v različnih rodovih in službah, lahko sodelujejo v mednarodnih misijah in projektih. V mirnodobnih razmerah pa sodelujejo v akcijah v primeru naravnih in drugih nesreč, kot so požari, potresi in podobno.

Zanimiva možnost je pogodbeno opravljanje vojaške službe v rezervni sestavi slovenske vojske. Kdor se odloči za to, se poleg svojega poklica lahko posveča tudi vojaškemu. Vse aktivnosti so naravnane tako, da v miru ne ovirajo vsakodnevnih obveznosti posameznika. Izobraževanja in usposabljanja so v letu 2005 organizirana konec tedna. V letošnjem letu nameravajo pridobiti 900 novih pogodbenih sodelavcev. V okviru izvajanja projekta »V službi domovine – pridruži se nam!« imajo brezplačno telefonsko številko 080 13 22, kjer so na voljo vse informacije.

Marija Lebar

Pomlad med Socialdemokrati v Šoštanju

V marcu so na zboru članov občinskega odbora takrat še ZLSD, zdaj občinskega odbora SOCIALDEMOKRATSKE STRANKE izvolili novega predsednika Marka Kompana in

Marko Kompan, predsednik Socialdemokratske stranke Šoštanj.

za podpredsednika Jureta Kodruna, člana mladega foruma. Do zdaj je bila predsednica Milojka Plamberger.

Tajnica stranke bo še naprej Cvetka Dražnik Ladinek, v dvanajstčlansko predsedstvo občinskega odbora pa so bili izvoljeni: Branko Sevcnikar, Janko Zacirkovnik, Zdenko Slatner, Alimpie Košarkoski, Andrej Sevcnikar, Ivan Mevc, Mirja Turk, Danijel Tajnik, Ivan Toplišek, Branko Valič, Milojka Plamberger in Vinko Martinovič. Novi predsednik Marko Kompan je povedal, da želijo dati v stranki čim večji poudarek mladim, katerim bi preko stranke omogočili vpliv na vodilne strukture v občini. Drugi cilj je prepoznavnost stranke v lokalnem okolju, hkrati pa se bodo intenzivno pripravljali na volitve s tenkočutnim spremljanjem dogajanja v okolju in primernim odzivom nanja. »Gradivo sej sveta občine bomo obravnavali na predsedstvu stranke in se o odločitvah pogovarjali s svetnikoma, ki zastopata v svetu naše vrste,« je še povedal Kompan in še enkrat poudaril vlogo mladih pri nadaljnjem razvoju stranke.

Med prve akcije pa sodi nekoliko prijetnejša. 26. 4. ob 20. uri vabijo na pomladno kresovanje na Gorice na tako imenovani pomladni kres, ki naj bi bil tradicionalen. Poleg kresa, ki ga bodo zakurili, ko se bo znočilo, bo razpoloženje dvignil kulturni program z recitatorji, harmonikarji in Pihalnim orkestrom Zarja. Pa še ognjemet bo poleg kresa razsvetlil nebo. Se vidimo.

Milojka Komprij

Nov prapor za borce

Letna skupščina Krajevne organizacije ZB NOB Topolšica je bila v začetku aprila. Vodil jo je Zdravko Zager. Osrednja točka srečanja je bila razvitje praporja, ki so ga predali v varstvo praporščaku Rudiju Pergovniku.

Predsednik tega odbora je poročal o delovanju v preteklem letu, v planu dela pa bodo osrednjo skrb namenili sodelovanju na proslavi ob 60. obletnici zmage nad fašizmom, ki bo v maju v Topolšici, in še drugim dejavnostim v okviru njihovega delovanja.

Člani so ugotovili, da zgledno sodelujejo z ostalimi društvi in organizacijami v občini, kakor tudi z lokalno oblastjo. Njihova skrb pa velja tudi tistim članom, ki so že v letih ali bolni. Lani so se poslovili od dveh članov Davida Jazbinška in Pavla Korena, vrste pa so okrepili s Petrom Videtičem in Marijo Godec.

Druženje in skrb za člane ter krepitev duha narodnoosvobodilnega boja bo še naprej njihova prva naloga.

M.K.

Slavnostna akademija – glasbeno-scenski spektakel v Rdeči dvorani v Velenju

»Zavrtajmo v prihodnost«

Tajda Lekše in Rok Poles sta suvereno vodila prireditev, ki je bila v čast tudi današnjemu direktorju rudnika dr. Evgenju Dervariču.

Premog je pogrel tudi šoštanjkega župana Milana Kopušarja.

Prireditve, kakršni je bila priča množica »Zaleščanov« v nedeljo, 10. marca zvečer, zlepa ne doživimo v naši podalpski deželi. Kot da se je vse skupaj dogajalo nekaj sto metrov pod zemljo, v nedrjih Šaleške doline, med pravimi šaleškimi knapi. Tema je prišla v Rdečo dvorano skupaj z mračnim in deževnim nedeljskim večerom, v prenapolnjeni dvorani rudarskih družin so brlele posamične lučke, po vsej dolžini prostora pa je bil rudniški abstraktni jašek, orisan z lasersko tehniko. Skozi so prihajali glavni rudniški direktor Evgen Dervarič z dvema mladima rudarjema, pospremili so predsednika Republike Slovenije dr. Janeza Drnovška. Po močnem aplavzu dobrodošlice, ki se je vsul iz teme, so se izpod stropa, iz popolne teme spustili jamski reševalci v reševalni opremi - plesna skupina En knap iz Revirjev ... Dan, ki je noči enak v vsakem rudniku, se je pričel z glasbo, temo in svetlobo. Ko je posijalo iz projektiranih žarometov, je bila govornica izročena Tajdi Lekše in Petru Polesu, ki sta »Zavrtala v prihodnost«. Tako so dali ime jubilejni prireditvi, na

kateri so obeležili 130-letnico premogovništva v Šaleški dolini.

Dr. Evgen Dervarič, predsednik uprave Premogovnika Velenje, je naložil kos premoga na razžarjeno pečico, kjer je zažarel, da je bilo kmalu zavohati pristen lignit. Spregovoril je zbranim gostom, družinam rudarjev, sodelavcem in knapom o pomenu premogovništva, o energiji, o zgodovini izkopavanja velenjskega lignita.

Dostojanstveno je spregovoril tudi slovenski predsednik dr. Janez Drnovšek, ki mu je kot domačinu iz zasavskih revirjev blizu rudarski poklic in pozna ceno premoga. (Govor objavljamo v celoti.)

Na prireditvi so dali pomenljivo vlogo tudi Šoštanjčanom, županu Občine Šoštanj Milanu Kopušarju, ki je »naložil« na ogenj svoj kos lignita, da je sveže zažarelo ... Povedal pa je v imenu »svetlobe« in vseh, ki so na sredini verige med zemljo in nebom: »Zavrtajmo v prihodnost je naslov današnje prireditve. V Šoštanju bi dali prireditvi ime Zakurimo v prihodnost. Tako kot že zadnja desetletja bo še najmanj naslednjih dvajset let družilo TEŠ in Premogovnik Velenje bogastvo iz zemeljskih globin. Želim, da bi v tem času znali poiskati ravnotežje med naravo in ljudmi in bi v skupnem sožitju izbrali najboljše priložnosti. Upam, da še ni prepozno. Želim vam to in vsem nam ... in čestitam k prazniku rudarjev.«

Vsi govorni nastopi dijaka, študentke, direktorja slovenskega holdinga za energetiko, župana mesta svetlobe Šoštanja Milana Kopušarja in župana MO Velenje Srečka Meha so bili eno samo iskreno upanje, da bo tudi v prihodnje še dela, še premoga in energije in da bo iz temnih nedrji šaleške zemlje prišlo še veliko svetlobe in toplote za vse Slovence.

Ob glasbenem programu Rudarskega okteta, MPZ Kajuh, Natalije Verboten, harmonikarskega

V Velenju pa ta čas ne gre brez njihove »pop ikone« Natalije. V rdečem!

prvaka Roberta Goterja, harmonikarskega orkestra Barbara Premogovnika Velenje, glasbenih skupin Res Nullius, Naio Ssaion, Stop - slovenski tolkalski projekt, House Mouse, Ave, vokalne skupine Bit in Šaleškega akademskega pevskega zbora ter sprevedu Pihalnega orkestra Premogovnika Velenje se je slovesnost zčila v temno noč svetle prihodnosti šaleških knapov.

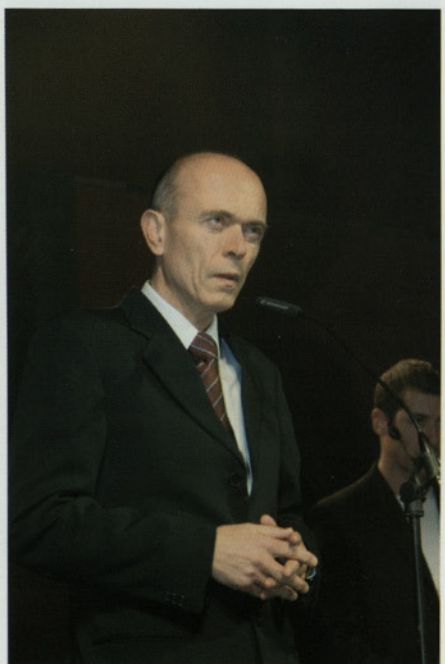
Jože Miklavc

Predsednik republike dr. Janez Drnovšek se je udeležil slavnostne akademije ob 130-letnici Premogovnika Velenje. Ob tej priložnosti je udeleženec slovesnosti nagovoril z naslednjimi besedami:

Treba bo biti preudaren!

Spoštovani rudarji, drage Velenjčanke in Velenjčani in vsi drugi, ki ste se danes zbrali, da skupaj proslavimo 130-letnico rudarjenja v Velenju. Velenjski rudnik predstavlja še danes po 130 letih skupaj s Termoelektrarno Šoštanj steber energetske oskrbe v slovenski državi. Rudarjenje v Velenju ima lepo tradicijo. Do sedaj je bilo izkopanih približno 200 milijonov ton premoga. To je ogromno. Toliko, da si skoraj ne moremo predstavljati. Lahko si zamislimo, koliko je bilo v vseh teh tonah premoga prelitega znoja, koliko neskončnih ur dela je bilo potrebnih za to, da je ta premog vsak dan prihajal ven in vsak dan zagotavljal potrebe po energiji. Že davnega leta 1875, še v okviru avstro-ogrske monarhije, je bil premog pomemben. Pomemben je bil potem v prvi in drugi Jugoslaviji in danes v samostojni slovenski državi. Vsaka država ga potrebuje. Vsaka država je potrebovala energijo in bo potrebovala energijo.

Pomembno je, ob vsem tem spopadanju z naravo, izkopavanju velikih količin premoga, da v Velenju ves čas skrbite za to, da se narava ne degradira, da se ohranja okolje in da naprej ohranjate svoje živiljenjsko okolje zase in za zanamce. To se mi zdi ena od

Predsednik dr. Janez Drnovšek podpira varčevanje energije.

najpomembnejših stvari v povezavi z dosedanjim razvojem premogovništva v Velenju. Druga je širši razvoj kraja in regije na podlagi premogovništva in ob premogovništvu. Razvijale so se številne vzporedne dejavnosti, ustvarjala številna delovna mesta in premogovnik je nedvomno dal pečat življenju v tem mestu in širšem okolju. Spominjamo se, še ne dolgo od tega, Velenja kot vzorčnega mesta, ki smo ga hodili ogledovat tudi od drugod. To mesto je nastalo vzporedno z rudarjenjem in lahko ste nanj ponosni.

Velenjski premogovnik je danes tudi eden izmed najbolj modernih in varnih v svetu. Varnost v rudarstvu je izjemnega pomena. Zavedamo se, da kljub moderni opremljenosti in na najboljši način zagotovljeni varnosti rudarjenje še vedno ostaja rizičen posel. In upravičeno ga spoštujemo in smo ga spoštovali. Še danes spoštujemo poklic rudarja. Rudarji so bili ves čas pojem poštenega, trdega dela, poštenega preživljanja, pridobivanja vsakodnevnega kruha. In če si zamislimo rudarjev vsakdan, si lahko zamislimo, kako pomemben je vsak dan življenja, če ga gledamo skozi prizmo spuščanja v jamo, v temo in potem vsakič znova z olajšanjem vračanje na svetlobo. Rudarji so pustili pečat povsod tam, kjer so bili. Življenje je zaznamovano z njimi, razvija se prav posebna kultura in tudi prav poseben čut solidarnosti drug do drugega. Solidarnost lahko zelo hitro povežemo s pojmom rudarjenja, kar samo po sebi se to pojavlja. In to je ena izmed temeljnih kvalitete; zavedanje, ko ste v jami, da ste odvisni drug od drugega in si morate pomagati. Ta občutek solidarnosti so rudarji vedno znali prinesiti s seboj iz jame na svetlobo, v vsakodnevno življenje. In ta medsebojna solidarnost, pomoč v stiski je ena izmed bistvenih značilnosti rudarskega življenja rudarskih mest, takšnih, kot je Velenje.

Pred premogovnikom Velenje so v prihodnosti novi izzivi. Država bo še naprej potrebovala premog, energijo. Seveda, pripravljati se bo treba na prihodnost, vendar se danes zavedamo, ne samo v Sloveniji, ampak povsod po svetu, da so energetski viri omejeni, da moramo z njimi ravnati racionalno in tisti viri, ki jih imamo na razpolago, morajo biti izkoriščeni na preudaren način. Nikakor jih ne gre zanemarjati oziroma se obračati za čimer koli drugim. Svet prihodnosti bo še bolj svet energije, kot je bil v preteklosti. In morda bo energija celo ključna beseda prihodnosti človeštva.

Prepričan sem, da boste znali najti prave odgovore tudi za izzive prihodnosti. Da se bo rudarjenje v Velenju še naprej razvijalo in da boste ob njem znali najti in ustvarjati tudi še druge, dodatne dejavnosti, delovna mesta, ki jih vsi potrebujemo, ki nam zagotavljajo dostojno življenje. Slovenska država je ponosna na svojo tradicijo rudarjenja in jo bo znala tudi v prihodnje spoštovati.

Želim vam tudi sam kot predsednik slovenske države rudarski srečno.

Foto: A. Grudnik

Lesjakov kozolec je dolgo čakal na svojo usodo.

Foto: A. Grudnik

Tudi Lesjakovega kozolca ni več

V aprilu so tudi člani Kulturnice rušili po Družmirju. Pod stroji in rokami je počasi izginjal Lesjakov kozolec. Vendar pa les ni bil namenjen za to, da bi ga skurili v kakšni peči ali na kresu. Namen razstavljanja kozolca je bila namreč njegova selitev na drugo lokacijo, s čimer bi ga rešili omenjene usode. Razmeroma "mlad" kozolec letnik 1934 je bil zaradi ugrezjanja tal namenjen za rušenje. Slovenski kozolci pa so nekaj edinstvenega v svetu, zato na nek način predstavljajo kulturno dediščino našega naroda. Pod kozolci se je včasih marsikaj dogajalo, zato smo tudi v Kulturnici »pogruhtali«, da bi nam takšen objekt še kako prav prišel. Lastnika kozolca - Premogovnik Velenje - smo zaprosili, da nam ga odstopijo. Seveda so bili takoj za to, mi pa smo začeli s pripravami na selitev. V aprilu, ob prvem lepšem vremenu, so možje kozolec pod budnim očesom »cimermana«
Jožeta Krka iz Raven previdno razstavili in vse sestavne dele zvozili v Gaberke. Večina sestavnih delov je še uporabnih, nekaj pa jih bo potrebno narediti na novo.

O novi lokaciji kozolca v Gaberkah in o namenu uporabnosti kozolca pa boste več izvedeli v naslednji številki Lista.

Foto: A. Grudnik

Kozolca ni več tu, kje pa bo, boste izvedeli naslednjič.

Rešitelji iz Kulturnice so kozolec skrbno razstavili.

A. Grudnik, Z. Mazej

Krožek in razstava ročnih del v Zavodnjah

Pro nekajletnem premoru smo se v začetku letošnje zime spet zbrale krajanke Zavodenj, ljubiteljice ročnih del. Zbirale smo se enkrat tedensko v naši šoli, kjer nam je prostor gostoljubno ponudil tamkajšnji učitelj Brane Guzej. Na pobudo Ivanke Falant in tudi pod njenim mentorstvom smo osvajale tehniko vezenja rešilje. Ko smo se tega že naučile, smo s šivanjem še same pridno nadaljevale skozi vso zimo doma in tudi enkrat tedensko v šoli. To so bila prijetna druženja in nastalo je veliko lepih izdelkov. Vzniknila je ideja, da bi te in tudi naše ostale izdelke vezenja, kvačkanja, klekljanja in gobeline, izdelane v zadnjem času, pokazale tudi javnosti.

Foto: Arhiv

Pred razstavo smo to možnost ponudile še ostalim krajanom Zavodenj in Šentvida, ki so se vabilu tudi odzvali in prinesli svoje izdelke.

Kar precej truda je bilo vložena, da je bilo pred odprtjem razstave vse na svojem mestu, za kar gre posebna zahvala Nadi Guzej.

Na belo nedeljo se je po proslavi ob materinskem dnevu na razstavi zbralo veliko ljudi. Vse prisotne smo tečajnice tudi posladkale z dobrotami iz svojih kuhinj. Razstava je bila odprta še ves naslednji teden.

Naj ob koncu dodam še to, da si takih dejavnosti v kraju želim še več, posebno pa bi bilo zaželeno pritegniti več mladih za učenje teh ročnih spretnosti.

Še enkrat se lepo zahvaljujem zakoncema Guzej, g. Darku Vučini za vse fotografske posnetke in seveda vsem, ki ste se mojemu vabilu na tečaj prijazno odzvale.

Ana Meža

Študijski krožek v Belih Vodah

Študijski krožki so neformalna oblika izobraževanja odraslih. Zanje je značilno, da učenje poteka na sproščen način, tema učenja ni vnaprej določena, ampak se oblikuje glede na interese udeležencev. Študijske krožke označuje tudi akcijska dejavnost. Na kratko, na študijskih krožkih se nekaj novega naučimo in nekaj konkretnega naredimo ...

V februarju smo tudi v Belih Vodah začeli s

študijskim krožkom. Organizira ga Zavod za gozdove OE Nazarje. Tema ni bila vnaprej določena, ponujalo pa se je nekaj idej oz. priložnosti: prazna šola v Belih Vodah, bližina Smrekovca in zanimiv kraj Bele Vode. Dogovorili smo se, da se bomo dobivali enkrat tedensko, najprej v šoli, kasneje pa pri posameznih članih krožka na domu. Na prvih dveh srečanjih smo najprej ugotovili, kaj bi želeli delati oz. kakšne so potrebe kraja, in si nato zastavili naše cilje: pripraviti razstavo o zanimivostih Belih Vod v prazni šoli, urediti Belovoško pot, ki bi povezala nekatere zanimivosti in predstavljala dodatno možnost za razvoj turizma v prihodnosti, ter izdati zloženko o kraju. Dogovorili smo se tudi, da bomo ob koncu krožka organizirali strokovno ekskurzijo po Sloveniji, pogovarjamo se o ustanovitvi športno-kulturnega društva Vulkan ... Na enem od naših srečanj nas je obiskala Ber-

Foto: Arhiv

narda Prodnik iz Solčave, ki nam je v zanimivem predavanju predstavila uspešne primere razvoja podeželja v Avstriji, med drugim primer razvoja severnoavstrijske regije, s pomočjo oživitve stare tradicije pridelave maka in izdelkov iz maka v povezavi s turizmom.

Do danes smo se dobili že petkrat, za nami je približno polovica srečanj študijskega krožka. Smo nekako sredi dela. Skupaj smo ugotovili, kje naj bi potekala Belovoška pot, v katerem prostoru bo razstava in kakšna bo njena vsebina, navezali smo tudi stike z avtorico knjige Znamenja v Belih Vodah Špelo Janežič in s strokovnjakom naravoslovne fotografije Damijanom Kljajičem, ki ima tudi bogate izkušnje dela v muzeju. Veseli smo bili, da sta bila oba pripravljena sodelovati na študijskem krožku. Razveselila nas je podpora Občine Šoštanj, ki je krožku namenila tudi simbolična sredstva, za katera se lepo zahvaljujemo. Del gradiva za razstavo nam je odstopil ERICo Velenje, tudi njim in vsem posameznikom, ki bodo prispevali fotografije za razstavo, lepa hvala!

Menimo, da bodo rezultati našega dela zanimivi in koristni tako za prebivalce Belih Vod kot Šoštanja, saj so Bele Vode že danes pogosto cilj rekreativcev in izletnikov iz Šoštanja, Velenja in okolice. Namen študijskega krožka je predvsem povezati kraj in spodbuditi krajanke, da poiščejo nove priložnosti za (trajnosten) razvoj in za zaslužek v Belih Vodah. Kakor kaže, nam gre zaenkrat dobro!

Damjan Jevšnik

Hvala za očka, hvala za mamico

Mesec, ki je pred nami, je posvečen mladim, pri tem pa pogosto pozabimo na naše najmlajše, pa naj bo tokrat drugače. V šoštanjskem vrtcu so v marcu za mamice, nato pa v začetku aprila še za babice pripravili pristrčen program.

Večina babic (in dedkov), ki smo prišli, v svojem otroštvu ni hodila v vrtec. Zato smo malo v zadregi posedli na tiste palčkaste stole in čakali, kaj bo. In zares so nas presenetili. Vsaka babica ali stara mama ali oma pozna svoje vnučke zelo dobro, pa vendar nas je skoraj tričetrt ure trajajoči nastop presenetil. Težko je verjeti, da je štiriletnike mogoče naučiti toliko pesmic in igric, pravzaprav

Foto: Marija Lebar

že kar prave predstave. Bili smo pripravljani, da blagohotno spregledamo napake, pa jih ni bilo. Vzgojiteljici Darja in Iva očitno bolje od nas vesta, česa so sposobni naši malčki.

Od navdušenja in ganjenosti so nam oči kar plavale v solzah in smrkali smo, kot bi vsi imeli nahod. In seveda ploskali. In slikali in snemali. Ko pa so se otroci obrnili k nam in vsi hkrati rekli: »Hvala za očka, hvala za mamico!« je premagalo še tiste najtrdnješe med nami. In na koncu navdušenje in ploskanje in objemanje, ki kar ni ponehalo.

Seveda je na koncu sledila tudi pogostitev. Mi pa se še enkrat zahvaljujemo zaposlenim v vrtcu za njihovo delo z našimi malčki, v katerega je vloženo veliko truda, predvsem pa veliko srca.

Marija Lebar

Obisk Kulturnega in turističnega društva Miklavž pri Ormožu v Gaberkah

Na povabilo Kulturnice je v Gaberke v soboto, 2. aprila, pripeljal avtobus, na katerem so sedeli člani Kulturnega in turističnega društva Miklavž pri Ormožu. Najprej smo jih popeljali na izlet v Velenje, kjer so si ogledali Velenjski grad. Časa je bilo bolj malo, zato smo se kmalu vrnili v Gaberke, kjer smo se zbrali pred gasilskim domom. Po pozdravnem govoru jim je predsednik

Foto: A. Grudnik

Številčna družba kulturnikov v Gaberkah.

PGD Gaberke Bogdan Lampret najprej razkazal prostore in opremo gasilskega društva. Vsi skupaj smo se nato predstavili v dvorano doma krajanov Gaberke, kjer je Miklavžanom predsednik Kulturnice Franc Šteharik predstavil zgodovino in delovanje Kulturnice, Pavel Župevc delovanje krajevne skupnosti in življenje v Gaberkah, župan Milan Kopusar pa je predstavil Občino Šoštanj in njene značilnosti. Zatem so se oglasili še Miklavžani. Predsednica KD Miklavž Cvetka Kocjan je predstavila značilnosti in organiziranost njihovega kulturnega društva, prav tako pa smo izvedeli tudi nekaj informacij o Miklavžu še od predsednice turističnega društva ter od njihovega predsednika krajevne skupnosti.

Kraj Miklavž je razpotegnjeno naselje, obdano z vinogradi, in ima že dolgo zgodovino. Ime je dobil po cerkvi sv. Miklavža, ki se prvič omenja že leta 1468. Zato lahko obiskovalcem marsikaj pokažejo in to tudi na različne načine zelo uspešno promovirajo. Po predstavitvah je predsednik Kulturnice Franc Šteharik predsednici KD Miklavž Cvetki Kocjan izročil pobratilno listino. Po zakuski so nam zaigrali Miklavški godci z imenom "Porini pa počini", na harmoniki pa jim je pomagal tudi naš Vili Mravljak.

A. Grudnik, Z. Mazej

Občni zbor Športnega društva Gaberke

Leto 2004 bi lahko v Športnem društvu Gaberke označili za enega izmed pestrejših v času njihovega obstoja. Izpolnili so namreč večletno željo nekaterih krajanov: postavili in označili so Gaberško pot. Letos so izvolili tudi novega predsednika Bojana Andrejca, ki je bil že nekaj let zelo priden in prizadeven član UO. Do menjave ne-

Foto: A. Grudnik

Gaberška pot je speljana tudi čez brv v Pruho.

katerih članov je prišlo tudi v upravnem odboru.

Tudi v letošnjem letu bosta v sodelovanju s soslednjimi športnimi društvi organizirani dve kolesarski transverzali. Nekaj novega pa bo kolesarska tura v Zibiko, ki je pobraten kraj z Gaberkami. V Zibiko so bili prejšnja leta že organizirani pohodi, katerih se vsako leto udeležuje vedno več ljudi. Društvo bo skozi leto organiziralo tudi več turnirjev v nogometu, odbojki, namiznem tenisu, košarki in še bi se našlo kaj, pozimi pa v primeru snega zimske igre in smučanje.

A. Grudnik

Praznovanje jubileja

Gasilska zveza Velenje je stopila v »Abrahama« leta, saj praznuje 50 letnico svojega obstoja. Zato so sredi aprila v skupščinski dvorani občine Velenje pripravili občni zbor in proslavo.

Leta 1879 je bilo ustanovljeno gasilsko društvo v Šoštanju in to je začetek delovanja gasilstva v Šaleški dolini. Leta 1949 so ustanovili Okrajno gasilsko zvezo v Šoštanju, istega leta pa tudi republiško gasilsko zvezo. Ko so leta 1955 ukinili okrajno, je nastala občinska gasilska zveza, ki se je leta 1963 po preselitvi občine preimenovala v Gasilsko zvezo Velenje. Po razdelitvi bivše občine na tri sedanje, so društva ohranila zvezo, organizirala pa so poveljstva na nivoju občin. To je zelo kratek oris zgodovine Gasilske zveze. Zveza šteje okoli 3000 članov od tega je 800 operativnih. Sestavlja jo 14 prostovoljnih gasilskih društev in poklicna enota Gorenje. Društvo Tovarne usnja Šoštanj, ki je pomembno prispevalo k delovanju zveze, posebej v kadrovskega smislu, pa je leta 2003 prenehalo delovati.

Slavnostna govornica, predsednica Gasilske zveze Velenje Helena Brglez, se je v svojem izvajanju ozrla na prehojeno pot, še posebej na zadnjih 10 let, od praznovanja 40 letnice. Povedala je, da deluje v zvezi poleg predsedstva, nadzornega odbora in častnega razsodišča več komisij, ki so zelo dejavne. Tako imajo komisijo za mlade, za starejše člane, za zgodovino, za odlikovanja, za žene, za izobraževanje. Ob tej priložnosti se jim je za delo zahvalila.

Da je bila prireditelj zabavnejša, so poskrbeli mladi gasilci iz PGD Škale in moški pevski zbor PGD Lokovica.

Kot je ob takih priložnostih navada, so zaslužnim članom podelili darila in priznanja. Visoko republiško priznanje je prejel član PGD Šoštanj, Martin Turk in več članov iz šoštanjskega poveljstva, ki ga sestavlja pet društev. Gasilska zveza pa se je zahvalila tudi občinam za dobro sodelovanje in županom podarila gasilske čelade. Župan občine Smartno ob Paki je bil prisoten na uradnem delu, nato se je opravičil, župana MO Velenje in občine Šoštanja, oba tudi člana gasilskih društev, pa sta zbrane pozdravila s priložnostnimi besedami in čestitkami ter obljubila nadaljnje dobro sodelovanje. Darila so prejeli tudi vsi bivši predsedniki

Foto: Marija Lebar

Predsednica GZ Velenje Helena Brglez.

Foto: Marija Lebar

Gasilci že vedo, kaj rabi šoštanjski župan ...

Gasilske zveze Velenje. Vsi prisotni pa so posebej burno pozdravili podelitev reda za zasluge Gasilske zveze Slovenije poveljniku GZ Velenje Jožetu Drobežu. Stojte so se mu z glasnim aplavzom zahvalili za njegovo vestno delo v gasilstvu.

Na Zvezi so se tokrat odločili, da bodo bilten izdali v digitalni obliki, tako na zgoščenki lahko najdete podatke o društvih, o delovanju zveze, o gasilskih domovih, o zgodovini zveze in podobno. Naj na koncu ponovimo besede Srečka Meha: »Mladostno v novih 50 let!«

Marija Lebar

Devetdesetletnica Helene Mori

Čas, ta neusmiljen spremljevalec življenja, teče in se nikoli ne ustavi. Ko obhajamo kakšno pomembno obletnico, svojo ali pa od kakšnega znanca, prijatelja ali sovaščana, se nam nehote v spominu vrstijo tudi dogodki in stvari iz njegovega življenja. Vedno se najprej spomnimo lepih in veselih dogodkov in le malo kdaj težkih preizkušenj. Dosti nam ostane skrito za vedno, le v pogovorih se nam včasih razkrijejo zgodbe, vesele pa tudi trpke, polne spominov na otroštvu in mladost. Pravijo, da vsak človek doživi toliko stvari v življenju, da bi lahko napisal cel roman o njem, posebno pa, če si učka 90 let starosti kot naša najstarejša krajanka Helena Mori iz Gaberk.

Odbor Rdečega križa iz Gaberk jo je obiskal ravno na njen rojstni dan, 4. aprila, ko je Helena praznovala častitljivih 90 let.

Helena Kotnik, poročena Mori, se je rodila 4. aprila 1915. leta v Spodnjem Razborju pri Rihtar-

Mama Helena s snaho Rezko in sinom Francem ter odbor RK Gaberke, na dan njenega rojstnega dne.

ju. V družini Kotnikovih se je rodilo šest fantov in štiri dekleta; od desetih otrok živi samo še mama Helena. Svoja otroška leta je preživela kot varuška, pozneje pa, ko je odraščala, je bila dekla na večjih kmetijah. V osnovno šolo je hodila v Razbor in jo končala z odličnim uspehom. Po osnovni šoli bi se bila rada šla učiti za šiviljo, pa pri hiši ni bilo denarja za nadaljnje šolanje, zato si je Helena služila denar pri kmetih kot dekla. Kmalu se je zaljubila v fanta iz Gaberk, v Karla Morija. Ker pa je bila ljubezen močna, sta se 8. maja leta 1938 poročila. Dobre tri mesece po poroki se jima je rodil sin Franci, pozneje še hči Angelca in sin Ivan, ki je kmalu umrl. Življenje je bilo težko, večkrat sta se morala seliti, dokler si nista leta 1944 kupila kmetijo v Plešivcu. Z veseljem sta kmetovala in jo urejala po svojih močeh. Otroka sta odraščala, sin Franc se je zaposlil v Rudniku lignita Velenje, da si je služil denar, pozneje tudi za svojo družino. V Gaberkah sta si s svojo ženo Rezko kupila zemljo in zgradila hišo. Tudi hči Angelca se je poročila na kmetijo in odšla od doma. Helena in mož Karel pa sta kmetovala kar 22 let vse tja do moževe smrti, do leta 1983, nato pa je prevzel kmetijo sin Franc z ženo Rezko. Po teh letih pa sta kmetijo prevzela Helenina vnuka Branko in Janko. Helena ima 5 vnukov in 9 pravnukov. Jesen življenja sedaj preživlja pri sinu Franciju in snahi Rezki, ki ji lepšata in nudita vse, kar življenje potrebuje.

Helena ima svojo sobico, lepo urejeno, ker večino preleži ob gledanju televizije. Pravi, da je noge več ne ubogajo kot nekoč, ko je bila še mlada. Morala je veliko klečati na kolenih, da je oplela plevel z njiv. Njen obraz je še vedno mlad, skoraj brez gubic. Spomni se marsičesa, tudi obeh svetovnih vojn. V njih sta bila njen oče in brat, bilo je hudo. Rada pokaže tudi slike iz albuma njenega življenja.

Helena je dobra sogovornica, dobro se spominja

Popravek:

V prejšnji številki Lista smo v članku iz poročil občnih zborov gasilcev, pomotoma zapisali, da je blagajničarka gasilskega društva Lokovica Brigita Lambizer. Blagajničarka društva je Jožica Perovec, ki je bila za svoje vestno delo že večkrat pohvaljena. Za napako se opravičujemo.

davnih let. Želje so le, da bi ji še zdravje služilo tako kot doslej. Zahvaljuje se nam za iskrene želje, še posebej pa sinu Franciju in njegovi ženi Rezki za topel dom in vso pomoč in nego v boleznih.

Mama, kako lepa in mila je ta beseda, čeprav se v življenju nobeden tega ne zaveda, ko mama toplo roka ti poda, takrat začutiš dobroto zlatega srca.

MAMA, čeprav skromno si živela, želim ti, da bi še vrsto let z nami ti živela! Helena, še na mnoga leta!!!

Mihaela Kotnik

Energija za življenje

Dvajsetega aprila smo bili priča odprtju Vital centra ali kakor piše na tabli Chi4life (energija za življenje). V toplem vzdušju, ob nežni glasbi in lepi besedi so številni povabljeni zaželeli novemu centru vso srečo na njegovi poti. Vital center je na Trgu svobode 4 v kletnih prostorih, kjer se boste v prijetno obokanem prostoru srečali z lastnico centra Jožico Rogelšek.

Vital center v Šoštanjju?

Tako je, to je bila moja dolgoletna želja in hkrati način mojega življenja. Že leta se trudim s hujšanjem in skušam zdravo živeti. Ob tem mi zmanjka motivacije in tudi samodiscipline. Zato sem pomislila, da bi bilo v skupini lažje. S podporo, z razumevanjem.

Že samo ime Vital nekaj pove, pa vendar, kaj konkretno lahko v njem pričakujemo?

V centru se bomo lotili skupnega hujšanja in rezultate spremljali enkrat tedensko. Tudi nagradili bomo tiste, ki jim bo uspelo hujšati po programu. Poleg tega bomo organizirali delavnice na temo zdravlja, sprostitve, lepote in odnosov.

V centru je možnost telovadbe in razgibavanja, poleg tega je mogoče posedeti ob čaju, sokovih in vodi ter nekaj malega tudi kupiti (zeliščne čaje, tinkture, naravna mila).

Svoj prostor pa bodo imeli tudi bioenergetik, kozmetičarka ...

Sliši se zanimivo in nadvse privlačno.

Predvsem se veselim druženja z ljudmi, ki jim ni vseeno zase in za okolico, predvsem pa za med-

sebojne odnose. Zato vabim k druženju vse. To je sicer laični klub, kjer je poudarek na pozitivnem razmišljanju in boju proti stresu. Vedno pa bo možno pridobiti za pomoč ustrezne strokovnjake.

Kdaj pa je možen obisk?

Zaenkrat od ponedeljka do petka od 17.00-21.00, nato pa bo za posamezni program poseben urnik. Za skupinsko hujšanje se lahko prijavite do 3. 5. na telefon 041 584 926. Takrat se bo tudi začel program.

Zanimiv program torej in dobrodošla sprejemba na domačih tleh. Priporočam, da si center ogledate, začutiti dobro energijo, uporabite pripomočke za razgibavanje in spregovorite o lepši plati življenja.

To pa iščemo vsi.

Milojka Komprej

Trikrat pet

Robert Goličnik

Glasbena pot Roberta Goličnika sega nazaj v njegova otroška leta, v četrty razred osnovne šole, ko je ob vpisu v glasbeno šolo raztegnil najprej klavirsko harmoniko, tri leta kasneje pa diatonično pri Miletu Trampušu. Diatonična harmonika ga je osvojila in njeni zvoki ga prevzemajo še danes. Šolanje je nadaljeval pri Robertu Zupanu iz Vranskega in kmalu tudi prvič nastopil na velikem mednarodnem tekmovanju v Ljubčini leta 1993. Osvojil je srebrno plaketo, leto kasneje bronasto, vmes pa zmagal na Delčnjakovem memorialu v Škalah. Sam priznava, da bi se njegova tekmovalna pot najbrž končala, če ga ne bi k nadaljnjemu udejstvovanju vzpodbudilo dekle Irena, zdajšnja življenjska sopotnica. Spet je bila tu Ljubčina in Robert je po uvrstitvi v finale dosegel naziv absolutnega državnega prvaka Ljubčine 1996.

Od takrat dalje je profesionalno na glasbeni poti in njegov zasebni glasbeni center Goličnik je znano ime v glasbenih krogih.

Ansambel Roberta Goličnika deluje od leta 1996 dalje. S svojim igranjem pritegne širše množice ljubiteljev narodnozabavne glasbe, na ravni sorodnih ansamblov pa spletajo prijateljske vezi. Sodeloval je in sodeluje z dobrimi glasbeniki a tudi vedno strmi za še boljšimi in nazadnje se je to zgodilo lansko leto, ko je Robert naredil veliko zamenjavo saj je zamenjal pevko in tako močno pridobil na vokalnem področju. Sedaj nastopajo

Foto: Arhiv

v sestavi Robert Goličnik, kitarist Matej Glinšek, simpatična in izredno nadarjena pevka Andreja Rošer in basist Marko. Ansambel Roberta Goličnika je ustvarjal pri izdaji zgoščenk, saj jim je v tem času uspelo izdati pet zgoščenk in tri kasete od tega tri z ansamblom, ena tudi v tujini, dve pa z varovanci njegove glasbene šole. Prvo zgoščenko je posnel z Natalijo Verboten.

In ko smo že pri varovancih glasbene šole, verjetno je širše znano, da obiskujejo Goličnikovo šolo »frajtonarice« in tudi kitare ter bas kitare učenci od 5. do 84. leta starosti. Trenutno je zanimanje zelo dobro in verjame da bo s trudom tudi v bodoče. Kot pravi Goličnik sam, je njegova služba, delo z otroci pa tudi odraslimi, ki se želijo naučiti igranja. Poleg njega v šoli poučujeta tudi Matej Glinšek in Dani Avbreh, nekateri njihovi učenci pa so že dosegli lepe uspehe. Robi je ponosen na vse, vesel pa je bil ko je Tomaž Glasenčnik zmagal v svoji kategoriji na tekmovanju v Italiji, razveseljuje pa ga tudi dejstvo, da je med njegovimi učenci sin Aljaž, na katerega pa je še posebej ponosen in vesel da tudi njega zanima glasba.

Zadnja zgoščenska je še zelo sveža na njej se predstavljajo varovanci njegove šole od 6. do 22. leta dalje. Posneta je bila v studiu Melopoja v nakladi 2000 izvodov, aranžma pa je v celoti Goličnikov. Na zgoščenci je tudi video spot Na avtocesti. Več na spletni strani: www.robertgolicnik.com.

Na 7. tradicionalnem koncertu Roberta Goličnika s prijatelji, ki je bil v začetku aprila v Šoštanju, je nastopilo mnogo znanih ansamblov in pevskih gostov. Med njimi Natalija Verboten pa tudi drugi niso bili nič manj odlični. Nastopajoči so dvignili razpoloženje gostov do pravih višin, okrogla, petnajsta obletnica delovanja Roberta Goličnika pa je dajala razpoloženju posebno barvo. Praznovanje je seveda zaključil Goličnik z ansamblom in z svojimi učenci skupaj, tako da je bil oder skoraj premajhen. Par zaključnih besed, ki jih je povedala Darja Verhovnik je zaokrožil Robert Goličnik z besedami: »Zahvaljujem se vsem staršem, prijateljem, našim poslušalcem in gledalcem in vsem, ki nam pomagajo in nas podpirajo. Vse ostale pa prosim, da nam, če nam ne morete ali nočete pomagati, tudi škodite ne.«

Kaj je vodilo Goličnika k tem besedam najbrž ve on in njegovi bližnji, vsi mi, ki pa smo koncertu prisostvovali, pa mirno rečemo, da je bila poleg odlične organizacije vidna tudi lepa gesta sodelovanja med ansambli in pevci, ki jih družijo ista misel. Deliti veselje med ljudi.

Milojka Komprij

Gaberški mladinci in velika noč

Velika noč je za vse prav poseben praznik. Gospodinje doma pripravijo za ta čas značilne jedi in jih kasneje nesejo v cerkev k blagoslovu. Botri so polni skrbi, kaj naj svojim varovancem prinesejo za »pisanke«. Otroci, ki »pisanke« zelo nestrpnost pričakujejo, pač nočejo razočarati.

Foto: A. Grudnik

Tudi fotograf mora ujeti pravi trenutek.

Fantje pa imajo te praznike radi zato, ker je dovoljeno v tem času sproščati energijo s pokanjem s karbidom. Tako se med sabo dajejo skupine fantov na sosednjih hribih oz. v vaseh, kateri bodo bolj glasni in kdo bo imel daljše salve. Tudi letos so se na velikonočno soboto in nedeljo v Gaberkah zbrali fantje na Jeričevem travniku, kjer so pokali s karbidom. Fantje se skozi vsa ta leta trudijo biti zvesti tradiciji pokanja, ki se je prenašala iz roda v rod, to pa očitno tradicionalno moti nekaj sovaščanov. Kako torej na eni strani zadovoljiti tradicijo, torej zadostiti želji nekaterih po pokanju in na drugi strani zadovoljiti nekaj tistih, ki si želijo mirne praznike. Odgovora ne vem. Vem pa, da bi se ob »mirnih« praznikih mnogi vaščani spraševali, le kaj je narobe s to mladino, da se jim še pokati ne ljubi. Zato se lahko gaberški fantje na tem mestu le opravičimo vsem, ki ste bili za velikonočne praznike prikrajšani za mir.

A. Grudnik, Z. Mazej

Mednarodni šahovski turnir

Na mednarodnem šahovskem turnirju v Šoštanju, dne 9. 4. 2005, je ob 20. obletnici Šahovskega kluba Šoštanj med 56. šahisti po devetih kolih zmagal mednarodni mojster Miran Zupe, Šahovski klub Radenska Pondgrad z 8 točkami, drugi je bil fide mojster Oskar Orel, Šahovski klub Tomo Zupan Kranj s 7,5 točkami, tretja pa je bila fide mojstrica Indira Babataeva Bajt iz Kazhastana s 6,5 točkami.

Odlično igro je prikazal član Šahovskega kluba Šoštanj prvokategornik Srečko Čulk, ki je zasedel odlično 7. mesto s 6,6 točkami. Deveto mesto je zasedel najboljši koroški šahist, mojstrski kandidat Vlado Turičnik s 6 točkami, najboljši Velenjčan pa je

Foto: Dejan Tonkli

Utrinek iz mednarodnega šahovskega turnirja v Šoštanju.

Foto: Dejan Tonkli

Posnetek je nastal na sestanku izvršnega odbora v gostišču Grudnik, kjer je bil pred 20 leti ustanovljen Šahovski klub.

bil Ivan Dražnik z 8. mestom oziroma 6 točkami.

Turnir sta vodila zvezna sodnika Boris Brešar in Radiša Rajkovič.

Uspešno izvedbo turnirja so omogočili:

Gorenje Notranja oprema, Športna zveza Šoštanj, Krejevna skupnost Šoštanj, Krajevna skupnost Topolšica, Nova Ljubljanska banka Velenje, Socialdemokrati Velenje ter ostale organizacije in podjetniki iz Šaleške doline, za kar se šahisti iskreno zahvaljujejo.

Ob dvajsetletnici delovanja šahovskega kluba Šoštanj seveda nismo mogli mimo duše društva, predsednika Gregorja Rupnika, ki je skupaj z Dragom Šumnikom - Lukom pravzaprav ustanovitelj kluba. Pred dvajsetimi leti so se zbirali v gostišču Grudnik in tudi zdaj že pokojni Stane Grudnik je bil zavzet privrženec te kraljevske igre

V dvajsetih letih, pravi Rupnik, je klub sodeloval na vseh tekmovanjih po koledarju šahovske zveze Slovenije in nastopal na državnih prvenstvih v počasnem in hitropoteznem tekmovanju. Tekmujejo v 2. in 3. šahovski ligi vzhod ter se udeležujejo prijateljskih tekmovanj tudi v tujini ter dvobojev Šoštanj Velenje in Velenje Šoštanj.

Rupniku, ki mu šah pomeni zadovoljstvo in sprostitev, je bila skupaj s številnimi člani (vendar jih je aktivnih nekoliko manj in intenzivnih 25) organizacija tega mednarodnega turnirja »mala malica«, čeprav je bil to za društvo velik zalogaj.

Vzdušje na tekmovanju pa, kot pravi Grega, je bilo tisto ta pravo, šahovsko in tudi rezultati so odlični.

Milojka Komprij

Ponosni smo na
ustvarjeno.
Praznujmo skupaj!

LDS Šoštanj

LIBERALNA DEMOKRACIJA
SLOVENIJE

**SOCIALNI
DEMOKRATI**

*Živela
dan upora proti okupatorju
in prvi maj!*

**Občankam in občanom
čestitamo ob dnevu
upora in prazniku dela.**

**Obenem pa vabimo na
tradicionalno kresovanje na
predvečer praznika dela, 31. 4.
pri ribiški koči v Šoštanju.**

SDS

SLOVENIJA
na novi poti

LJUDSKA UNIVERZA

**AKTUALNO V MAJU IN JUNIJU !
USPOSABLJANJE IN IZPITI ZA :
VODITELJE VODNIH PLOVIL-
ČOLNOV IN SKUTERJEV
VARNOSTNIKE-RECEPTORJE
STROJNIKE GRADBENE MEHANIZACIJE
AVTODVIGALISTE
VOZNIKE VILIČARJEV**

Informacije in prijave :

03 / 898 54 62, 898 54 50

Ljudska univerza Velenje, Titov trg 2, Velenje

info@lu-velenje.si ; www.lu-velenje.si

ODPIRAMO VAM VRATA V LEPSI JUTRI !

Vele butara

Foto: Dejan Tonkli

Marljivi Skornjani vsako leto poskrbijo za največji »snop« v Šmihelski fari. Menda ga vsako leto podaljšajo za en meter. Drugo leto bomo izmerili, če res!

Spomladansko urejanje Pristave

Vdrugi polovici marca so se temperature zraka končno le pričele dvigati in v deželo je počasi pričela prihajati pomlad. Sneg je skopnel in za najbolj zagnane je že napočil čas pomladanskih očiščevalnih akcij. Nekaj članov Turističnega društva Pristava se je odločilo, da poskrbijo za lepši izgled Pristave, še preden jih bo polno zaposlilo delo na vrtovih, travnikih in njivah. Pod turistično kmetijo Apat so poleg velike postavili še manjšo tablo, kjer se bodo lahko obiskovalci na kratko seznanili s turističnimi zanimivostmi Pristave. V okolici razvalin Forhteneka so posekali grmovje in očistili poti. Po napornem, a uspešnem dnevu pa se je prilegla dobra malica v obliki nekakšne male salamijade v eni izmed pristavskih kleti.

Na Pristavi je "zmerej lušno blo".

Ob tej priložnosti pa naj vas še spomnim, da bo tudi letos društvo poskrbelo za zabavo in najprej bo organiziralo prvomajsko srečanje na Pristavi, na katero ste seveda vsi vljudno vabljeni.

A. Grudnik

Pismo bralca

Članek o pohodu ob spominu na 61-letnico XIV. divizije in govor g Kontiča, da skušajo nekateri izkriviti resnico takratnih bojev in jo prikazati kot nepomembno, je bil objavljen v 2. številki Lista.

Hrabrost takratnih borcev je treba priznati, saj so se, premraženi in lačni, prebijali iz kraja v kraj in to ne za rdečo zvezdo, komunističnim simbolom, pač pa, da preženejo okupatorja, ki ni zaradi njih nič prej zapustil Slovenije kot ob koncu vojne leta 1945. Žrtve brez pomena.

Po pripovedi takrat 17-letnega dekleta, je imel njihov komandant Milenko na Graški Gori in okolici svoj harem.

Prikazan film Srce v breznu je resnica, saj so vse jame in grupe po Sloveniji napolnjene z nedolžnimi trupli. To, kar prikazujejo, je samo kaplja v morje.

Da se obžalujejo med in povojni poboji, ne zadostuje, treba je še živčene zločince kaznovati, ne pa da uživajo privilegirane pokojnine.

Šoštanj je doletela po vojni prava katastrofa. Sedemdeset odstotkov meščanov je izginilo. Nekaj jih je pravočasno pobegnilo, nekaj so jih izselili, ostali pa ležijo pobiti na Goricah. In te naj bi pozabili?

Niti nedolžnih trupel niso sposobni dostojno pokopati. Preveč jih je.

Pesnika Karla Destovnika - Kajuha sem poznal. Njegovo smrt sem po pripovedi Žlebnikovega sosedu pred mnogimi leti opisal in je bil članek objavljen v časopisu. Pod čigavimi streli je padel?

Člani mladega foruma ZLSD govorijo pač to, kar so se naučili v šoli. Žal, izkrivljeno zgodovino.

Še izjava nekdanjega člana OZN-e Alberta Svetine v Demokraciji, 17. 3. 2005. Bil je namestnik Ivana Mačka Matije: »Ribičič je največji še živčeni zločinec.«

Je pa dejstvo, da so bili tako veliki zločini, kot so se dogajali v Sloveniji, samo še v Sovjetski zvezi. Človek sploh ni bil več človek. S človekom so delali slabše kot z živaljo. Žival se zakoplje, ljudi pa so morili na strahotne načine. To sem videl ob čiščenju Brezarjevega brezna. Grozno. Žal mi je, da tega nisem poslikal. Nekdanji OZN-ovec je o grozotah spregovoril. Napisal je tudi knjigo, ki jo predlagam Mlademu forumu ZLSD, naj jo prečita.

Pet let nacističnega nasilja, 60 let komunistične diktature.

Anton Skornšek
Metleče 47, Šoštanj

Informacije v prostoru

Edi Vučina

Toplota spomladanskega sonca nas vsako leto kliče ven, v naravo, na vrt. Nekatere spodbuja k snovanju prvomajskega dopusta, druge pa kliče k delu, morebiti k popravilu dotrajane hiše ali pa zgolj k spomladanskemu čiščenju okolice. Na okencih upravne enote je spet zaznati vrste sezonskih gradbenih delavcev, ki so v našo deželo prišli ponujat svoje močne roke.

Gradi se tudi v naši občini. Že res, da si hiš ne gradijo več vsi, kot je to bilo v navadi v času pretirano ugodnih posojil bivšega režima. Res pa je tudi, da so nekateri začeli graditi po več hiš naenkrat. Kar dolgo je bilo treba čakati, da so si posamezniki nabrali dovolj kapitala, da ga lahko vložijo v gradnjo novih objektov, ki jih takoj pograbi novih stanovanj lačni trg. Z zasebno gradnjo novih bivalnih objektov se tako nadomešča pomanjkanje, ki ga je povzročila odsotnost gradnje stanovanj z javnim denarjem. Predvidevam, da obstajajo razlogi, zakaj naša občina v celotnem desetletju svojega obstoja ni sama zgradila novih stanovanjskih objektov (je le kupovala stanovanja na trgu). Tudi na vprašanje, zakaj vsaj s komunalnim urejanjem ni omogočila bolj organizirane oblike stanovanjske gradnje, bi najbrž odgovorni znali odgovoriti. Ali pač ne?

Na odsotnost aktivne občinske politike na področju urejanja prostora bi lahko sklepali tudi iz pretirane uslužnosti do nekaterih akterjev v prostoru, ki se odraža skozi pogosto prilagajanje občinskih odlokov določenim investitorjem, kadar so le ti želeli zgraditi nekaj, kar do takrat ni bilo zapisano v veljavnih prostorskih aktih. Je potem čudno, da so prostorski akti večkrat razumljeni le kot birokratska ovira pri dokazovanju, kdo ima dovolj političnega vpliva in kdo ne?

Tudi danes ni opaziti vneme, da bi naša občina čim prej prišla do novih prostorskih aktov, kot so Strategija prostorskega razvoja občine, ki naj bi podala dolgoročne usmeritve naše občine in prostorski red občine, ki bi končno enotno za celo občino postavil pravila rabe omejenega občinskega

prostora. Zdi se, da večini občin kar odgovarja kalna voda obstoječega sistema, kjer je več prostora za politično presojanje vsakega prosilca posebej. Če na občino pogledamo v luči interesa posameznega župana, je mogoče to tudi razumeti. A se mi vseeno ne zdi prav, da nekateri župani ves mandat porabijo le za razmišljanje, kako bodo dobili naslednje volitve. Da župani potem raje zaposlijo ljudi za stike z javnostjo, kot pa strokovnjake, ki bi znali poiskati razvojne možnosti občine in jo potem v pravi smeri razvijati, je le logična posledica takega odnosa.

Ne vem, mogoče bi pa načrtovanje bodočih posegov v srednje veliki občini, kot je naša, morale prevzeti še manjše enote, recimo krajevne skupnosti. Vem, da se v okviru svetov KS veliko bolj konkretno pogovarjamo, kaj v našem kraju ni v redu in kaj bi si želeli v bodoče. Zato imajo Sveti KS tudi bolj jasno predstavo, kaj, kje in kako bi gradili bodoče objekte. Slabost KS pa je v operativni sposobnosti izvedbe posamezne ideje. Zaradi toge delitve pristojnosti med KS in občino se potem le malo idej lahko uresniči, brez da to izpelje za to plačana občinska uprava. Pa smo spet tam, kjer interesi posamezne KS nasedajo, bodisi zaradi drugačnih interesov župana, ali pa zaradi pomanjkanje volje oz. ljudi, ki bi to znali strokovno izpeljati. Časi prostovoljnih »hokruk« akcij so namreč minili, ravnanje z javnimi financami pa tudi ni več »hec«, kar po obisku računskega sodišča spoznavajo tudi na občini.

Svet KS Šoštanj ima kot mestna KS še posebej težko nalogo, saj se interesi pogosto prekrivajo z interesi celotne občine. Rešitev kakšnega krajevnega problema večinoma predstavlja tudi rešitev za vse, ki tako ali drugače zaidejo v naše mesto. Projekt »mesto svetlobe« s pleskanjem pročelij mestnih objektov je bil prvenstveno namenjen dvigu optimizma ljudi, ki v Šoštanju prebivajo, še večji učinek pa je očitno imel na tiste, ki mesto obiščejo le občasno. Šoštanjčani se namreč zavedamo, da je polepšana zunanost smiselna le, če se bo začela tudi prenova »notranjosti«. Pri resnični prenovi mesta in odpravljanju največjih problemov pa opravičeno pričakujemo aktivno vlogo celotne občine oz. njenega vodstva.

Za dokaz, da v KS mislimo resno, smo že pripravili načrte, kako bi prenovili glavni upravni trg v našem mestu, Trg svobode, ki bi z novo podobo služil vsem. Urejanje javne površine, kot je mestni trg, je namreč že samo po sebi zagotovilo, da bo (javni) proračunski denar porabljen pravično. Arhitekturna zasnova preurejenega trga je že bila predstavljena v LIST-u, pravkar pa se v velenjski galeriji končuje arhitekturna razstava z naslovom »V PREDALU IN V PROSTORU«, kjer ponosni avtorji prav tako razstavljajo omenjeno rešitev. Načrti so zaenkrat še »v predalu«. Lepo bi bilo, da bi si prenovljeni trg lahko vsi ogledali tudi »v prostoru«, z obiskom v Šoštanju, kaj ne?

Skavtski ples

Že precej časa je minilo od takrat, ko nas je skavte iz Šaleške doline na enem izmed srečanj pričakalo prav posebno vabilo. Naši koroški sosede iz stega (ime za skavtsko skupino na določenem področju) Koroška 2 so nas namreč vabili na njihov že tradicionalni skavtski ples. Ponavadi je bil ta ob skavtskem prazniku, dnevu spomina, tokrat pa se je zgodil malo pozneje, 2. aprila. Na srečanju mladih, polnih skavtskega duha, smo peli, plesali in se zabavali. Da smo si zapomnili skavte z različnih koncev Slovenije, ki so prišli na ples, je vsaka skupina predstavila svojo rutico. Skavti, ki se zbiramo v Velenju, smo takrat še delovali v okrilju stega Koroška 1 (vsaj tako je bilo videti navzven) in nismo mogli predstaviti svoje. Smo pa izkoristili priložnost in vse navzoče povabili na slovesno menjavo rutic skavtske skupine Velenje 1, ki se je izvršila dva tedna kasneje. (Beri naprej!)

Nove barve, novi skavti

Kako je prišlo do uresničitve sanj skavtov iz Velenja?

V Šaleški dolini pred leti o skavtih ni bilo veliko slišati. Bili so nekateri, ki jih je želja po »biti skavt« gнала, da so se vsak teden odpravili na Koroško, v Slovenj Gradec, kjer so se skavti pojavili pred približno trinajstimi leti. Tako zagnanih avanturistov sicer ni bilo veliko, so pa prav gotovo upali, da se bo skavtsko gibanje razširilo tudi na štajersko stran Uršlje in nekoč štel precejšnje število nadebudnih skavtov. Bilo je nekaj poskusov delovanja v Velenju, vendar nobeden od njih ni bil takšen, da bi pripeljal do ustanovitve skavtske skupine. Na srečo so se med »ta zagnanimi« našli takšni z dovolj poguma, ki niso takoj obupali. Ti so si upali stvar zastaviti malo širše in začeti s pravim skavtstvom v Šaleški dolini.

Jeseni leta 1999 smo se v Šaleku zbrali izvidniki in vodnice. To so mladi od petega razreda osnovne šole pa do prvega letnika srednje. Najprej je naša skupina – četa – štela malo manj kot petnajst članov in junija leta 2000 smo na taboru v Šmartnem ob Dreti dali obljubo. V naslednjih letih je velenjska četa dobila ime Četa pod grajskim stolpom ter se večala in krepila vse do danes, ko jo sestavlja pet vodov. Tisti pa, ki so odrasčali in prerasli četo, so leta 2002 lahko našli svoje mesto v prenovljeni skupini za srednješolce in študente, v klanu. Ti dve skupini sta delovali pod okriljem stega Koroška 1, vendar sta rasli, se izoblikovali ter tako prišli do faze, da se je lahko ustanovila skavtska skupina Velenje 1. To se je zgodilo decembra lani, pred ne-

kaj dnevi pa smo z menjavo rutic velenjski skavti tudi navzven pokazali našo »osamosvojitve«.

Ponosno nosi novo rutico

»Le kaj sploh pomeni skavtska rutica in zakaj ste jih zamenjali?« se verjetno sprašuje marsikdo izmed bralcev. Pa naj pojasnim: rutico skavt dobi, ko izreče besede obljube in v prvi vrsti predstavlja skavta kot osebo, ki si prizadeva živeti tako, kot je

Velenjski skavti.

Nove rutke čakajo.

Ponosno nosi novo rutko.

Pesem vesela ...

obljubil. Druga stvar, ki jo skavt z rutico kaže, pa je, od kod prihaja oz. kateri skavtski skupini pripada. V Sloveniji deluje okrog šestdeset skavtskih enot, torej je toliko tudi različnih rutic. Skavti iz Šaleške doline smo do nedelje, 17. 4., nosili rutice Koroške 1, od takrat naprej pa imamo čisto svoje, velenjske. Njena osnovna barva je modra, ki predstavlja Šaleška jezera in modrost, potem pa jo krasi še črn trak, ki predstavlja premož in skrivnost ter rumen trak, znak upanja, svetlobe ter barva blaženega Slomška. Trakova se na zadnji strani križata, rumena prekrije črno kot simbol svetlobe, ki zmaga nad temo.

Dogodek, kot ga še ni bilo

Tako smo se, kot že rečeno, vsi skavti iz Šaleške doline zbrali na veličastni menjavi rutic v nedeljo, 17. 4., pri Svetem Križu nad Belimi Vodami. Klanovci in vsi iz čete smo se prišli pripraviti že dan prej. Imeli smo izhod, na katerem smo se preko različnih aktivnosti (orientacija, zabavni večer, delavnice, ...) še bolj povezali in potrdili, da smo bili na pravi poti v prizadevanjih za novo skavtsko skupino. Ko je naslednji dan napočil veliki dan menjave rutic, smo odložili stare, zeleno-vijolične ter od voditeljev prejeli nove, čisto naše rutke. Z besedami: »Ponosno nosi novo rutico,« je voditelj vsakemu posebej zaupal rutico, s katero sedaj želimo izražati svojo pripadnost.

Menjava rutic pa ni bil edini pomemben dogodek te nedelje. Dvanajst odraslih skavtov se je namreč odločilo, da postanejo skavti za vedno. Velja namreč: Enkrat skavt, vedno skavt! Ko se nekdo odloči, da bo dal obljubo, s tem potrdi, da bo, ne glede na njegovo skavtsko aktivnost v prihodnosti, v sebi ohranil skavtskega duha ter se trudil izpolnjevati besede obljube. In tako so člani Bratovščine odraslih katoliških skavtinj in skavtov pred mnogimi gosti iz cele Slovenije povedali: Pri svoji časti obljubljam, da si bom z Božjo pomočjo prizadeval/a služiti Bogu in domovini, pomagati svojemu bližnjemu in izpolnjevati skavtske zakone. Vsi navzoči so jih v duhu spremljali in vsakemu zaželeli: Srečno pot!

Po slovesni sv. maši, pri kateri sta se vršili tudi ti dve ceremoniji, se je množica skavtov zbrala pred cerkvijo. Najprej slikanje, nato igre, potem piknik in druženje, petje, spoznavanje, ... Lepo je bilo videti na kupu toliko nasmejanih skavtov iz cele Slovenije, ki so prispevali tudi k barvitosti rutic na srečanju. Prišli so voditelji slovenskega skavtskega druženja, okoliške skupine, prijatelji, ... Z nami so se veselili še taborniki iz Velenja in sploh vsi, ki so želeli, da z njimi delimo svoje veselje.

Lahko rečemo, da so se s tem dogodkom uresničile sanje skavtov iz Šaleške doline. En projekt se je končal, a istočasno se je začel nov, še veličastnejši in mogočnejši. Začenja se novo poglavje velenjskih skavtov, začenja se novo življenje »na svojem«.

Preudarna levinja, Jerica Koren

Pogovor s predsednico UO Naravovarstvene zveze Smrekovec Zofijo Mazej Kukovič

Ohranimo Smrekovec

V začetku aprila so vas ustanovna društva Naravovarstvene zveze Smrekovec predlagala in izvolila za predsednico te zanimive zveze. Na sestanku ste izjavili, da ste bili vabila zelo veseli. Zakaj?

Zofija Mazej Kukovič.

Svojo mladost sem preživela v hribovski vasi Bele Vode. Še vedno se z veseljem vračam tja, še posebej, ko sem potrebna počitka oz. si želim »napolniti baterije«. Sprehodi po travnikih in nepreglednih gozdovih pod Smrekovcem mi dajejo nepotrebno energijo za vsakdanje delo.

Takšnega vabila ni moč odkloniti, ker so se mladi in različna društva samoiniciativno organizirali v prid zaščite naravnega bisera Smrekovca. Razveselilo me je predvsem, da se mladi tako globoko zavedajo pomena ohranjanja čistega in zdravega okolja in da so se znali obrniti po donacijo tudi na evropske sklade. To kaže na to, da znajo stopiti izven »ograj«, ki jih imamo Slovenci tako v glavah kakor v svojem mikro okolju. Iz teh razlogov sem se odločila, da bom s svojimi izkušnjami pripomogla k uveljavljanju in prepoznavnosti Naravovarstvene zveze Smrekovec.

Zveza prinaša v "Šoštanjski" prostor novo kvaliteto, ki tukaj ni tako pogosta. Odprtost, ki jo narekuje dejstvo, da se Smrekovec razteza kar v štirih občinah. Vi ste na sestanku večkrat izpostavili povezovanje z evropskimi ustanovami in projekti. Kaj bodo z zvezo pridobili posamezni kraji, Bele Vode, če hočete, in Šoštanj, kaj pridobi Šaleška dolina, kaj Slovenija in kaj Evropa?

Po tradicionalnih vzorcih Evropske unije, še pred 1. 5. 2004, ko je vstopila tudi Slovenija, je povezovanje tako med civilno družbo, gospodarstvom in politiko na

internacionalni ravni pogoj za uravnotežen razvoj. Z aktiviranjem projektov raziskovalne in izobraževalne narave, promocije in zaščite avtohtonega okolja se porajajo tudi nova delovna mesta za poklice, ki so manj tradicionalni za ta okolja (geografi, arheologi, informatiki ...). Pri tem pa se posredno dviguje standard vasi in mest preko visokokakovostnih storitev, med katerimi je lahko tudi turizem in pridelava bio prehrane. Mladi ljudje lahko seveda z veliko samoiniciative kreirajo svojo bodočnost in si ustvarjajo priložnost za delo v domačem okolju.

Doline, mesta in vasi ob vznožju Smrekovca so sicer izredno raznoliki in lepi, vendar se morajo odpreti svetu. Naravovarstvena zveza Smrekovec se zavzema za ohranjanje narave in za razvojne možnosti tega področja, kar sovpada tudi s poslanstvom in cilji družbe Esotech in Slovenskega ekološkega grozda, ki ju vodim. Le kako naj živimo in prepustimo svet zanamcem, prepojen s kislim dežjem in obložen s toplo gredo? Naša skupna vrednota je človek, ki ohranja naravo za prihodnje rodove, za živali in rastline.

Ste na čelu podjetja, ki se je v dolgem obdobju prestrukturiranja iz velenjske firme za elektrostrojno podpiranje izkopavanja premoga prelevilo v prepoznavno slovensko podjetje, ki se resno spogleduje z okoljevarstvenimi projekti. Nam lahko na kratko predstavite strategijo firme, ki jo vodite?

V Esotechu postaja varovanje okolja ključna dejavnost. Želimo jo udeležati tudi preko lastnega obnašanja in z lastnim zgledom. Zato temelji naša strategija na okolju prijaznih tehnologijah, na urejenem delovnem okolju in delovnih mestih, ki jih imajo ljudje radi.

Podjetje ESO kot predhodnica podjetja Esotech d. d., je nastalo leta 1952 zaradi potreb po vzdrževanju, kasneje pa po razvoju in proizvodnji rudarske opreme.

Po osamosvojitvi Slovenije so se potrebe po tovrstnih storitvah in proizvodih drastično zmanjšale. Zato se je po letu 1992 podjetje statusno in lastninsko preoblikovalo ter spremenilo dejavnost iz težke industrije v podjetje z obvladovanjem visokih tehnologij s ciljem, obvladati najboljše dosegljive tehnologije.

Družba Esotech se je najprej usmerila v revitalizacijo in servis elektrarn in postala do leta 1996 vodilni izvajalec projektov v energetiki z največjim tržnim deležem v slovenskem prostoru. Razvoj se je nadaljeval ekološko usmerjeno z visoko podporo informacijskih tehnologij. Temelji na izjemno močni povezavi z največjimi slovenskimi inštituti in z vzpostavitvijo mreže dobaviteljev in izvajalcev.

Komunikacije in večanje učinkov poslovanja z uporabo interneta in celovite infrastrukture, ki nam omogoča elektronsko poslovanje, so nov zagon v razvoju. Na osnovi sposobnosti komuniciranja na daljavo, s prenosom slike, zvoka in podatkov je omogočeno globalno delovanje, ne glede na to, kje se kdo nahaja. Ustanovili smo gospodarsko interesno združenje Slovenski ekološki grozd, v katerem je nosilno podjetje Esotech, ki postaja virtualna inštitucija za prenos bazičnih znanj iz inštitutov v prakso.

V zadnjem času se usmerjamo na kitajski trg, katerega dimenzije so težko dojemljive.

Razvoj družbe je usmerjen v obvladovanje visokih tehnologij, ki imajo skupni imenovalec v energetiki in ekologiji z visoko podporo informacijskih tehnologij.

Poslanstvo Esotecha je USTVARJATI BOLJŠI SVET, ki bo služil vsem živim bitjem in predvsem našim naslednikom.

Pred leti je nekaj lokalnih politikov aktivno delovalo proti oživitvi šole v Belih Vodah, ki jo je vaše podjetje nameravalo podpreti. Sedaj pa je sedež "Smrekovca" ravno v Belih Vodah 18. V šoli. Je primerjava vaše ponudbe izpred let primerljiva s programom Naravovarstvene zveze Smrekovec, ki bi našla svoj prostor v šoli?

Pred leti, ko je bila beseda »internet« še nepoznana, smo organizirali šolo interneta v Belih Vodah. Naš cilj je bil, da postane to tako imenovana »INTELEKTUALNA VAS«, kjer bi mladi, ki se izobražujejo, našli svojo priložnost doma, obenem pa bi pomenilo dvig standarda in dolgoročen razvoj vasi. Pomanjkljivost pri tem je bila, da nihče ni delal z ozaveščanjem prebivalstva, ki je vedno naravnano proti spremembam. Iz tega razloga je ta ideja postala preuranjena in kot nek tujek, za katerega se ne ve, kaj se bo iz njega izcimilo.

Današnji cilji Naravovarstvene zveze Smrekovec so naravnani širše, vključujejo pa podobne ideje in projekte, kot smo jih izvajali pred skoraj osmimi leti. Pomembno je, da pri nastajanju Naravovarstvene zveze Smrekovec sodeluje širok krog ljudi, tako ljubitelji narave (lovci, planinci, gozdarji), kakor tudi širši krog prebivalstva. Vsem je skupni cilj ohranjanje narave in vzpodbuditev razvojnih možnosti tega področja. Pri tem se še sploh ne zavedamo, kakšna naravna in kulturna dediščina je doma v teh krajih. Tudi Kajuh je ime, s katerim lahko postane to področje širše prepoznavno in na ta način pridobi nove razvojne priložnosti.

LE EN VELIK KESON

*Ko zjutraj oči odprem,
oblake posnamem.
Pazim, da močna svetloba me ne zbudi,
a že jo rumen izpuh iz TEŠ-a utopi.*

*Zdaj umiram, protestiram,
žal, nihče ne sliši me.*

*Dan je lep, drugje sneži,
zakaj pri nas se snega ni?
A odgovor mi kar iz glave zadoni,
sneg se v SO₂ utopi.*

*Zdaj umiram, protestiram,
žal, nihče ne sliši me.*

*SO, se spušča v mesto,
iglice od smreke porjavele so cesto.
Šoštanj zavil je v rumeni dim.
Kakšen zdaj je to rgžim?*

*Zdaj umiram, protestiram,
žal, nihče ne sliši me.*

*Kurijo že vse mogoče,
zdaj hočejo še gurdon.
Ali Šoštanj je sploh mesto
ali le en velik keson?*

*Zdaj umiram, protestiram,
žal, nihče ne sliši me.*

Luka Klobučar, 8. b
OŠ Karla Destovnika Kajuha Šoštanj

Terezija Glavnik, rojena Čremožnik

V dne, ko je ves svet žaloval za papežem Janezom Pavlom II., je Glavnikovo domačijo na obronku Lokovice objela še posebna žalost. Poslovili so se od Terezije Glavnik, Zinke, kot so jo klicali, žene in gospodinje, ki je vse svoje življenje posvetila svojemu domu v rodni Lokovici. Slovo od bližnjega je najtežje takrat, ko te zapusti nekdo od tvojih najdražjih. V tistem trenutku je v naši notranjosti žalost, tegoba in bolečina. Teško se sprizanimu z dejstvom, da ostajamo sami in nemočni.

Zinka se je rodila 6. oktobra 1945 na kmetiji v Lokovici, kjer sta mama Pepca in oče Stanko preživljala pet otrok. Zinka je mladost preživljala doma in delo na kmetiji jo je zaznamovalo tako kot njene sestre in brata.

Leta 1968 je spoznala Viktorja Glavnika z Velikega Vrha iz šmarške fare. Poročila sta se in si pri-

končala. Bolezen njenega srca je bila močnejša od njene volje do življenja.

Zinka je v teh dneh v svoji postelji mirno zaspala. Ravno na dan, ko je pred 36. leti rodila svojega prvega otroka, ki je po porodu umrl in ji v srcu razrezal neizbrisno rano.

Njeni najbližji in prijatelji bodo še dolgo v svoji notranjosti slišali njen glas, kot da so skupaj doma. A njen prostor ostaja prazen, njen glas bo vsak dan tišji in vsak dan bolj oddaljen, vse dokler nas vseh usoda ne združi v onostranstvu.

A. V.

Antonija Ocepek

Poslovili smo se od mame, babice, sosed, predvsem pa od dobre prijateljice. Ženske, ki je vsakomur rada pomagala, bila dobrega srca, iznajdljiva, ampak skromna. Rada je imela

je kmalu spoznala svojega bodočega moža Nika Školca. Poročila sta se in stopila na skupno življenjsko pot. Rodila se jima je hčerka Ruža. Antonija se je po ločitvi od moža s hčerko preselila v Šoštanj. Tu sta si ustvarili novo življenje, Antonija pa se je zaposlila v TEŠ, kjer se je s polno delovno dobo tudi upokojila. Antonija se je imela za Šoštanjčanko. Tu je živela in uživala med svojimi domačimi. S svojo pristnostjo je med svojimi domačimi sejala dobro voljo in veselje.

Antonija je imela prirojen občutek za sočloveka, prijaznost, delavnost. Bila je energična ženska. Vse te njene lastnosti so občutili tudi vsi njeni najdražji. V prvi vrsti je bila to njena hčerka Ruža.

Antonija je iskala svoj življenjski mir v veselju do rožic, v veselju do svoje cvetlične grede, rada se je sprehajala v naravi, rada je pletla, predvsem pa je bila rada v veseli in zdravi družbi.

Rada je imela otroke, s katerimi je znala navezati posebno prijateljsko vez.

Na vsakega posebej je bila po svoje navezana, vsakega posebej je imela rada, ga spoštovala in mu pomagala.

A. V.

čela ustvarjati svoj način življenja. Nekaj časa sta skupaj živela na sosednji kmetiji, pred petindvajsetimi leti pa sta prevzela današnje kmetijo in na njej zagospodarila. Rodili so se jima Milan, Miran in Marjana. Terezija je skupaj z možem poskušala svojim odraščajočim otrokom nuditi vse tisto, kar lahko skromno življenje ponuja. Ljubezen, poštenost, delavnost in spoštovanje.

Kot rojena Lokovičanka je bila na svoj kraj zelo ponosna. Tu je živela in uživala med svojimi domačimi. S svojo pristnostjo je med domačimi tudi sejala dobro voljo in zadovoljstvo.

Rada je imela družinsko petje, najraje pa je bila v družbi svojih domačih in je s ponosom opazovala svoje odraščajoče otroke, svoj dom in na koncu še svoje vnuke. Prav na rojstvo vnukov je bila posebej ponosna, saj so jo navdajali z novim elanom. Na vsakega posebej je bila po svoje navezana, vsakega posebej je imela rada, ga spoštovala in mu pomagala.

Vsa ta ljubezen pa se v letošnji zgodnji pomladi

vs, ki so živeli okrog nje. Za njo ni bilo sovražnikov, ampak samo prijatelji, ki jim je izkazovala ljubezen na svojstven način. Za vsakega je imela pripravljeno lepo besedo, ob besedi pa je predvsem za svoje mlajše prijatelje imela v žepu vedno pripravljene tudi bombone.

Antonija Ocepek se je rodila 30. 12. 1919. leta v delavski družini s šestimi otroki, v Lokovici. Antonija se je rodila na predvečer novega leta, in prav gotovo je ta dogodek v družini Ocepkih polepšal bližajoče se praznike. Antonija je mladost preživljala na različnih mestih v okolici Šoštanja, kjer je družina živela. Oče in mama sta svojim otrokom podarila skromnost, potrpežljivost in delavnost. In vse te dobrine je Antonija nosila v sebi vse svoje življenje.

Pred II. svetovno vojno je Antonija našla svojo zaposlitev v TAM-u v Mariboru. Od tam so jo poslali v taborišče Auschwitz. Splet okoliščin je botroval, da je Antonija iz taborišča srečno pobegnila. Po vrnitvi se je zopet zaposlila v Mariboru, kjer pa

Eva Rožič

Eva se je rodila 18. 12. 1930. leta na veliki domačiji Preglovih v Topolšici. Mami Nežki in očetu Jakobu se je v zakonu rodilo 14 otrok. Eva je bila najmlajša med njimi. Rojstvo male Eve je v družino Rožičevih v tistih mrzlih decembrskih dneh prineslo toplino in veselje. Ker je bilo na veliki kmetiji tudi veliko dela, ja Evina mladost potekala na domačih topolških poljih. Prav zaradi tega je bila Evina ljubezen in navezanost na delo in domačo zemljo še toliko večja. Vse te lastnosti je Eva nosila v sebi vse svoje življenje. Po koncu druge svetovne vojne se je zaposlila v zdravilišču v Topolšici. Zaradi svojega prirojenega občutka za sočloveka je bila delu v kuhinji topolškega zdravilišča zvesta vse do svoje upokojitve. To delo je zaradi humanosti z velikim veseljem opravljala vse svoje delovno obdobje.

Eva je bila rojena Topolščanka. Tu je živela vse svoje življenje. S svojo pristnostjo je med svojimi domačimi sejala občutek dobrote, delavnosti in poštenja. Bila je mirna in tiha ženska. Ni se izpostavljala, čeprav je bila vedno vesela družbe in veselja v krogu svojih domačih. Te njene lastnosti so občutili tudi vsi njeni najdražji in najbližji.

Eva je iskala svoj življenjski mir in veselje do narave, do dela in do sočloveka. Bodisi v cerkvi ali doma pa jo je spremljala molitev, ki jo je navdajala z novim elanom.

V zadnjih letih je Eva zbolela. Kar nekaj časa je živela s to boleznijo. V takšnih trenutkih velike bolečine nobena ljubezen ne pomaga, pa naj je to ljubezen vseh Preglovih domačih ali strokovna pomoč v bolnišnici. Usoda njenega življenja je hotela, da je v »domači« bolnišnici mirno in spokojno zaspala.

A. V.

Papež Janez Pavel II. in memoriam

V soboto, 2. aprila 2005, je končal svoje zemeljsko poslanstvo papež Janez Pavel II. Do pogreba 8. aprila se je prišlo v Rim od njega posloviti več milijonov ljudi. Na sam dan pogreba bi naj bilo v večnem mestu 4 milijone romarjev. Vse to je zgovorno znamenje, da je bilo papeževo poslanstvo v današnjem svetu zapaženo in spošтовano.

Janez Pavel II.

Po tebi nam govori Bog

Naša Gospa pozornosti, v tebi in po tebi nam govori Bog; podeli nam preprosto srce, napolni nas z življenjsko vedrino.

O Devica, katere duša poveljuje Gospoda in ki zaupno sprejema njegovo voljo, daj, da bodo naša srca prozorna, kot je tvoje srce.

Naša Gospa ponižnosti, skrita v množici, zavita v skrivnost. Pomagaj nam ponesti veselo novico svetu in se potopiti v skrivnost Kristusa, da ga bomo mogli približati svojim bratom.

Pokojni papež Janez Pavel II. je bil fotogenična osebnost in je privlačeval vse sloje Zemljanov, od otrok do starih, od malih do velikih tega sveta, od neukih do znanstvenikov. Vsakogar je znal nagovoriti. V njegovi bližini si začutil njegov dotik. Potrudil se je, da ti je bil blizu. Dokaz temu sta njegova obiska v Sloveniji leta 1996 in 1999. Ob prvem obisku smo mu vzklicali: »Oče, potrdi nas v veri!« Njegov evangelijski odgovor na naše skandiranje je bil povzet v besede: »Papež 'ma vas rad.« Ljubezen je največja krščanska krepost. In v njenem obnebu se je postavil papež pred nas. Ob svojem drugem obisku v Sloveniji je 19. septembra 1999 razglasil za blaženega našega veli-

kega škofa Antona Martina Slomška. Takrat nam je polagal na srce, da naj nam bo bl. škof Anton Martin Slomšek življenjski zgled kot velik Slovenec in velik kristjan. To je Slomškova svetost, ki bi morala razveseljovati raj pod Triglavom.

Ob vsem, po čemer smo poznali pokojnega papeža Janeza Pavla II., se lahko vprašamo, kje je dobival navdih za vse to svoje v dušo segajoče nagovarjanje posameznega človeka kot množic. Odgovorov je lahko več. Nobeden pa ne more zaobiti papeževe zadržanosti v Kristusu. Kolikokrat je ponovil besede: »Ne bojte se Kristusa!« V svoji poslanici za letošnje nedeljo dobrega pastirja (17. 4. 2005) je mlade vzpodbujal, naj se zazrejo v Kristusa, ki jih gleda s križa, z oltarja, iz evangelija. Da, tudi za pokojnega papeža Janeza Pavla II. velja tisto, kar nam je sam povedal o Slomšku, da je bil velik kristjan. Takšen je bil na vsej svoji življenjski poti, kot delavec, študent, duhovnik, škof, kardinal in papež.

Za papeža je bil izvoljen 16. oktobra 1978. Od takrat ga tudi poznamo po imenu Janez Pavel II. Ob rojstvu 18. maja 1920 v Wadowicach na Poljskem so mu dali ime Karel Jožef Wojtila.

Mirno lahko rečemo, da tudi za pokojnega papeža Janeza Pavla II. veljajo svetopisemske besede: »Tisti, ki so mnoge poučili v dobrem, bodo kakor svetle zvezde za vso večnost.«

Naj ta zapis sklenem z molitvijo:

Bog, večni pastir svojega ljudstva, svojega služabnika našega rajnega papeža Janeza Pavla II. si postavil za Petrovega naslednika in pastirja svoje Cerkve.

Na zemlji je zvesto delil skrivnosti milosti in ljubezni, naj jih večno uživa v nebesih.

Po našem Gospodu Jezusu Kristusu, tvojem Sinu, ki s teboj v občestvu Svetega Duha živi in kraljuje vekomaj. Amen.

Jože Pribožič, dekan

Šmarnice

Šmarnice so ena izmed ljudskih pobožnosti, pri katerih molimo ali pojemo Marijine litanije, druge molitve, pesmi, pa tudi beremo izbrano branje. Knjige »šmarnic« za to branje so začele pri nas izhajati že leta 1855, skupna opravila so bila najprej v ljubljanskem semenišču (1851), po cerkvah pa od leta 1852 nepretrgoma do današnjih dni.

Katoliška pobožnost je na poseben način posvetila preblaženi Devici mesec maj, ker je to mesec rož, prebujanja narave po zimskem premoru in po cilju velikonočnih praznikov. Cerkveni zgodovinarji menijo, da je k temu pripomoglo hotenje gorečih dušnih pastirjev, ki so želeli zaježiti spomladanske poganske razvade.

Slovenci smo vsaj v začetni dobi, pa tudi kasneje, dobili nekatere šmarnične tekste iz sosednjih evropskih dežel, zlasti iz Italije. Danes se nam ponuja več

različnih vrst šmarničnega branja in je po večini prilagojeno različnim starostnim skupinam vernikov.

Obisk šmarnic in pobožnost do Marije v naši veri ustvarjata lepa doživetja, ki so za vero zelo pomembna. Še posebej zato, ker smo pri šmarnicah zbrani res kot pravi prijatelji, ki radi prepevamo lepe Marijine majniške pesmi in v molitvi priporočamo sebe, družine, prijatelje in bolnike nebeski Materi Devici Mariji v varstvo in pomoč.

Tudi letos se bomo v maju zbirali pri šmarnični pobožnosti in prisluhli šmarnicam. Šmarnična pobožnost bo skozi ves mesec maj pri jutranji in večerni maši. Pri jutranjih mašah bomo prisluhli šmarnicam z naslovom Prizadevajmo si za krepost, pri večernih otroških šmarnicah pa bomo tokrat skušali odpreti oči in občudovati stvarstvo okrog nas, saj je letošnji naslov šmarnic Odpri oči in občuduj.

Vsak torek in četrtek bodo šmarnice v Topolšici ob 17.30, vsako sredo in petek ob 17.30 pa v Gaberkah.

Janko Babič, kaplan

ŽUPNIJSKA OBVESTILA

15. maj 2005 - binkošti - svete maše:

- šoštanjnska župnijska cerkev ob 7. in 8.30,
- šoštanjnska mestna cerkev ob 11. in 19. uri,
- Sveti Križ ob 9. in 10.30,
- Zavodnje ob 10. uri,
- Topolšica ob 9.45.

22. maj 2005 - nedelja sv. Trojice - svete maše:

- šoštanjnska župnijska cerkev ob 7., 8.30 in 10. uri (1. sv. obhajilo),
- šoštanjnska mestna cerkev ob 19. uri,
- Bele Vode ob 8.30,
- Zavodnje ob 8.30.

26. maj 2005 - sv. Rešnjje Telo in Kri - svete maše:

- šoštanjnska župnijska cerkev ob 8.30,
- šoštanjnska mestna cerkev ob 11. in 19. uri,
- Bele Vode ob 8.30,
- Zavodnje ob 10. uri.

29. maj 2005 - 9. navadna nedelja - lepa nedelja

- svete maše:

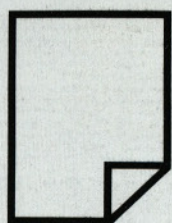
- šoštanjnska župnijska cerkev ob 7. uri, ob 8. uri telovska procesija, po procesiji sv. maša,
- šoštanjnska mestna cerkev ob 11. in 19. uri,
- Bele Vode ob 10. uri s telovsko procesijo in 1. sveto obhajilo,
- Zavodnje ob 10. uri,
- Topolšica ob 9.45.

5. junij 2005 - 10. navadna nedelja - svete maše:

- šoštanjnska župnijska cerkev ob 7. in 8.30,
- šoštanjnska mestna cerkev ob 11. in 19. uri,
- Bele Vode ob 8.30,
- Zavodnje ob 10. uri,
- Gaberke ob 9.45,
- Ravne ob 11. uri.

12. junij 2005 - 11. navadna nedelja - svete maše:

- šoštanjnska župnijska cerkev ob 7., ob 8.30,
- šoštanjnska mestna cerkev ob 11. in 19. uri,
- Bele Vode ob 8.30,
- Zavodnje ob 10. uri,
- Topolšica ob 9.45,
- Šentvid ob 16. uri.

Sredina

NAPOVEDNIK PRIREDITEV

maj 2005

KDAJ	KAJ	KJE	VABI VAS
1. teden			
nedelja, 1.5. ob 12:00	turizem	Prvomajsko srečanje na Forhteneku	Prireditveni prostor Pristava <i>Turistično društvo Pristava</i>
torek, 3.5. ob 17:00	delavnica	Torkova peta: ustvarjalna delavnica za otroke in starše	Kulturni dom Šoštanj <i>Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje</i>
četrtek, 5.5. ob 17:00	pravljice	Pravljična ura z Metko Pivk	Mestna knjižnica Šoštanj <i>Mestna knjižnica Šoštanj</i>
četrtek, 5.5. ob 19:00	razstava	Odprte slikarske razstave Andreja Zupanca	Mestna galerija Šoštanj <i>Zavod za kulturo Šoštanj</i>
sobota, 7.5. ob 10:00	gasilstvo	2. meddruštveno gasilsko tekmovanje pionirjev za pokal KS Šoštanj	Gasilski dom Šoštanj <i>Prostovoljno gasilsko društvo Šoštanj-mesto</i>
sobota, 7.5. ob 17:00	nogomet	Šoštanj : Črešnovci (III. slovenska nogometna liga - vzhod)	Stadion Šoštanj <i>Nogometni klub Šoštanj</i>
sobota, 7.5. ob 20:00	košarka	Elektra : Pivovarna Laško (liga za naslov državnega prvaka 2004/05)	Športna dvorana Šoštanj <i>Košarkarski klub Elektra</i>
nedelja, 8.5. ob 11:00	gasilstvo	Florjanova nedelja	Cerkev sv. Florjana <i>Prostovoljno gasilsko društvo Šoštanj-mesto</i>
nedelja, 8.5. ob 16:00	predstava	Lutkovna predstava Lutkovnega gledališča Maribor	Kulturni dom Šoštanj <i>Zavod za kulturo Šoštanj</i>
2. teden			
sreda, 11.5. ob 8:00	pohodništvo	Izlet Mostnar - Šmihel - Mozirje (lahka pot)	Lepa Njiva - Šmihel <i>Društvo upokojencev Šoštanj - pohodniška sekcija</i>
sreda, 11.5. ob 20:00	košarka	Elektra : Krka Novo mesto (liga za naslov državnega prvaka 2004/05)	Športna dvorana Šoštanj <i>Košarkarski klub Elektra</i>
četrtek, 12.5. ob 17:00	pravljice	Pravljična ura z Metko Pivk	Mestna knjižnica Šoštanj <i>Mestna knjižnica Šoštanj</i>
sobota, 14.5.	planinstvo	Planinski pohod od Kotelj do Belih Vod (lahka pot - okoli 7 ur hoje)	Kotlje - Bele Vode <i>Planinsko društvo Šoštanj in Občina Šoštanj</i>
sobota, 14.5. ob 9:00	odbojka	Tradicionalni turnir generacij v odbojki	Športna dvorana Šoštanj <i>Odbojarski klub Šoštanj - Topolšica</i>
sobota, 14.5. ob 20:00	košarka	Elektra : Helios Domžale (liga za naslov državnega prvaka 2004/05)	Športna dvorana Šoštanj <i>Košarkarski klub Elektra</i>
nedelja, 15.5. ob 10:00	turizem	Mednarodni dan družin: Dan odprtih vrat za družine na Kavčnikovi domačiji (brezplačen ogled za družine do 17:00)	Kavčnikova domačija v Zavodnjah <i>Muzej Velenje</i>
3. teden			
sreda, 18.5. ob 10:00	turizem	Mednarodni dan muzejev: Dan odprtih vrat na Kavčnikovi domačiji (brezplačen ogled do 17:00)	Kavčnikova domačija v Zavodnjah <i>Muzej Velenje</i>
četrtek, 19.5. ob 17:00	pravljice	Pravljična ura z Metko Pivk	Mestna knjižnica Šoštanj <i>Mestna knjižnica Šoštanj</i>
četrtek, 19.5. ob 18:00	bridge	Razmigajte svoje možgane: Bridge za stare in mlade (predstavitve bridga)	Kavarna Šoštanj <i>Šaleški bridge klub Velenje</i>
sobota, 21.5. ob 17:00	nogomet	Šoštanj : Holer Ormož (III. slovenska nogometna liga - vzhod)	Stadion Šoštanj <i>Nogometni klub Šoštanj</i>
sobota, 21.5. ob 20:00	košarka	Elektra : Union OLIMPIJA (liga za naslov državnega prvaka 2004/05)	Športna dvorana Šoštanj <i>Košarkarski klub Elektra</i>
4. teden			
sreda, 25.5.	splošno	Druženje župana s šoštanjskimi športniki	Rokometno igrišče <i>Občina Šoštanj</i>
četrtek, 26.5. ob 17:00	pravljice	Pravljična ura z Metko Pivk	Mestna knjižnica Šoštanj <i>Mestna knjižnica Šoštanj</i>
petek, 27.5. ob 20:00	koncert	Koncert Mešanega pevskega zbora društva upokojencev Šoštanj	Kulturni dom Šoštanj <i>Društvo upokojencev Šoštanj</i>
nedelja, 29.5. ob 10:00	delavnica	»Od volne do toplih nogavic«, nedeljska muzejska ustvarjalnica za otroke	Kavčnikova domačija v Zavodnjah <i>Muzej Velenje</i>

Sredina

Sredina

Napovednik prireditev pripravljajo in objavljajo: mesečnik LIST, Kabelska televizija Šoštanja (kanal 22) in spletni Portal Šoštanj.info (<http://www.sostanj.info>)

KATEGORIJE PRIREDITEV:

šport

kultura

šolstvo

gospodarstvo

splošno

List

kabelsko razdelilni sistem šoštanj

Šoštanj.info
<http://sostanj.info>Kavarna Šoštanj
TAPRAVI NASLOV ZA TAPRAVO KAVO

Podoba kulture

pripravila Milojka Komprej

Nagovor Željka Kozinca ob otvoritvi razstave fotografij Joca Žnidaršiča, 3. marca v Šoštanju

Joško iz Šoštanja

Špoštovani vsi zbrani, vesel sem, da lahko spregovorim nekaj besed o vašem znamenitem rojaku in o njegovih fotografijah. Gospoda dolgo poznam in vem, da je zvest svojemu rodnemu kraju. O tej zvestobi svojevrstno govori tudi naslednja anekdota iz njegovega življenja:

Nekoč, v mladosti, ga je v Nemčiji zaradi nekega prekrška ustavil policaj in zahteval od njega identifikacijske podatke: kdo je, od kod itd. Dobil je naslednji odgovor: Ich bin Znidarsicev Joško iz Schoschtanja. Policaj je v zadregi tuhtal, kako naj zapise vse te s-je in zlasti z-je, potem pa je obupal in je Joška iz Šoštanja pustil pri miru. Ta anekdota kaže, kako je bil Joco Žnidaršič iznajdljiv in nabrit fant. Tak je bil vse življenje. Iznajdljivost in neke vrste predrznost pa sta tudi dve nujni lastnosti, zaradi katerih človek lahko postane dober fotograf. Potrebna je kajpak tudi razvita samozavest in predvsem srčnost. Pri tej srčnosti nimam v mislih le poguma, ampak predvsem sočnost: moraš biti občutljiv do drugih ljudi.

Najzgodnejše Jocove fotografije, pri čemer imam v mislih tiste, s katerimi je najprej zaslovel in ki so (bile) razstavljene v prvi sobi tega lepega razstavišča, nam kažejo mladega umetnika natančno takega. S širokim srcem, bistrim očesom in z zgodnjim občutkom za pravi trenutek fotografske akcije. Ta svoj talent je Joco pozneje v trdi šoli življenja in novinarskega poklica pametno razvijal in tudi skrbno varoval pred banalizacijo, površnostjo in lenobo, ki jim je zapadlo veliko njegovih kolegov fotoreporterjev

pri časopisih in v revijah. Še več: iz dela in vsakdanje prakse, iz dosledne delovne poštenosti, tako profesionalne kot umetniške, je Joco Žnidaršič postal morda najbolj slaven slovenski fotograf. Številni strokovnjaki sodijo, da je tudi najboljši. Domovina mu je dala priznanje s Prešernovo in Župančičevo nagrado, tujina pa s svetovno novinarsko nagrado za najboljšo fotoreportažo.

Žnidaršičev opus je tako rekoč komaj pregleden in seveda še ni dokončan. Kar vidite na tej razstavi, v tem prostoru, v katerem stojimo, je del njegovega sedanjega dela. Za njim še vedno čutimo njegovo srce, njegovo mlado srce, ki bije za lepoto tega sveta in njegovo izboljšanje. Kakor se je Joco s svojimi prvimi fotografijami zavzemal za socialno boljši svet na Slovenskem, tako se v sedanjih fotografijah zavzema za ohranitev slovenskih vrednot, ki določajo našo identiteto v svetu; v tem primeru so to ogroženi lipicanci. In ta razstava dokazuje, da sta mladi Joco in pozni Joco bitje enega kova, ene karizme.

Joco Žnidaršič je skoraj na vseh področjih sodobne fotografije postavil merila, ki so vzor najboljšim slovenskim fotografom. Pri časopisni fotografiji, pri socialni, družabni, kulturni, športni, modni, portretni ... Imel sem srečo, da sta se najini novinarski opravili prepletali. Da sva sodelovala pri reportažah in intervjujih, da sva skupaj potovala in da sodelujeva tudi v zadnjih letih, ko Joco ustvarja obsežne knjižne opuse iz slovenskega življenja, zgodovine in narave. Ustvarja, kako drugače kot po svoji duši in umetniškem nagnjenju. Lahko sem ugotovil, da Joco ni zapleten in učen estetski teoretik, je goreč praktik, človek, ki s strastjo raziskuje življenje. Nikoli ni na glas sanjal, kaj bi rad delal, pa potem tega ni naredil, naučil se je in znal je vedno hitro in natančno oceniti realne situacije oziroma pogoje za dobro fotografijo. Joco nima fotografskega studia, nima instaliranih baterij za umetne luči, nima knjižnice s teoretičnimi knjigami. Njegov studio je širno polje življenja. Njegova fotografska luč je sonce. Njegova knjižnica utripa v njegovem srcu in možganih. Narava in človeški obraz sta tisto, česar se nikoli ni

Utrinek iz otvoritve; Joco in Majda Završnik Puc – dve generaciji šoštanjskih kulturnikov.

mogel do kraja nagledati. Fotografski instinkt, ki je podoben instinktu lovca ali vrhunskega športnika, denimo smučarskega skakalca, je njegov umetniški credo. Nikoli ni tendenciozno iskal umetnosti. Umetnost je našla njega. Zakaj umetnost išče ljudi, ki so pri ustvarjanju obdarjeni z elementarnim človeškim čustvovanjem. Le redkim pa umetnost nameni pri dosežkih tisti presežek, ki nas očara; tisti trenutek, ko znenada ugotovimo, da je umetnik presegel realnost in jo pretvoril v svojo resničnost. V Jocovem umetniškem dejanju srečamo tisto zamrznitev časa, zaradi katere čas na fotografiji postane nesmrten. Stotinke sekunde se na teh fotografijah pretvarjajo v večnost. Si predstavljate, da bodo ljudje čez 300, 500 let strmeli v te fotografije in rekli: Žnidaršičevi ljudje, Žnidaršičevi konji? Ali pa bodo morda rekli: Leta 2005 so lipicanci še bili lipicanci; kdo nam jih je tako mogočne, tako lepe ohranil za večnost?

Upajmo, da bodo Slovenci čez nekaj stoletij še Slovenci in da bodo znali lepo in gladko povedati: To je ustvaril naš Žnidaršičev Joško iz Šoštanja.

Nostalgija in sukcesija

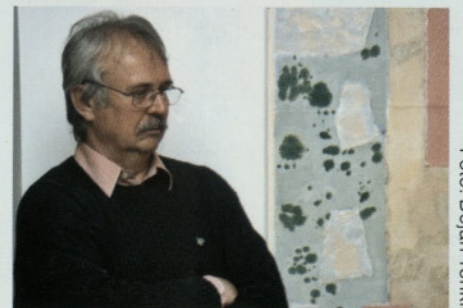
Ivo Kolar

Opdrtje razstave slikarja Iva Kolarja Iva je bilo v Mestni galeriji Šoštanj 7. aprila. Poleg lepe razstave je bil dogodek popestren z glasbenim gostom Francem Žerdonarjem, razstavo pa je predal ogledu slikarjev dolgoletni prijatelj in tudi mentor Alojz Zavolovšek. Umetnostna zgodovinarica mag. Milena Koren Božiček, ki spremlja avtorja že od prvih potez dalje, se je o njegovem delu izrazila takole:

Modernizem je v prejšnjem stoletju postavil in izobilikoval estetske vrhove, ki pa so zdaj na preizkušnji obstoja, preobrazbe, morda celo pozabe.

Glasbeno podobo otvoritve je prispeval Franc Žerdoner.

Ivan Kolar je z zanimanjem prisluhnil likovni kritiki svojega dela.

Od konca preteklega stoletja, ko je realizem dokončno prepustil svoje mesto slikarskemu modernizmu, se vsaka generacija tistih, ki se ukvarjajo s slikarstvom in ustvarjanjem, znajde pred preizkušnjo, kako svojemu delu dati čim več osebne ikonografije. Če se je realistično slikarstvo nujno umikalo v preteklost, pa je bilo sočasno potrebno najti nove načine in transformacije likovnih motivov v drugačno in novo podobo. Nova podoba je v slovenski umetnosti odigrala pomembno vlogo, prehodi v nadaljevanje iskanj ustvarjalcev pa so bili polni prepletov preteklega in sedanjega raziskovanja preteklosti in pogledov prihodnost.

Vsak ustvarjalec, tudi Ivo Kolar, si utira svojo pot v koraku in sledenju svojih življenjskih ambicij in njenih ciljev. Razvojnne smeri pa so daljše ali krajše, ravne ali vijugaste. Razkrajanje forme in optične doživljaje je Kolar zaradi nadaljnega ustvarjalnega razvoja že večkrat stopnjeval in povezal v nove podobe, nove analitično-sintetične in kompleksne vsebine. Barve je sintetiziral v senčenja, ki so le spremljevalne oblike kompaktnim in vitalnim novotvorbam z zelo prečiščeno obliko.

Nastajala so mnoga nova dela, ki so od preslikovanja narave v akvarelu prešla v zrele abstraktne vsebine, ki jim je mogoče slediti le s temeljnim poglobljanjem v likovno teorijo. Lirični akvarel je, v prid Kolarju, najprej razpadel v geometrijske forme, ki so vezane na naravo in v njej specifični kolorit. Omenjene geometrijske forme je v drugi fazi osamosvajal ali izločal. V zelo eksperimentalni fazi je izpostavljal in tonsko urejal v kristalinične tonske prehode. Skozi prizmo njegove presoje in naših zaznav so izstopile prosojne, tople barve, katerim je zaprisegel v nadaljnjem ustvarjanju.

Vsaka končna slika je neka modifikacija Kolarjevih osebnih doživetij, hitrih sprememb, interesov, razmišljanj in povezovanj o pomenu predstavitve na slikarski ploskvi in v ujetem trenutku.

Vedno je transformacija akter dogajanja, vendar bolj ali manj izstopajoča v kontekstu slikarske površine. Od te stopnje je v posameznih segmentih razvijal tudi figuraliko, ki jo je stopnjeval do portretne podobe z obdajajočimi letrizmi. V tej slikarski materiji je psihično stanje in subjektivizacija tako močna, da je ohranila svoj slikarski prostor z individualno mitologijo. Sledenje novi podobi in pejsažu združuje pri vprašanih perspektive in neproporcionalnosti. Prednost daje oblikovanju slike z barvo, druga slikarska vprašanja se ji v celoti podreajo. To je odmik od klasičnega pojmovanja figure, ki je bila vedno v ospredju, tokrat pa je figurativnost zasenčila barvna krajina. Globina slike ni postavljena le v posameznih planih tradicionalnega opazovanja, temveč v spremljanju nizanja drug do drugega oziroma drug na drugem. Odloča se tudi za ostro delitev slike na dva ali več kontrastnih polj. Slika po orientaciji postane večsmerna, večsrediščna in večdelna. Sestavljena je iz različnih lamel, ki so strnjene ali pa razprte.

V izrazito plenerističnih delih, ki so nastala v različnih pokrajinah, je te sublimiral z notranjimi občutji in vsebinami, iz katerih nastajajo sukcesivne in nostalgične podobe. Predvsem so to oblike osebnih doživetij in občutkov, ki so postali hommagei prijateljem ali naravi, ki jo Kolar, še bolj kot sublimno figuraliko, prenaša iz cikla v cikel krajino na elementarnih podlagah. Te vizualizacije pa so podlage novim vizualizacijam in vprašanjem in novim možnostim novih percepcij.

Razstava bo na ogled do petega maja.

m.k.

Boris in Monika Krajnc Štih

Kitarski koncert

Kitarski koncert, ki je izzvenel v Mestni galeriji Šoštanj v četrtek, 14. 4., v večernih urah je prav gotovo navdušil in očaral poslušalstvo, ki je z glasnim ploskanjem ob koncu programa privabilo nastopajoča, da sta še enkrat zaigrala del svojega programa. Takih umetnikov si lahko le želimo in takih večerov na Zavodu za kulturo Šoštanj obljublajo še več.

Program je slonel na skladbah avtorjev:

Milan Tesar, Mario Gangi, Pierr Petit, Johna W Darta, Alfonso Montes.

Boris Štih je svojo kitarsko pot začel pri Branku Mahnetu v Velenju, nadaljeval na SGBŠ pri Tomažu Šelugi ter opravil prvo diplomu na ljubljanski Akademiji za glasbo pri Jerku Novaku. Visokošolski študij je z odliko dokončal leta 1998 pri Andreju Grafenauerju. Svoje znanje je izpopolnjeval na seminarjih v Velenju pri Jaku Novaku, Istvanu Romerju, Tomažu Lorenzu, v Erlbachu v Nemčiji pri Abelu Carlevaru, v Mikulovem na Češkem

Foto: Dejan Tonkili

pri Patricku Zeolliu, Thommasu Offermanu, Johnu W. Duarteu.

Poleg solističnih in komornih recitalov v Velenju in širši okolici se je leta 1998 uspešno predstavil tudi na 8. poletni šoli Glasbena loka. Zaposlen je na Glasbeni šoli FFK v Velenju.

Monika Krajnc Štih se je s kitaro začela spoznavati v Žalcu pri Srečku Lavbiču, študij je nadaljevala v Ljubljani pri Tomažu Šelugi. Akademsko izobrazbo si je pridobila na Glasbeni univerzi v Gradcu pri Martinu Myslivečku, kjer je opravljala tudi študij magisterija.

Izpopolnjevala se je na kitarskih seminarjih za kitaro v Velenju, ki so jih vodili mentorji: Jerko Novak, Istvan Romer, Tomaž Lorenz, v Erlbachu (Nemčija) pri Abelu Carlevaru, v Mikulovem (Češka) pri Davidu Croskyem, Johnu W. Duarteu in pa v Gradcu pri Pavlu Steidlu.

Še kot srednješolka je prejela več prvih nagrad na tekmovanjih kot solistka in v komorni zasedbi. Na povabilo Glasbene mladine ljubljanske je trikrat sodelovala v ciklu Jesenske serenade (1990, 1991, 1995), v koncertni sezoni 1991/92 Celjskega godalnega orkestra se je predstavila v duu s Tomažem Lorencem, leta 1996 pa tudi na odru najobetavnejših na Glasbenem juliju na obali.

Po uspešnih solističnih recitalih se zadnja leta posveča predvsem igranju v različnih komornih zasedbah in seveda kitarskemu duu s soprogom Borisom ter poučuje na velenjski glasbeni šoli.

Skupaj sta od leta 1994 in sta se od takrat predstavila že pred številno publiko doma in v tujini.

m.k.

Letni koncert glasbene šole v Šoštanju

Prijetno vzdušje

Na koncertu so se v kulturnem domu v četrtek, 14. 4. 2005, prestavili solisti, komorne zasedbe in mladinski pihalni orkester oddelka glasbene šole v Šoštanju.

Foto: Dejan Tonkili

Foto: Dejan Tonkili

Foto: Dejan Tonkili

Foto: Dejan Tonkili

Poleg rednih razrednih in javnih nastopov učenci in učitelji glasbene šole enkrat letno organiziramo koncert, kjer se predstavimo širšemu občinstvu. Ena pomembnejših vzgojnih nalog glasbenega šolanja je vzgoja k samostojni reprodukciji pred poslušalci oziroma gledalci, zato učence usmerjamo in vzpodbujamo k izvajanju na odru. Nastopi na odru krepijo odrsko trdnost in so nagrada za trud in nenadomestljiv izziv.

Vzdušje na koncertu je bilo zelo prijetno, pri tem pa so uživali učenci in občinstvo.

Sonja Beriša

Janez Žmavc OTOK WALCHEREN
(Mladost v mojem Šoštanju)

Nova »Šoštanjska« knjiga!

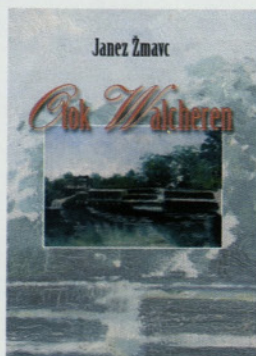
Janez Žmavc, slovenski pisatelj in dramatik, šoštanjski rojak, je v svojem enainosemdesetem letu dokončal knjigo spominov z naslovom Otok Walcheren in podnaslovom Spomini iz mojega Šoštanja. Knjigo z 204. stranmi sta izdala Založba Cerdonis Slovenj Gradec in Zavod za kulturo Šoštanj. Opremljena je s fotografijami starega Šoštanja iz zbirke Zvoneta A. Čebula. Na ovitku je natisnjen Matijev jez, olje, delo študenta Johana Žmavca (1896 – 1978). Predstavitve je bila 21. aprila 2005 v Šoštanju, 22. aprila pa v Slovenj Gradcu.

Zgodba iz knjige Otok Walcheren se prepleta s spomini Janeza Žmavca na Šoštanj, kjer se je rodil in preživel svojo mladost vse do nekaj let po koncu Druge svetovne vojne. Leta 1952 je končal dramaturgijo na igralski akademiji in se po službi v Prešernovem gledališču v Kranju in v Študijski knjižnici v Celju leta 1961 zaposlil v celjskem gledališču, kjer je delal kot dramaturg do upokojitve leta 1990.

O sebi pripoveduje takole: "Iz Šoštanja sem se preselil v Celje, kjer sem obiskoval nižjo gimnazijo. Tam me je zalotila vojna. Leta 1942 sem bil vpoklican v RAD, državno delovno službo, ki je bila priprava za frontno urjenje. Kmalu sem bil prisilno mobiliziran. Imel sem srečo, če lahko rečem temu sreča, ker fronta me je še vseeno čakala, da imam podedovano nočno slepoto. Zato sem bil potrjen kot pogojno sposoben. Vojaščino sem služil po raznih garnizijah v Franciji, od tam so me decembra leta 1943 poslali na otok Walcheren." In po tem nizozemskem otoku je Žmavčeva knjiga dobila ime.

Tam je bival do invazije, do izkrcanja zavezniških

sil v Normandiji. Danes je ta otok v celoti povezan s celino. Takrat pa ga je od kopnega ločil ozek pas morja. Ker je bil najbližji Angliji, je bil za Nemce strateško pomemben. Pripoveduje, da je bilo pravo suženjsko delo utrjevati ga v mrzlem morju, in nadaljuje:

"6. junija so se izkrcali zavezniki. Nato sem bil na otoku še mesec dni in ko so bila težaška dela opravljena, smo odpotovali v Belgijo. Tam sem bil dodeljen obrambi mesta Antwerpen. V spominu imam, da so 4. decembra 1944 zavezniki (največ od njih je bilo Kanadčanov, vendar so spadali pod Britansko krono) napadli Antwerpen. Mi smo bili postavljeni na obrobje Antwerpna, a po desetih dneh so nas premaknili na fronto."

Ti dogodki so opisani na začetku knjige. Pisatelj pa se nato vrne v svojo mladost. Živo so opisana srečanja s sodobniki, tudi s pesnikom Karlom Destovnikom Kajuhom, ki je bil njegov prijatelj in prvi mentor.

Janez Žmavc te knjige ni imel namena pisati, vendar so ga nagovorili prijatelji navdušeni nad njegovimi pripovedovanji, ki so verjetno zvenela zelo pustolovsko. Napisana je delno dokumentarno. Označil jo je kot spomine, kakor so se mu utrinjali. Vendar niso le vojni spomini, kajti tisti hip, ko je začel pisati, se je oprl na svoje korenine. Po prvem poglavju, ki ga začenja v Manchesteru, se zato vrne v svojo mladost v Šoštanj. Dragocen vir pričevanj je bil dnevnik, ki ga je pisal v letih 1941 in 1942.

Žmavčeva življenjska zgodba se nadaljuje v Belgiji blizu mesta Turnhold, kjer je bil lažje ranjen. Uspelo se mu je skriti, pričakati Angleže in se jim predati. "Po vojaškem kodeksu to pomeni, da sem dezertiral, ker se nisem predal nemškimi sanitetnim." Prek Bruslja je nato odpotoval v Normandijo, kjer je bil dva tedna v šotorski bolniš-

nici. Potem so ga prepeljali v mesto v osrednji Angliji, v Manchester. In tam se je zgodilo, kar je knjigi dalo ime Otok Walcheren. Pisatelj pripoveduje dalje:

"Tam so vsakogar zaslišali, tudi mene. Ko so izvedeli, da sem bil na otoku Walcheren (druge stvari sploh niso bile pomembne), so me še tisto noč odpeljali v London v vohunsko taborišče. K meni je pristopil višji oficir z znanjem nemškega jezika. Zelo dobro sem poznal otok Walcheren, saj sem delal tam, zato sem natančno vedel, kje so težke baterije, kje so minska polja, prehodne poti in drugo. Vse sem mu pokazal na specialki. To se je dogajalo prve dni novembra 1944. Po nekaj dneh se je ta oficir vrnil k meni in mi čestital. No, ne bom rekel, da mi je čestital, podal mi je roko in povedal, da bi se mi radi oddolžili, ker so z mojo pomočjo zavzeli otok. Pred tem ga niso mogli zavzeti niti s plavajo-

Zgodba v knjigi se začne takole (str. 5): »Bilo je davnega vojnega leta 1944, prve dni novembra meseca v manchesterški bolnišnici, ko so v zgodnji večerni uri trije angleški zdravniki pristopili k moji postelji in si nejeverno ogledovali s sabo prineseni rentgenski posnetek drugega prsta mojega desnega stopala. Ležal sem med samimi težkimi ranjenci, ujetniki zmagovite angleške armade. Vojne še ni bilo konec, zame pa naj bi že bila. Končala se je že 26. septembra, ko sem ranjen zapustil nemško fronto, pobegnil k Angležem...«

Str. 6: (... Torej tisto nekaj se je dogajalo v sosednji kamri. Prileten oficir z znanjem nemškega jezika nas je spremljal drugega za drugim in nekaj zasliševal. Z Nemci je na hitro opravil, spraševanje Čeha ali Poljaka pa se je kar nekam zavleklo in uneslo v nas še dodatno tesnobo in negotovost. Nekomu v sosednji sobi so bojda, ker se je tako dolgo mudil z angleškim oficirjem, zagrizeni Nemci, teutonški podtalneži, tako dolgo tiščali blazino na glavo, da se je zadušil.

Ko sem prišel na vrsto, sem, opirajoč se na bergle, odskakal negotovi usodi nasproti. Najprej sem mu dal vedeti, da sem Jugoslovan, kar očitno ni naredilo nobenega vtisa. Na vljudno vprašanje, na kateri fronti sem bil nazadnje, sem povedal, da na neki gmajni blizu mesta Turnhout v Belgiji, kjer sem se ranjen zavlekel v odtočni jarek ozkotirne železnice in počakal na Angleže, dezertiral. Tudi to ni kaj prida obveljalo. Ko pa je zvedel, da sem kar šest mesecev prebil na nizozemskem otoku Walcherenu, je postal pozoren na moje poreklo. Da bi radi kaj več izvedeli o tem otoku, in če bi bil pripravljen ... Walcheren, Walcheren! Kako blizu si mi bil takrat. In hvala bogu kako daleč. Nekaj bom storil zate. Pripravljen, vedno pripravljen sem se odvelkel nazaj v posteljo, in spet so me spremljale vročične oči spod odev, mi slekle dušo, se započile v srce. ...«

čimi tanki. Kot večina nizozemske je tudi ta v kripodepresiji, je pod morsko gladino in okrog otoka so nasipi visoki 7m in več. Te nasipe smo morali mi utrjevati, zato sem jih poznal."

V taborišču v Londonu so se ljudje prostovoljno javljali tudi v jugoslovansko vojsko. Žmavca so zadr-

In še »gasilka« za zgodovino od leve: Milan Kopušar, dr. Tone Ravnikar, mag. Andrej Golob, Janez Žmavc, Štefan Szabo, Kajetan Čop in Zvone A. Čebul.

Na predstavitvi knjige v šoštanjski Mestni galeriji je razgovor z Janezom Žmavcem vodil prof. dr. Tone Ravnikar.

Župan Milan Kopušar je svojo prisotnostjo in pozornostjo izkazal čast avtorju in njegovemu delu.

žali v odredu jugoslovanske armije v kraju ob izlivu reke Temze do decembra 1945, domov je prišel šele januarja 1946. Tako je vojaško obveznost odslužil v tujini. Zgodba v knjigi se konča s prihodom domov. Življenje pa je teklo dalje. Kakšni so bili ob tem njegovi občutki?

«Lahko bi šel v Ameriko, ker sem tam imel bogato teto. Vendar sem si želel samo domov. V Šoštanju sem imel mnogo prijateljev že iz predvojnih časov, tako, moram povedati, nisem imel nobenih problemov. Nekateri so imeli smolo, da so jih obkrožali, naj jih tako imenujem, telebani. Vendar ko se pogovarjam s svojimi prijatelji, ki so bili v nemški vojski, izvem, da je le redko kdo imel težave ob vrnitvi domov.»

Knjiga Otok Walcheren je prva, kjer se njen avtor dotika vojnih vsebin. Pred tem je svoj vrh dosegel že v dramatici. Izven družbe (1953), V pristanu so orehove lupine (1958), Rok in Lea (1961), Jubilej (1963), Podstrešje (1972), Obisk (1973), Pindarova Oda (1981), Razuzdanosti ali prilika o skesanem Henriku (1982), Rihard in njegov dvojnik (1985) in Vetrnica, Cenka (1987). Kot dramaturg je pisal številne članke in razprave. Napisal je igre za otroke: božična pravljica Domača naloga na potepu (1976), Sekira, muzikal za vojaški boben in doraščajočo mladino (1983), Pavliha in malo čez les (1983).

Njegova zadnja knjiga vsebuje tudi poetične zapise, avtorjeve verzice in zanimive podatke. V zadnjem delu je objavljen samostojen cikel Žmavčeve poezije iz obdobja 1946 – 48. Opremljena je s črno-belimi reprodukcijami starih grafik in razglednic Šoštanja.

In kaj nas še čaka zanimivega? Zdaj, ko je v upokoju, pravi, da pospravlja predale. Dokončal bo še nekaj nedokončanih iger.

Ajda Prisljan

Mama, ne misli več name, na nas.

Spomini. Na stara leta še bolj živi. Sploh tisti iz mladosti. Tako pravi Pepca Skornšek ali Platzerjeva Pepca, kot jo poznamo v tej okolici.

Zadnjič se je oglasila pri meni v službi. Vedno me preseneti s kakšno zgodbo iz svoje otroštva, iz svoje mladosti, ki je vezana na Šoštanj. Tudi tokrat. »A ti lahko nekaj povem?« je zaupljivo pokukala med podboji.

Na Minattija jo je nekaj spomnilo in ob tem se je spomnila tudi dogodka pred 60 leti, v letu osvoboditve v Šoštanju.

»Svoboda in sreča z njo. Pa tudi grenkoba žalost in strašne izgube med Šoštanjčani. V tem času so v Šoštanju priredili komemoracijo in Cilka Trobej, takratna ravnateljica zdajšnje šole Bibe Roecka je mene in Ivo Šmigovec poklicala k sebi.«

Pepca pripoveduje, kako jima je Cilka razdelila pesmi, vsaki po eno z naročilom, da se jih naučita in recitirata na skorajšnji slovesnosti. Bila je pesem Ivana Minattija Mama, ne misli več name, na nas in njena vsebina je bila Pepci zelo všeč. Pesem se je naučila na pamet in s pričakovanjem čakala nastopa. Na dan komemoracije, nekje v zgodnji jeseni naj bi bila, se je v Sokolskem domu (zdaj telovadnica Partizan) zbrala množica ljudi. Pevski zborček je že odpel Počiva jezero v tihoti in slavnostni govornik je zbrane primerno nagovoril. Na vrsti so bili recitatorji in Pepca je s pričakovanjem pogledala po dvorani. Medla svetloba, ki je sijala iz odra, je razgalila objokane obraze in Pepco je tisti hip prešinilo: »Saj ne bom zmogla povedati pesmi, prej se bom razjokala.« Preveč zgodb ljudi je poznala, ki so sedeli ta večer v dvorani, in tudi sama je še vedno čakala na sporočilo, ali njen brat še živi.

Pogled ji je taval med znanimi obrazi in v prvi vrsti je zagledala Šolnovega dedka. Pepco je prešinilo: »Štiri otroke je izgubil med vojno, hčerko Faniko, Karljia in Milana v Pohorskem bataljonu in Slavka.« Dalje ji je pogled potoval h Kajuhovi mami; izgubila je sinova Karljia in Jožeta. Ob njej je sedela Mravljakova gospa. Božo in Dušan, oba

sta dala življenje za svobodo. V prvi vrsti je bila tudi Pirečnikova mama, poznala je njeno usodo. V nekaj dneh je izgubila moža, ki so ga ustrelili, hčerko so ji vzeli Nemci in enoletnega sina Ivančka iztrgali iz rok. (Se spomnite knjige Deček brez imena? To je knjiga o Ivanu Pirečniku, ki ga je vzel nemški par in so ga nato vrnili pravi materi.)

Mama Muhovec, katere sin Valter je bil ustreljen v Topolšici na delovnem mestu, tako rekoč, delal je namreč kot vrtnar, je sedela malo naprej in poleg nje učitelj Kurnik, ki je ravno tako izgubil sina Borisa. Vrabičevi, ki so sedeli zraven, so domovini pustili sina Jakoba, ravnatelj Vrečko pa sina Janka. Pepci je pogled taval dalje in telo se ji je čedalje bolj treslo. Iva, ki je stala poleg nje, jo je prišla za roko, takrat pa se je njen pogled ustavil na mami Bibe Roecka. Drobna ženička je sedela na stolu in njeni beli lasje so obkrožali trpeč obraz, moker od solz. Pepca se je kot uročena zazrla v njene oči, pogleda sta se ujela, takrat pa jo je Iva močno stisnila za roko in Pepca je, kot bi govorila Bibovi mami, začela recitirati pesem:

*Pod noč, ko zvezde sijo
preko koč
in veter otožno nad nami šušti,
vidim tvoje bele lase
in vsaka teh nitk je
prečuta noč,
ko si zagrebla obraz med roke.
Vidim žalostne gube okrog
tvojih oči
in iz vsake teh gub
kriči obup:
»Ali moj sin še živi?«*

*Vidim tvoj blede obraz.
Taki smo mi, sredi prsti,
ki smo dali vsu svojo kri po kapljah
zase in za vas.*

*Vidim tvoje bele lase
in žalostne gube okrog tvojih oči
in tvoj blede obraz,
o mama, ne misli več name, na nas.
Mi vsi smo seme za boljši čas,
mi smo seme za boljši kruh
in iz naših razbitih kosti
že raste pšenični klas.*

Še vedno z zanosom je Pepca zrecitirala pesem in zaključila, da je nekaj časa zatem srečala mamo Bibe Roecka, ki jo je ustavila sredi Šoštanja, jo pobožala po licu in rekla: »Lepo si deklamirala.« Obe sta vedeli, da je bil tisti večer v dvorani nekaj posebnega.

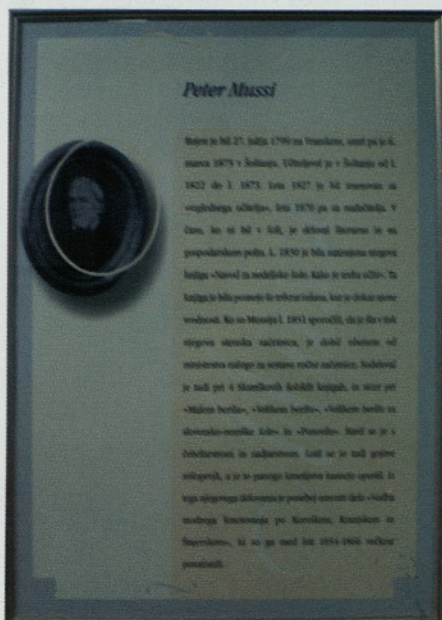
Po šestdesetih letih je v Pepci še zmeraj živ spomin na to pesem in še vedno gladko zveni iz njenih ust: »Mama, ne misli več name, na nas.«

(Samo da je ta stavek včasih in danes razumljen drugače.)

Milojka Komprej

Peter Musi (Mussi) v Šoštanju

6. marca letos je minilo 130 let, kar je v Šoštanju umrl eden največjih Šoštanjčanov, vzorni učitelj, umni kmetovalec, prvi bibliotekar, prvi hranilničar, oče revnih... Peter Musi. Z enomesečno zamudo mu posvečam ta skromni zapis, ki naj bo le uvod v njemu posvečeno razstavo, ki bo predvidoma na ogled septembra v Mestni galeriji Šoštanj.

Mussija si lahko ogledate tudi v avli občinske hiše, žal pa je menda zamujena lepa priložnost, da se častitljiva obletnica Mussijevega rojstva obeležijo s poimenovanjem osnovne šole.

26. junija leta 1799 se je rodil J. Musiju in Ani, roj. Trbovc, sin Peter. Kot nadpovprečno nadarjen učenec je odšel v učiteljski tečaj v Celju, ki ga je končal leta 1819 ter bil takrat potrjen za učiteljskega pomočnika. Kot tak se je zaposlil najprej v Šmarju pri Jelšah (1819-1820) in nato v Škocjanu pri Dobrli vesi na Koroškem (1820-1822). Leta 1822 je opravil izpit za meščansko šolo in bil nameščen za začasnega učitelja in organista v Šoštanju, kjer je bil naslednje leto potrjen za rednega učitelja. Priimek Petra Musija, ki ga v virih najdemo zapisanega v nemški obliki, se pravi z dvema s (kakor se je nenazadnje pod vplivom takrat prevladujočega nemškega jezika v vsakodnevni pisni komunikaciji tudi sam podpisoval), je seveda slovenski in je torej edina pravilna oblika z enim s, kakor ga na primer najdemo zapisanega tudi v Enciklopediji Slovenije.

Osnovna šola je bila v Šoštanju ustanovljena v času terezijanskih reform in je postala leta 1799 redna. Prvi učitelj na tej šoli je bil šoštanski cerkovnik Janez Roser. Šola se je v začetku 19. stoletja še nahajala pri župnijski cerkvi sv. Mihaela v Družmirju, leta 1814 pa se je preselila v trg. V takšno šolo je leta 1822 prišel Peter Musi. Šoštanj je bil takrat še majhen, provincialen trg, v katerem je živelo 424 prebivalcev.

Predstavljati si moramo, da so se takrat po trgu še svobodno sprehajali prašiči in perutnina, saj vemo npr. celo za Ljubljano, da so jih preganili iz mestnih ulic šele konec 18. stoletja. Ne čudi, da je bilo takrat v Šoštanju in seveda ne samo v njem, v tem času še mnogo nalezljivih bolezní. Tako vemo, da je leta 1807 v šoštanski fari umrlo za grižo 38 ljudi, leto kasneje pa za črnimi kozami 17 ljudi. Črne koze in griža sta bili nasploh tisti dve bolezní, ki sta v prvi polovici 19. stoletja še na veliko razsajali po mestih in trgih na Slovenskem. Že v času bivanja Petra Musija v Šoštanju je leta 1823 griža zahtevala kar 41, leta 1827 31 in nato še leta 1847 30 življenj. Predstavljamo si lahko, da je imel (tudi) s temi boleznimi veliko dela prvi znani šoštanski zdravnik Janez Lampauer, ki ga v trgu najdemo kot prvega zdravnika v Šaleški dolini, prvič omenjenega leta 1788.

Ko je Musi prišel v Šoštanj, je bil poklic učitelja še relativno malo cenjen in predvsem slabo plačan. Zato so se morali učitelji poleg učiteljevanja ukvarjati še z drugimi dejavnostmi. Musi je bil tako tudi organist z natančno določenimi obveznostmi in seveda z določenim (skromnim) plačilom za to službo. Poleg tega pa je opravljal tudi naloge pisarja in zapisoval različne sporazume, zapisnike ipd. za različne (nepismene) stranke. V zbirki Zvoneta Čebula je tako ostalo ohranjenih kar nekaj dopisov, listin ipd., ki jih je za različne potrebe zapisal Peter Musi, navzoči pa so se podkrižali.

Musi je bil tisti tip učitelja, ki nikoli ni zadovoljen z zatečenim stanjem, temveč se ves čas trudi vpeljati različne spremembe, popravke, izpopolnitve pri delu. Leta 1832 je izšel prvi pisni rezultat njegovega pedagoškega dela: »Navod v branje za mladost nedeljskih šol«, ki predstavlja enega prvih poskusov zapisati abecednik v slovenskem jeziku. S tem »navodom« je uvedel v učenje pravilo t. i. »glaskovanja«, se pravi učenja branja po glasovih - zlogih in ne po črkah. Gotovo je, da ga je ravno tovrstno delo priporočilo za imenovanje v naziv »vzlednega učitelja«, v katerega ga je leta 1827 imenoval lavantinski škofijski konzistorij. Njegovo pedagoško in publicistično delo pa se tu ni ustavilo. Dopisoval je v strokovno revijo »Šolski prijatelj«, kjer je objavljaval predvsem sestavke na temo lepega branja, pisanja, narekovanja in podobne pedagoške tekste. Redno je dopisoval tudi v časnik Novice (1844-1846), kjer je objavil vrsto sestavkov o življenju in dogodkih iz Šoštanja. Vse to delo pa je seveda povzročilo, da je postal eden najtesnejših sodelavcev škofa Antona Martina Slomška, kateremu je pomagal pri pisanju učbenikov Malo berilo, Veliko berilo, Veliko berilo za nemške šole in Ponovilo. Ukvarjal pa se je tudi s pesnikovanjem in objavil verzificirane modre misli z naslovom Žlahtne jagode lepih navkov ter leta 1848 tudi nekrolog v verzih, posvečen šoštanskemu župniku Francu Karku.

Vsaj enako pomembno kot je njegovo delo na pedagoškem polju, pa je tudi njegovo udejstvovanje na področju bibliotekarstva, hranilništva in »umnega kmetovalstva«. Leta 1844 je ustanovil prvo šolsko hranilnico. Otroci so v šolo nosili denar in ga hranili v hranilnici. Na ta način jih je navajal na varčevanje in na upravljanje z denarjem. Nekaj let zatem, leta 1854, pa je odprl prvo javno knjižnico v Šoštanju. V njej je takoj na začetku zbral 80 različnih del v 174 zvezkih.

Te knjige je nato začel izposojati, za kar pa ni zahteval nobenega plačila oz. članarine ali prispevka za izposojene knjige. Ne čudi, da je imela knjižnica velik uspeh in da so si bralci že od samega začetka v njej na veliko izposojali knjige. Morda najpomembnejša »zunajšolska« dejavnost, v kateri se je odlikoval, pa je delo na področju »umnega kmetovanja«. Eno najpomembnejših del, ki jih je napisal, je bila knjiga Vodba modrega kmetovanja po Koroškem, Kranjskem in Štajerskem, ki je bila nato na Dunaju med letoma 1854 in 1866 večkrat ponatisnjena. S tega področja je napisal še delo Kratek poduk o sadjereji posebnost za šolsko mladino. Poskušal se je tudi z gojenjem sviloprejk, kar je bilo v takrat sila popularno početje, vendar mu, tako kot tudi ostalim, ta poskus ni uspel in ga je kasneje opustil. Zato pa je na bregu pod mežnarjijo imel svoj nasad sadnega drevja, ki ga je skrbno gojil in kot praktik tudi toliko lažje svetoval kmetom in tržanom pri povsem praktičnih težavah pri sadjereji, vrtnarjenju in kmetijstvu. To njegovo angažiranje na področju kmetovanja je pripeljalo tudi do tega, da je postal član cesarsko kraljeve kmetijske družbe v Gradcu in vrtnarske družbe na Bavarskem.

V 60. letih 19. stoletja se je Musi angažiral tudi na področju karitativne dejavnosti. V Šoštanju je bil že okoli leta 1706 ustanovljen t. i. špital, ki je našel svoje domovanje v kasnejšem magistratu (danes Trg bratov Mravljakov 9). V tem špitalu so vedno vzdrževali vsaj po dva ubožna tržana, katerih naloga pa je bila med ostalim tudi ta, da sta bila redno prisotna pri službi božji. To je označeval zvonček v stolpiču, ki se je ohranil do danes. Kdaj točno je špital prenehal delovati, ne vemo, gotovo pa je, da ga v času delovanja Petra Musija ni bilo več. Je pa bila zato leta 1807 iz Instituta za uboge župljane ustanovljena t. i. Bratovščina dejanske ljubezni do bližnjega. In na čelu le-te je bil več let tudi Peter Musi, ki ga zato vir iz leta 1853 imenuje kot »očeta ubogih«.

O Musiju so imeli izjemno visoko mnenje vsi njegovi učenci, kar dokazujejo tako zapisi enega njegovih najboljših učencev dr. Josipa Vošnjaka, ki v svojih Spominih izredno toplo govori o svojem prvemu učitelju. O tem, kako so ga učenci cenili, pa govori tudi tabla, ki so jo leta 1925 ob 50-letnici njegove smrti postavili njegovi učenci in prijatelji šoštanske osnovne šole. Šoštanjčani so tudi sicer svoj čas izredno visoko cenili tega svojega rojaka (čeprav je bil rojen na Vranskem, ga njegovo 50-letno delo v Šoštanju vendarle dela za šoštanskega rojaka) in po njem poimenovali tudi ulico, ki je danes ni več. V mesecu septembru bo Muzej Velenje na pobudo Občine Šoštanj postavil manjšo priložnostno razstavo, posvečeno temu izjemnemu človeku, pri katerem je nujno potrebno poudariti, da imamo opravka z enim redkih Šoštanjčanov, ki jih najdemo omenjene v vseh enciklopedijah, leksikonih ali pregledih najpomembnejših Slovencev. Zaradi tega je velika napaka, da ravno v svojem kraju Peter Musi kot tudi brata Vošnjak, Franc Hribernik, Davorin Ravljen, Ivan Napotnik idr. nimajo primerne spomenika, ulice, trga ali nenazadnje po njem poimenovane osnovne šole, ki ji je temelje postavil ravno on sam.

dr. Tone Ravnikar

Nekoč je bilo jezero – in spet nastaja jezero ...

Pričujoči zgodbici se nanašata na, v prejšnjem Listu-u, objavljenem prikazu preseljenih domačij iz južnega dela Gaberke, pod katerim se nahaja debela plast premoga, ki je sedaj predvidena za izkop.

Tako so se domačini morali s svojih domačij umakniti na neogroženo področje na severovzhodnem delu dolinice v zaselek »Nove Gaberke«, nekateri pa v bolj oddaljena naselja izven dolinice. Med temi pregnanci pa je bilo celo nekaj srečnežev, ki so si lahko zgradili nova domovanja svojih bivših domačij na bližnjih vzpetinah, odkoder ji sedaj kar pogosto uhajajo pogledi na ravnino, kjer so še pred nedavnim stale njihove hišice, zeleni travniki in žitorodne njivice.

Sedaj je, žal, vse porušeno in zravnano z zemljo, le še dva kozolca samevata na ravnini in čakata, da jih bo verjetno doletela enaka usoda, kot ostala poslopja.

Na prostranih rodovitnih njivah pa, kjer je doslej, v lahnem vetriču valovalo zlatorumeno žitno klasje, pa bo prav kmalu, poleg družmirskega zavalovalo še gabersko jezero ...

Sodobna pravljica ...

Nekoč, pred ne takoavnimi časi, so v prijazni dolinici pod obronki okoliških gričev srečno in zadovoljno živeli še bolj prijazni ljudje. Bili so to marljivi in delavni vaščani, ki so se veselili vsakega novega dne, ko so navsezgodaj vstajali, da so se pravočasno odpravili na svoja polja in njive. Nekateri pa so v težke vozove vpregli krepke konjice in se odpravili v bogate gozdove, naložili hrastova, smrekova debla, ki so jih nato prevažali na žagarske obrate ob potoku, ki se je vijugal po dolini. Ob potoku so se tudi pridno vrtela kar številna mlinska kolesa, ki so poskrbela, da so kmetovalci iz obilne žitne letine dobili zadosti moke za svoj vsakdanji kruhek.

Tisti vaščani pa, ki so imeli premalo zemlje, da bi se lahko preživljali, so si poiskali delo v bližnji usnjarni in se je s tem zaslužkom dalo kar pošteno živeti. Tako so takratni domačini mirno, složno in zadovoljno živeli in minevali so dnevi, meseci, leta in menjavali so se rodovi in generacije, vse dokler ...

Ja, dokler se ni prebudil strašni, mnogoglavi bronzozavrski zmaj, ki je pod to lepo dolinico zavohal neprecenljive zaklade in takoj so se mu podedile zmajevske sline po njih.

Dejal si je: »Hej, ti stari grdavž, tale skriti zaklad si bom pa kar prisvojil. Pregnal bom ljudi iz doline, porušil njihove domove in potopil celotno dolino! Ha, ha, ha ...!« Rečeno – storjeno!

Začel je vrtati in riti pod zemljo, dokler ni prišel do iskanega zaklada, ga takoj začel neutrudno in

Foto: Franjo Mašek

Pravljčna dolinica pred »vesoljnim potopom«...

Foto: Vida Lomšek

... in po »vesoljnem potopu.«

vztrajno izkopavati ter odnašati na površje v svoje skrivališče.

Tako je ta zlobni zmaj izkopal nešteto podzemeljskih rofov, zaradi česar se je zemeljska površina pričela pogrezati in zalivati jo je začela voda.

Prestrašeni prebivalci te lepe doline pa so z zlemi slutnjami in z grozo v očeh opazovali, kako njihova rodovitna polja, travniki in njivice počasi, vendar vztrajno izginjajo pod nastajajočim jezerom. Vsi obupani so morali gledati, kako se njihove domačije, hiše in gospodarska poslopja rušijo in utapljajo. Končno so uvideli, da ni druge rešitve, kot da se pred prihajajočo katastrofo skupno s svojo živino in z najnujnejšim izselijo in si najdejo kakšen drug koticček za preživetje na tej naši ljubi zemljici.

Hudobni zmaj pa še kar rije in koplje, dokler ne bo iz njihove lepe nepozabne dolinice nastalo eno samo veliko jezero, kot je nekoč v pradavnini že bilo.

Podobnost zgornje pravljice z naslednjo resnično zgodbico pa ni niti najmanj slučajna!

... in kruta resničnost

Že davnega leta 1875 je Dunajčan Franc Mages odkril, da se pod šaleško dolino nahaja velika

premogovna kadulja z več kot 37 metri debelim slojem kvalitetnega lignita. Vendar se je za odprtje pravega premogovnika odločil še drugi lastnik te rudarske posesti, nemški gradbeniški podjetnik Daniel von Lapp leta 1889, ko je bil dokončan glavni izvozni jašek, ki obratuje še danes, predvsem za potrebe obiskovalcev Muzeja premogovništva Slovenije, pod imenom Stari jašek.

Tako bo letos 11. aprila minilo 130 let od najdbe enega najdebelejših slojev premoga na svetu. V teh letih je bilo odkopanih skupno skoraj 200 milijonov ton premoga. Pri predvideni proizvodnji 4 milijone ton na leto naj bi podzemeljske zaloge premoga, ki jih bo v glavnem pokurila Termoelektrarna Šoštanj, zadostovale še za naslednjih 20 let.

Ob svečani akademiji, ki jo ob 130-letnici premogovništva pripravljajo, pa bodo slavili in se veselili le »premogarji«, zanesljivo pa se ne bo veselilo in proslavljalo preko 30 doslej preseljenih družin iz Gaberke, pa tudi ne onih že davno pregnanih z domačij in kmetij v Škalah, Prelog, Družmirju in okolici Šoštanja.

Le-ti bodo kvečjemu nostalgичno obujali spomine na »pravljčno dolinico«, na porušene hišice, poplavljenе njivice, polja in degradirano okolje.

Porušene hiše v Gaberkah IV. del

A. Grudnik in Z. Mazej

Oroževa kmetija

Oroževa lipa, v ozadju hiša in lesena uta okoli leta 1935.

Foto: arhiv Jelka Zajc

V južnem delu Gaberk, v t. i. Žabji vasi, je tik ob glavni cesti iz Šoštanja proti Gaberkam še pred dvema letoma stala Oroževa kmetija. Hiša je stala na levi strani ceste, in sicer med velikim divjim kostanjem in pred desetletji tudi lipo, malo naprej po cesti pa je bila kapela, pred katero se še danes lahko pokloniš. Na desni strani ceste so stali uta, velik zidan hlev in kozolec toplar na štiri »štante«. Slednji stoji še danes. Malo pred kmetijo cesta iz Šoštanja zavije v nevaren in oster ovinek, znan tudi pod imenom Orožev ovinek. Tu je v preteklosti marsikdo razbil svojega jeklenega konjička, zato ne preseneča, da je ovinek zelo atraktiven tako za voznike reljaja kot za njegove ljubitelje, ki vsako leto v jeseni ob tem odseku ceste spremljajo pravo dirkaško dramo.

Hišo, hlev in kozolec je okoli leta 1870 dal zgraditi precej premožen mož, ki se je pisal Tamše. Hlev in kozolec sta bila takrat

med največjimi daleč naokoli. Hlev v velikosti 21 X 10 m je bil zidan s kamenjem in rdečo opeko. Zato je sama izgradnja zahtevala veliko denarja, časa in znanja ter tudi ogromne količine kamenja, rdeče opeke in drugega gradbenega materiala. Kozolec iz tesanega lesa, ki po velikosti ni veliko zaostajal za hlevom, ima osem nosilnih stebrov. Danes si je kar težko predstavljati, kako je potekala postavitve tako velikega kozolca, saj v takratnih časih »cimermani« niso mogli računati na pomoč raznovrstnih dvigal, ampak le na človeško moč in iznajdljivost. O tem, da je bila gradnja že takrat zelo kvalitetna, priča dejstvo, da je kozolec doživel prvo obnovo šele leta 1993.

V začetku 20. stoletja se je na Orožovo kmetijo priženil Lovro Skaza iz Legna pri Slovenj Gradcu. To je bil majhen, a izredno močan mož. Še danes obstajajo govorice, da za njega ni bilo ploha, ki ga ne bi prestavil oz. dvignil. Z ženo Heleno sta povila šest otrok – Minko, Ivana, Franca, Ludvika, Edija in Angelo, od katerih je bil za naslednika določil Franc. Na kmetiji je bil takrat kot pomočnik zaposlen Johan Tamše. Poleg tega, da je tako rekoč obvladal

vsa dela na kmetiji, je bil v okolici znan tudi kot strokovnjak za iskanje vode in gradnjo vodnjakov (štepihov). Okoli 6 hektarov obdelovalne zemlje je Orožem zadostovalo, da niso trpeli gladi. Glavni vir zaslužka pa je družini prinašalo furmanstvo. V hlevu so tako poleg krav in prašičev imeli še dva furmanska konja. Štirje bratje in oče Lovro so zelo pogosto vpregli konje in vozili les iz Velunjskega grabna na žage. Nekaj časa je bila pri Oroževih tudi depozicija lesa. Poleg hiše je včasih pod lipo stala tudi lesena uta, v kateri so furmani radi malicali. Najpogosteje so les skupaj vozili Oroži, Plešejev Franc, Jermanov Karl in Jeričev Tone. Delavnik furmanov je bil zelo naporen. Vstati so morali že ob štirih zjutraj in nahraniti konje, nato so se zbrali in skupaj šli po les oz. po tisto, kar je bilo pač treba peljati. Ponavadi je bilo treba les iz gozda tudi izvleči in ga naložiti, zato je bila skupina furmanov veliko bolj učinkovita kot pa posamezniki. To delo je trajalo tudi cel dan. Starejši krajan Gaberk se še dobro spomni, kako so se včasih po makadamski cesti skozi vas počasi premikali konji, vpreženi s težko naloženimi škripajočimi lesenimi vozovi.

Na tak način se je življenje pri Orožih odvijalo pred drugo svetovno vojno. Vojna pa je terjala svoj davek in od treh bratov, Franca, Ivana in Ludvika, ki so odšli v partizane, se je ob koncu vojne domov živ vrnil le Ludvik. Franc je padel na Pohorju. Po njega je odšel oče in ga dal pokopati na pokopališče v domači fari. Ivan je ostal pogrešan. Ludvik je imel to »srečo«, da so ga proti koncu vojne okupatorji ujeli, zaprli in poslali v taborišče v Avstrijo. Tam je delal na eni izmed velikih kmetij v bližini taborišča, od koder mu je uspelo pobegniti. Domov se je vrnil, ko je bilo vojne že konec. Ludvika Skaza danes veliko ljudi pozna kot pesnika. Bil je znan po tem, da je znal hitro skovati verz. Zato ni čudno, da so se mnogi oglašali pri njem takrat, ko so želeli svojim bližnjim ob raznih veselih dogodkih zapeti oz. podariti kakšno pesmico ali verz. Tako ima veliko krajanov, ki jih je Ludvik poznal, tudi svojo pesmico ali verz. V prihodnosti bo o Ludviku Skazu v Listu napisana še kakšna beseda.

Vnaprej določeni naslednik kmetije Franc Skaza je med vojno padel, njegov

Porušene domačije

brat Ivan pa je ostal pogrešan, zato je bil za novega gospodarja določen Edi Skaza. Po vojni se je poročil in z ženo Milko sta povila štiri otroke - Milico, Jelko, Martino in Petra. Gospodarski trendi so bili po vojni drugačni. Ena zadnjih novosti v furmastvu je bil voz z gumijastimi kolesi, znan pod imenom "gumiradl", s katerim se je dalo voziti precej hitreje in varneje, saj je imel že bobnaste zavore na vseh štirih kolesih. S furmanstvom se je gospodar Edi ukvarjal vse tja do leta 1965, nato pa je to delo začelo zamirati, saj so konjske vprege počasi začeli izpodrivati močnejši in hitrejši traktorji in tovornjaki. Tako so se na kmetiji ukvarjali samo še s kmetijstvom. Po vojni se je dalo dobro zaslužiti tudi s pridelavo hmelja, ki so ga začeli saditi tudi Oroži. Zgradili so sušilnico za hmelj, 1963 pa tudi obnovili hišo. Gospodar Edi je leta 1981 umrl, kmetijo pa je nasledila hčerka Jelka z možem Tonetom Zajcem.

Leta 1993 je hiša doživela zadnjo obnovo, januarja 2003 pa so jo porušili skupaj s hlevom. Danes na Oroževem še vedno stojijo divji kostanj, kapela, uta in kozolec. Ogromna lipa, ki je bila omenjena na začetku, pa je leta 1971 posekana. Vzrok za tak drastičen ukrep pa je precej zanimiv. Lipa je stala na levem vogalu hiše v bližini ceste in je zaradi svoje širine zastirala pogled izpred hiše na cesto v smeri Gaberk. Nekoč je prehitra in neprevidna voznica skoraj povozila gospodarja Edija Skaza, ki zaradi lipa ni opazil avta. Takrat je imel srečo, da se mu ni nič zgodilo. Trdno pa se je odločil, da ne bo več izzival sreče in zato dal že naslednji danoletno lipo posekati.

Sedanji Oroži - Zajci so se morali zaradi posledic rudarjenja leta 2002 preseliti na novo zgrajen dom v Gaberkah. Poleg njihovega novega doma z gospodarskim poslopjem pa ponosno stoji tudi nova kapela.

Foto: arhiv Jelka Zajc

Edi je raje kot s traktorjem upravljal s konjsko vprego.

Foto: arhiv Jelka Zajc

Oroževo 1985.

Zahvala

V tem članku je predstavljena že četrta porušena domačija. Vsi ti članki pa so lahko nastali samo ob sodelovanju vseh tistih, ki so na kakršen koli način povezani s temi domačijami. Na tem mestu se jim zahvaljujemo in upava, da bova tudi v prihodnje srečevala odprte ljudi, ki bodo na ta način omogočili ohranitev nekaterih podatkov in zanimivih zgodbic, ki bi se sčasoma izgubile. Zahvaljujemo se tudi g. Maksu Lomšku, ki se je zelo potrudil in izrisal zemljevid preseljenih in porušeni domačij v južnem delu Gaberk - Žabji vasi, ki je bil objavljen v prejšnji številki Lista. Tako se bralcem Lista na enostaven način osveži spomin na ta izseljeni del Gaberk, ki počasi beži iz našega okolja in spomina.

Foto: arhiv Jelka Zajc

Oroževa hiša po zadnji obnovi leta 1993.

Foto: arhiv Jelka Zajc

Kdo bi vedel, koliko rdečih opek je bilo vzdanih v hlevu?

Foto: A. Grudnik

Mogočen kozolec še vedno stoji na svojem mestu.

Aragonitni ježki

Martina Pečnik

Aragonitni ježek v Tajni jami.

Slovenija je svetovni fenomen glede na pogostnost in raznolikost kraških pojavov. Kraške jame oblikuje podzemna voda, značilnosti jamskega okolja se odražajo v bogastvu jamskih oblik. Drobna posebnost jamskega sveta so prav gotovo tudi aragonitni ježki.

Aragonit

Aragonit je mineral, poimenovan po španski pokrajini Aragoniji. Je precej soroden mineralu kalcitu, ki gradi kamenino apnenec. Za razliko od kalcita je aragonit pogostejši v dolomitni kamninski zgradbi. Z nastankom aragonita so se ukvarjali že mnogi raziskovalci krasa, a je njegovo pojavljanje še vedno nerešena uganka. Glede na svoje lastnosti in občutljivost na nizke temperature v jamah sploh ne bi smel nastajati. A se v praksi pojavlja tako v jamah toplega kot hladnega podnebja, je celo drugi najbolj pogost jamski mineral, takoj za kalcitom.

Vzrok, da namesto kalcita nastaja aragonit, so jamarji in geologi iskali najprej v različni temperaturi in deležu CO₂ v raztopinah. Raztopino

predstavlja voda, ki pronica po jamskih stenah, stropih, stoječa voda na jamskem dnu ali policah. Pri temperaturi pod 15 °C naj bi nastajal kalcit, pri višjih pa aragonit. Na podlagi meritev temperatur v jamah so to teorijo ovrgli in razvili novo, ki temelji na odvisnosti od kemijske sestave raztopine. V vodi, ki se pretaka po podzemlju, so raztopljeni številni elementi. Med najbolj zastopanimi sta magnezij (Mg) in kalcij (Ca). Prav razmerje med raztopljenim Mg in Ca naj bi bil odločujoči dejavnik. Kadar prevladuje Ca, se izloča kalcit, ob prevladi Mg pa aragonit.

Aragonitni ježki

Aragonit je običajno snežno bele barve, lahko pa je tudi brezbarven, rumen ali vijoličast. Ob izločanju tvori v jamah različne jamske oblike: kapnike, stalagmite, kristalne prevleke, cevčice ali iglice. Slednje rastejo iz skupnega središča navzven kot žarki. Njihova oblika spominja na ježke, zato jim pravimo aragonitni ježki. Nekatere igličaste kopicke imajo odebeljene konice, kar je sicer redkost. Za oblikovanje kopicke je pomembno počasno pronicanje vode in prisotnost določenih snovi v raztopini. Rast je odvisna od zračnih tokov in izhlapevanja v jami.

Aragonitni ježki krasijo kar nekaj slovenskih jam. Znani sta Ravenska jama na Cerkljanskem ter Tajna jama pri Polzeli, aragonitni ježki so bili najdeni tudi v naši neposredni bližini - v Rotovnikovi jami v Penku.

Rotovnikova jama

Pri urejanju temeljev stanovanjske hiše so l. 1978 naključno odkrili kraško jamo - Rotovnikovo jamo. Jama se nahaja v vzhodnem vznožju hriba Skorno, vhod je na nadmorski višini 362 m. Kmalu po odkritju jame so domači pristopili k urejanju vhoda, pri nadaljnjem odkrivanju jame je sodeloval tudi Šaleški jamarski klub Podlasica. Skupna dolžina do sedaj urejenih rofov znaša 60 m. Glavna zanimivost jame je Aragonitna dvorana z osrednjima kapniškima stebroma, manjšimi kapniškimi oblikami in aragonitnimi ježki. Ker je pojavljanje aragonitnih ježkov precejšnja redkost, je jama kmalu zaslovela in postala priljubljen cilj obiskovalcev naših krajev. Rotovnikova jama je pridobila tudi status naravnega spomenika. Kljub njeni »majhnosti« je v jami moč videti in spoznati vse glavne značilnosti kraških jam. Predstavlja malo kraško učilnico, ki pa je, žal, do nadaljnjega zaprta za ogled.

Foto: Andrej Mhevc

Gremo v EU!

(3. del)

Jerica Koren

Kot sem vam obljubila že v prejšnji številki, se bomo tokrat sprehajali po bruseljskih ulicah, opazovali prebivalce v dvojezični prestolnici, mogoče se vam bodo pocedile sline ob misli na pristno belgijsko čokolado ... Seveda ne bomo pozabili na srečanja z ljudmi, ki delajo v ustanovah Evropske unije. Radovedni? Berite naprej!

Obisk slovenske misije pri EU

Takoj po obisku Evrošole, o kateri ste lahko brali prejšnjič, nas je pot zanesla mimo mnogih veleposlaništev do sedeža slovenske misije pri Evropski zvezi. Novinarji smo pred vstopom pred kamero poročali o nameravnem obisku, nato pa se po neskončnem številu stopnic povzpeli v višave, do domovanja slovenske misije. Tu so nas pričakali slovenski veleposlanik dr. Ciril Štokelj in njegovi sodelavci. Prijazno so nas sprejeli in obljubili pol ure za predstavitev, pogovor, debate, vprašanja ... Ker pa so bili pogovori o kompromisih, nova spoznanja glede zapisa ev(u)ra, Turčija in njen vstop v zvezo evropskih narodov ter pisave na bankovcih evropskega denarja za vse raziskovalce Evrope tako zanimiva področja, se je diplomatskih trideset minut močno raztegnilo ...

Ko nam je končno zmanjkalo vprašanj (ali ko smo jih zadržali v sebi do naslednjega obiska, da bi omogočili srečanje z veleposlanikom še skupini za nami), smo se tokrat prvič odpravili v mesto, po bruseljskih ulicah in skušali začititi njihov utrip. Sprehodili smo se do kraljeve palače in opazovali njeno stražo, v bližnjem parku smo si malo odpočili. Ker nas je ta večer čakal še nastop v šoli, smo glavne znamenitosti občudovali naslednjega dne.

O najstarejšem bruseljčanu in drugih pomembnih spomenikih

Pod vodstvom najboljših vodič, raziskovalke iz naših vrst ter domačinke Belgijke, živeče v Sloveniji, smo si ogledali tudi tisto, kar odseva belgijsko zgodovino in duha njenih prebivalcev. Naš ogled prestolnice, v kateri živi slab milijon prebivalcev, smo pričeli pri katedrali, ki je posvečena sv. Mihaelu, zavetniku Bruslja. To je čudovita gotška cerkev, v kateri se med drugim vršijo poroke belgijskih kraljev, kraljic, princev, princes. Ker smo bili na naši poti ravno v decembrskem času, smo si lahko ogledali še razstavo jasic vseh narodnih skupnosti, živčih v Bruslju. Kot naslednjo zanimivost smo občudovali zametek današnjih nakupovalnih centrov - pokrito tržnico, ki naj bi bila prva svoje vrste na svetu.

Seveda ne smem pozabiti na prvega in najznamenitejšega Bruseljčana, ki se nikoli ne postara. To je slavni deček, ki lula - Manneken Pis. Čeprav sem bila malce razočarana nad njegovo majhnostjo in zakotno lego, pa sem se lahko prepričala, da je še vedno zaščitni znak Bruslja, saj so do njega vodile množice občudovalcev.

Najbolj pa nas je očaral glavni bruseljski trg. Krasijo ga mnoge zares čudovite stavbe. Prva med njimi je zagotovo mestna hiša, katere stolp se dviguje visoko v nebo. V njej je zvezda - središče Bruslja, od koder so merjene razdalje od Bruslja do krajev po celem svetu. (Torej, če bi bil v Šoštanju smerokaz za Bruselj, bi bila zraven na-

pisana razdalja do te zvezde.) Mestno hišo obdajajo nekdanja domovanja kovačev, pekov, ladjarjev, krojačev ... se pravi stare delavnice in prodajalne mnogih cehov.

Ob pohajkovanju po prijaznih uličicah v središču

tega milijonskega, a vendar nekako domačega mesta, so nas k postanku vabile še mnoge stojnice, kjer so pekli značilne belgijske vafle ali ponujali prvovrstno čokolado. Seveda smo se dali zapeljati in se opremili z zalogami čokolade. Za tiste, ki so hoteli uživati resničen prestiž, je bila primerna Godiva, za druge z bolj študentskimi denarnicami Leonidas.

Kljub temu da v Bruslju nismo videli Atomiuma, za katerega mnogi trdijo, da je največja atrakcija, smo doživeli utrip mesta, razdeljenega na flamski in valonski del. Preveva ga posebno vzdušje, ki verjetno daje prijetno okolje evropskim institucijam, kot je na primer Evropska komisija.

V evropski komisiji

Evropska komisija je izvršilno telo Evropske unije in pobudnik zakonodajnih predlogov. Njeni člani, neuradno imenovani komisarji, prihajajo iz vseh držav članic EU. Med njimi najdemo tudi slovenskega komisarja za znanost in raziskave, Janeza Potočnika.

To pomembno ustanovo, katere glavne naloge so predlaganje zakonodaje, upravljanje in izvajanje politik in proračuna EU, uveljavljanje evropske zakonodaje ter zastopanje EU na mednarodnem prizorišču, si je ogledala tudi naša skupina. Da imajo zaposleni na Komisiji veliko potrpjenja, nam je postalo jasno že takoj na začetku, ko so nas kljub zamudi (zelo neznačilni za Slovence) prav lepo sprejeli. Pripravili so nam predavanje o celotni Evropski uniji, njenem delovanju, pomenu, ciljih, nalogah, prizadevanjih, obsegu, o vsem ... Spet so se odpirala najrazličnejša vprašanja in kot že tolikokrat na poti smo lahko tudi tukaj razpravljali o Turčiji, Hrvaški, širitvah ... med novimi temami pa se je pojavila celo belgijska čokolada.

Nad nazorno predstavitev smo bili navdušeni, še bolj pa nad predavateljico, ki je v nas želela vzbuditi resnično zanimanje za EU, pa čeprav s pomočjo »nagrada bonbončkov in čokoladic«. Moramo priznati, uspelo ji je!

Doma v Evropi

Po tako zabavni in poučni ekskurziji, kjer smo lahko videli, slišali, občutili, doživeli in na svoji koži preizkusili delovanje EU, se je bilo pravzaprav čudovito vrniti domov. Domov, v deželo, ki je vedno bila in bo v Evropi. Z zavestjo, da je tudi Slovenija članica velike družine narodov, katero s svojo lepoto bogati in dela pestrejšo.

Veseli smo, da smo lahko bili tam in da smo lahko doma! Doma v najlepši deželi, ki je del najlepše celine!

KONEC

Pod ruševinami gradu Kacenštajn

Zapisala Špela Janežič

Četrtega maja goduje sv. Florijan, zavetnik vode in nasprotnik ognja. Marsikatera domačija v Šaleški dolini ga ima še danes upodobljenega na pročelju hiše ali hleva v priprošnji, da bi jo svetnik obvaroval pred požarom. Sv. Florijanu je posvečena podružnica v Florjanu pri Šoštanju. Cerkev stoji na strmi skali nad potokom Florjanščica, na razvalinah srednjeveškega gradu Kacenštajn.

Foto: Š. Janežič

Gradu Kacenštajn ni več, ohranile pa so se tri kamnite krogle. Vsaka ima premer približno 16 cm in tehta okrog 4 kg. S takšnimi krogli so po ljudski razlagi so Turki s fračami obstreljevali vojsko, ki je branila grad.

Še danes je menda v živi skali pod davno podrtim gradom zapečaten obokana grajska klet. Po ljudskem izročilu so jo zazidali graščaki, da bi stvar v njej obvarovali pred Turki, preden so ti porušili grad. (Po pisnih virih so v prvi polovici 15. stoletja Celjski grofje sami podrli svoj grad, da ne bi pripadel Habsburžanom, če bi se spopadli.) – Kasneje so šentflorjanski pobi in mnogi drugi večkrat neuspešno poskušali priti do vina v grajski kleti. Iz skale, ki obdaja klet, so celo videli mezeti med. V petdesetih letih 20. stoletja so v Mežnarjevem pruhu lomili kamen za gradnjo šoštanjske elektrarne in regulacijo Pake. V

Grofična je pomahala z lisičjim repom in dala znamenje za podrtje gradu Kacenštajn v Florjanu, pravi ljudsko izročilo.

pečevju nad cesto so našli vkleščen ključ, ki menda odklepa kletna vrata. Vendar le-teh še niso odkrili. Po zagotovilih domačinov, bi jih bilo treba iskati v bližini cerkvenega zvonika ...

Hribenik v Zgodovinskem opisu mesta Šoštanj omenja stalnico, velik svečnik s štiri vrstami sveč. Zataknil so jih v poševno uvrtno luknjo. Spodnji pladenj ima 28 lukenj, srednji 17, na zgornjem pa jih je bilo najbrž 10. Stalnico so nosili mladeniči, v slovesni procesiji na florijanovo nedeljo, vendar se tega niti najstarejši domačini ne spominjajo. Še danes stalnico hranijo v zvoniku.

V južni steni skale, ki naj bi obdajala grajsko klet, je približno 10 metrov pod vrhom reža, za katero so domnevali, da je edino kletno okno. Vidna je z nasprotnega hriba na desnem bregu Florjanščice. Hribu pravijo Grajska planina. Izkazalo se je, da se razpoka zgolj zdi okno; v njej danes gnezdi krokarji.

Na Grajski planini izvira studenec Stara voda. V obdobjih najhujše suše studenec ni nikoli presahnil, zato so sem prihajali po vodo od blizu in daleč. Tudi danes Stara voda ne presahne, čeprav ima zaradi posegov v območje manj vode. Nekdaj pa je bilo vode toliko, da bi ob večjih nalivih lahko gnala mlinsko kolo.

Na vrhu bližnje vzpetine, nad Roščerovim pruhom, so bile po pripovedovanju domačinov gauge (vislice). Postavljene naj bi bile točno na meji kmetov Mežnarja in Roščerja. Vendar se niti najstarejši

Ilustracija: R. Poles

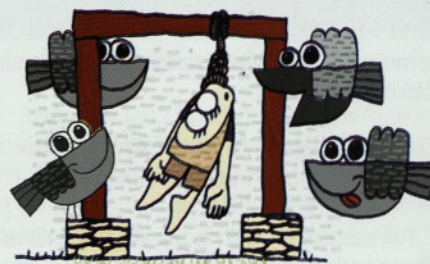
Foto: Š. Janežič

Ključ, ki naj bi odklepal vrata v grajsko klet. Našel ga je Andrej Golavšek, vkleščenega v skalo v Mežnarjevem pruhu.

domačini ne spominjajo kakršnihkoli materialnih ostankov vislic. Pravijo pa, da tam straši: nekoč je Roščer v gozdu sekal drva in srečal starega Gregorca. Ta je takrat ležal na parah v domači hiši.

Na vojaškem zemljevidu iz 18. stoletja je potok Florjanščica poimenovan drugače: Skornišnica. Je meja med Florjanom na levem bregu in Skornim pri Šoštanju na desnem. Še v šestdesetih letih 20. stoletja je bila voda tako čista, da si jo lahko zajel in pil kar iz potoka. Na desnem bregu Florjanščice, nekoliko nižje od grajskih ostankov, je zaselek štirih hiš z dvema imenoma: Kurja ves in Grajska ves. Prvo ime je po laični razlagi kraj dobil zaradi kokoši, ki so jih včasih na veliko redili tamkajšnji prebivalci. Kure so prosto tekale naokrog. Večkrat se je zgodilo, da so na levem bregu Florjanščice posejali žito, kokoši pa so prečkale brv in vse razkopale. Prebivalci samega zaselka to ime zanikajo. Pravijo, da je njihova vas Grajska ves, saj je nekoč pripadala gradu.

Foto: Š. Janežič

Ilustracija: R. Poles

V Florjanu so bile po pripovedovanju domačinov gauge, kjer so »obešali nepokorne podložnike, ki niso dajali desetine«. – Sodbe šoštanjskega sodišča so izvrševali na vislicah, ki so stale na Goricah.

Po znani legendi se je graščakova hči sprehajala po grajskem obzidju. Zdrsnilo ji je in omahnila je v prepad. Ker je preživela (med padanjem so jo nosili angeli, tla pa so bila ob pristanku mehka kot pernica), je graščak izpolnil zaobljubo: na mestu, kjer je deklici zdrsnilo, je strmo nad pečino, na robu prepada, postavil majhno cerkev. Edino ta naj bi ostala od gradu, ko so ga porušili. Vendar danes tudi te cerkve ni več. Na grajski kopi pa stojita nadomestna kapela in velika cerkev, obe posvečeni sv. Florijanu. Privrženost svetniku se kaže tudi v tem, da nosijo njegovo ime kraj (Florjan), potok (Florjanščica) in širše območje ob potoku (Šentflorjanski graben).

Pripovedovali so: Štefka Podpečan, Marija Janežič, Silvo in Alojz Mežnar.

Knjižne novosti in dogodki v mestni knjižnici Šoštanj

Maja Rezman

Medtem, ko iščem navdih za aprilski uvod in pijem svoj zadnji jagodov sok postanem rahlo muhasta kot vreme ... in evo ga ... uvod je že napisan!

Navdih jo je pa popihal mešat štrene zaspanim glavam v sosednji sobi.

Prva knjiga ta mesec je spet ena pesniških zbirk za mladino. Prešernova družba je ob petdesetletnici delovanja pripravila zbirko »Sedmerica velikih«, v kateri se predstavlja sedem pesnikov s svojo poezijo za otroke in mladino. Eden od njih je **Boris A. Novak**, ki mi ga najbrž ni treba posebej predstavljati; izbor njegove poezije nosi naslov *Kako rastejo stvari*. Duhovite ilustracije je prispeval **Marjan Manček**.

V tej knjigi je objavljen izbor Novakovih pesmi, ki ga je pripravil avtor sam. Kot je povedal v sonetu *Leteča preproga*, Novak piše pesmi zato, da bi se na čarobni preprogi besed vrnil v otroštvo; ker pa je za otroške igre že prestar, se igra z besedami.

Mnoge tu zbrane pesmi je napisal za svoja otroka. Sin Leo in hči Ivana sta sicer že velika, pesnik pa upa, da se bosta ob teh pesmih spomnila lepih trenutkov svojega otroštva.

Hej, tudi drugi veliki otroci se radi spomnimo finih stvari izpred ... nekaj let. :))

Druga za mlade bralce nosi naslov *Čarodej iz Samarkanda*. Čarodeja je na knjižne police pričaral **Alan Temperley** s pomočjo prevoda **Petre Zaranšek** in založbe Rokus.

O zgodbi pa čisto na kratko.

Življenje lepe deklice Anahite v zlatem mestu Samarkand je polno ljubezni in smeha – vse do dne, ko iz puščave prispe zlobni čarodej Zohak Ali, ki želi kupiti Anahito in zavladati mestu. Besen, ker ga deklidin oče zavrne in ga sultan ter meščani ne častijo, zli čarodej priseže, da se bo maščeval. S kruti uroki in prevarami zagreni življenje prebivalcem Samarkanda. Toda pogumna in srčna Anahita se upre. Ji bo uspelo premagati mračne sile in črno srce zlobnega čarodeja iz Modre palače? Odgovor se za radovedne skriva na koncu zgodbe ...

Zadnja knjiga za mladino pa prihaja iz bogate zakladnice slovenskih pripovedi. *Zlatorogovi čudežni vrtovi*: slovenske pripovedi o zmajih, belih gam-

sih, zlatih pticah in drugih bajnih živalih je peta knjiga v zbirki »Zakladnica slovenskih pripovedi«. Med bajeslovnimi živalmi, ki so se ohranile v slovenskem ljudskem izročilu, je kar nekaj takih, ki posebejajo neko naravno ali nadnaravno silo in uravnavajo ravnovesje v svetu.

Ena takšnih živali je na primer gož. To je dolga in debela kača, ki stanuje pod hišnim zidom, pod ognjiščem ali vsaj v bližini hiše. Domačim ne stori nič hudega, hišo varuje pred nesrečo in se igra z otroki. Priporočljivo ji je tu pa tam na tleh pustiti latvico mleka, da se sladka ... hm.

Knjiga je namenjena otrokom, obenem pa bo zaradi strokovnega izbora pripovedi, spremnega besedila in razlage manj znanih besed prišla prav tako dijakom kot berilo pri poznavanju ljudskega slovstva kot tudi vsem tistim odraslim bralcem, ki jih zanima ljudsko izročilo.

Odrasli lahko ta mesec izbirajo med naslednjimi novostmi ...

Prva knjiga je iz zbirke »Sparknotes«, v kateri izhajajo najpopularnejši literarni vodniki. Tokrat nas vodi skozi dve slavni antični dramski deli: *Antigona* in *Kralj Ojdid*. Avtor obeh je Sofokles; skozi dramo pa nas vodi **John Maier** in **Adam Stewart**. Knjižice iz te zbirke so namenjene predvsem za maturo, pa tudi za domače branje. Vodič je izšel pri založbi Rokus.

Vodič po dramah tebanškega cikla odkriva skrivnosti antične dobe in vodi k celostnemu razumevanju in vrednotenju del, saj ponuja natančno vsebinsko analizo, razlago tebanškega mita, analizo najpomembnejših tem, motivov in simbolov (smrt, samomor, videnje in slepota, Ojdidove otekle noge ...); ponuja tudi poglobljeno oznako glavnih knjižnih oseb (Ojdid, Antigona, Kreon). V knjižici so pripravljena tudi vprašanja za razmišljanje in teme za esej ter ponovitveni kviz. Delo bralce spodbuja, da se poglobijo v svet antičnih vrednot in usod, ki jim je Sofokles s svojim mojstrstvom vлил nesmrtnost in ki nas tudi danes silijo k razmisleku o človeških slabostih in vrednotah.

Da ne bo pomote, v knjižici ni natisnjenih dramskih besedil.

Druga je izpod peres **Elfriede Jelinek**, avstrijske pisateljice, vsestranske umetnice, ki se je leta 1964

odločila za pot svobodne pisateljice, ter za svoje literarno delo prejela vse pomembne literarne nagrade. Najbolj je njeno ime prodrlo v svetovno javnost, ko je leta 2004 prejela poleg Lessingove in nagrade Franza Kafke - tudi Nobelovo nagrado za literaturo.

Pred sabo imam delo *Smrt in deklica I - V: drame princes*, ki je na notranji strani platnice predstavlja tako:

Dramska besedila so težišče ustvarjanja Elfriede Jelinek, ki je sicer tudi pesnica in romanopiska. V Sloveniji jo poznamo predvsem po delih Ljubimki ter Učiteljica klavirja in istoimenskem filmu. Zbirka *Smrt in deklica* zajema pet krajših dramskih besedil, pri katerih v ospredju ni inscenacija, temveč jezik sam, zaradi česar so namenjena prav branju. Lahko rečemo, da je to psihološko pretanjeno delo nekakšen credo feministično angažirane Elfriede Jelinek, saj zajema cel spekter pravljicne in medijske mitologije ženskih likov od Snegujčice, ter Trnuljčice in Rozamunde preko Jackie Kennedy do legendarnih avtoric Ingeborg Bachmann in Sylvie Plath. Za zbirko *Smrt in deklica* so značilni domiselna medbesedilnost, preigravanje različnih jezikovnih registrov, izvirne besedne igre in izredna ostrina opazovanja psiholoških prikazov. Ta slovenski prevod je tudi sam nekakšen jezikovni eksperiment. Vsak dramolet je prevedla druga prevajalka, izmed katerih se je vsaka na svoj način sprijela s prislovično neprevedljivostjo del Elfriede Jelinek. Avtorica se tega razhajanja zaveda, a kljub temu hvaležno zre na vsakršen poskus prevajalcev, da bi se približali njenim izvirnikom. Prevodni projekt uveljavlja študijski pristop, ki slogovne in prevodne zahtevnosti prevajanega teksta ne prikriva, temveč zavestno poudarja – kot informacijo, premislek, eno od možnosti, izhodišče. Da bi bralci kar najbolj neobremenjeno uživali v akrobacijah pisateljicinega peresa oz. tipkovnice, se prevajalke niso odločile za opombe pod črto.

Prevajalke dela so: **Urška P. Černe**, **Anja Uršič**, **Sandra Baumgartner**, **Lučka Jenčič** in **Ama-lija Maček**.

Knjiga je izšla pri Mohorjevi družbi iz Celovca.

Uživajte. Na vrtovih, v naravi, v službi, doma. V knjigah ...

pripravila Ajda Prislán

Že uveljavljeni stripovski ustvarjalec CIRIL HORJAK razstavlja v galeriji Štíblc v Mežici svoj stripovski opus z naslovom Ride, ki ne bo nikjer objavljen ali natisnjen. Kot vedno so na otvoritvi obiskovalci napolnili galerijo in se tokrat predali vzdušju humorja ter drobnih malenkosti, ki se jih z risbo in besedo dotika mladi akademski likovni ustvarjalec. Ciril Horjak namreč duhovito niza vsakdanjost tam, kjer se ponavadi mi ne ustavljamo. Uspe mu mojstrsko ustvariti dobro vzdušje in opazovalcu njegovih del izvabiti celo glasen smeh. V tem primeru predstavlja, kaj se mu dogaja skoraj na vsakem ovinku na cesti iz Ljubljane domov na Koroško. Pa tudi v krajih, kjer je svoja dela že razstavljal. V uvodu ga je simpatično, duhovito, a realno predstavil nekdanji novinar, danes poslanec Miro Petek. Horjak objavlja svoje stripe predvsem v tujini, kjer je ta vrsta umetniškega izražanja bolj cenjena in priznana kot pri nas.

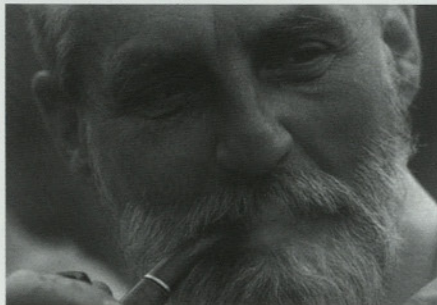
Poleg stripov je ustvaril ilustracije v več slovenskih revijah, šolskih učbenikih in zgoščenkah. Je predavatelj na zasebni šoli za vizualne komunikacije, avtor odmevnih plakatov, vodi stripovske delavnice.

Pevski zbor MEŽIŠKI KNAPI je praznoval svojo 35. obletnico. Predsednik Kulturnega društva - Moški pevski zbor Mežiški knapi - Zvonko Topler je povedal, da so v teh letih nastopili štiristokrat in zapeli šestdeset samostojnih koncertov. Zbor šteje dvajset stalnih članov, želijo pa si pridobiti še mlajše pevce. Pojejo slovensko ljudsko pesem, na prvem mestu je koroška narodna; kot ime pove, prepevajo tudi rudarske pesmi pa dalmatinske in originalne italijanske. Marko Kavtičnik je umetniški vodja zbora in piše aranžmaje. Ob 35-letnici so v studiu Melopoja posneli zgoščenko. Na slavnostnem koncertu v Mežici sta z njimi nastopila dva pobratena zbora, pevski zbor iz Brezic in Kralj Matjaž iz Pliberka. Pravijo, da jim je Pihalni orkester Mežica nepogrešljiv, saj

je z njimi vsa leta najbolj povezan. Koncert je bil osnova tudi za naslednjo ploščo, seveda bodo dodali še nove pesmi.

UNESCO je za svetovni dan poezije proglasil 21. marec. V resoluciji o tem dnevu, ki jo je UNESCO sprejel 16. novembra 1999, so med drugim izrazili prepričanje, da bo podpora poeziji, ki izhaja iz estetskih potreb sodobnega sveta, vplivala na prizadevanje za jezikovno raznolikost, saj imajo ogroženi jeziki prav prek poezije boljše možnost za izražanje. Na ta dan so širom po svetu potekala javna branja.

Zato so v Knjižnico Dravograd povabili v goste pesnika, pisatelja, kritika, urednika in publicista JOŽETA SNOJA, ki je za svoje ustvarjanje prejel številne nagrade. Skupaj z voditeljico večera Špela Šavc sta predstavila njegovo prozo, poezijo in literaturo za otroke. Ko sem ga poslušala, sem začutila izredno veselje in radost do življenja.

Lani je Jože Snój praznoval svojo 70-letnico in prejel za pesniško zbirko Poslikava notranjščine Jenkovo nagrado, ki jo za najboljšo pesniško zbirko podeljuje Društvo slovenskih pisateljev. Pravi, da je poezija nedorečenost: »Vsaka pesem mora ostati odprta, nedorečena. Zmeraj je poezija tisto, kar odpira, kar pušča odprto. To je tako, kot v ljubezni. Ljubezen ni nikoli dorečena. Tisti hip, ko je dorečena, ni več ljubezen. Mene je zmeraj zanimalo to, kar je zadaj, kar je neizgovorjeno, kar

je nevidno, do česar ne prideš s čisto, samo logiko. Sem pa absoluten častilec razuma in mislim, da samo prek najčistejšega razuma lahko presegaš tisto mejo, prek katere razum ne more več. Prisegam hkrati na razum in na tisto, kar mi razum pripoveduje, da moram seči čez.«

VKoroški galeriji likovnih umetnosti Slovenj Gradec se je zgodila prva Okrogla miza brez mize z naslovom FOTOGRAFIJE DRAGIŠE MODRINJAKA IN JOŽE TISNIKAR - SLIKARJEV ODNOS DO ŽIVLJENJA IN SMRTI IN ODRAZ TEGA SKOZI SLIKO. Pogovarjali so se na temo trenutne razstave v galeriji Jože Tisnikar in Dragiša Modrinjak - Dokumenti časa. Organizatorica prireditelj je ANDREJA HRIBERNIK: »Načelo teh okroglih miz je, da bi vzpodbudili vse, ki jih to zanima, da se izrazijo, da ugotovijo, da umetnost ni bavbar, vzpodbudili bi radi, da lahko vsak razmišlja o umetnosti.«

Okroglo mizo sta vodili likovna pedagoginja Špela Kovačič in študentka umetnostne zgodovine Aleksandra Rošer. Aleksandra Rošer je predstavila fotografa Modrinjaka kot enega od glavnih avtorjev razstave v galeriji. Gost je bil sam fotograf, zato so obiskovalci izvedeli iz prve roke, kaj ga je pritegnilo k Tisnikarju. Špela Kovačič pa je vodila nit o slikarjevi likovni tehniki, kajti Jože nikoli ni uporabljal barv iz tube.

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti Območna izpostava Ravne na Koroškem je organizirala medobmočno srečanje otroških in mladinskih gledaliških skupin. V kulturnem domu na Ravnah so nastopile tri skupine, ki so bile izbrane na območnih srečanjih. Plesnoglebališka skupina Osnovne šole Koroški jeklarji Ravne je igrala igro z naslovom Okamenele kraljične, skupina Učenci v oddelkih podaljšane

bivanja Osnovne šole Vuzenica igra Leni kralj, Mlado porabsko gledališče Zveze Slovencev na Madžarskem Monošter se je predstavilo z igro Gledališče v gledališču. Strokovno jih je spremljala igralka Dunja Zupanec, izbrala bo najboljšo, ki bo nato sodelovala na Linhartovem srečanju gledaliških skupin 11. in 12. maja v Slovenj Gradcu.

V Slovenj Gradcu pa se je dogajal festival domače amaterske gledališke kulture - Anderličevi gledališki dnevi 2005. Drugo predstavo v okviru Anderličevih gledaliških dni je odigrala Dramska skupina Kulturno-umetniškega društva Mislinja, Moederndorferjevo igro Podnajemnik, nastopili sta tudi Gledališka skupina Šmiklavž z Vošnerjevo Figule fagule in Gledališka skupina Kulturnega društva Stari trg z Moederndorferjevo Mama je umrla dvakrat.

JSKD OI Ravne na Koroškem je v Črni na Koroškem pripravilo tudi območno srečanje petnajstih odraslih in otroških folklornih skupin.

Kulturno društvo Mohorjan letos prireja že petnajsto letno koncertno sezono. Enega od koncertov je odpel francoski Mešani otroški pevski zbor La Cigale du Florival iz Alzacije. 50-članski pevski zbor slovi po svojih glasovih po vsej Evropi. Leta 2001 se je po kakovosti na svetovnem tekmovanju mladinskih pevskih zborov v Španiji uvrstil na tretje mesto. Pojejo dekleta, stara od 9 do 22 let, in nekaj mladih fantkov, ki ostanejo v zboru, dokler ne mutirajo. Zbor je nastal leta 1974 in ga še zmeraj vodi učitelj glasbe Claude Jeanin. Tokrat so na šestdnevni turneji po Sloveniji. Nastopili so tudi v Črni na Koroškem in v farni cerkvi na Prevaljah.

V Drugi osnovni šoli Slovenj Gradec je prepeval domači Mešani zbor Carinthia Cantat pod vodstvom Toneta Gašperja. Gost na koncertu je bil tudi Akademski pevski zbor kluba ptujskih študentov Ptuj, ki ga vodi Robert Feguš. Slišati je bilo štirinajst pesmi za zборе, ki so v izvedbi nastopajočih razveselile tudi zahtevnejša ušesa. Tokrat

je Carinthio Cantat s klavirjem spremljala pianistka Maja Kastratović. Izbor pesmi za nastop je obsegal različna zgodovinska obdobja. Umetniški vodja zbora Carinthia Cantat Tone Gašper dodaja: »Morali smo se seveda, glede na to, da so Ptujčani pripravili zahteven program, tudi mi prilagoditi temu. Izbrali smo nekaj iz klasike, tudi Wolfa, drugi del pa je bil izključno narodni.«

Zbor ima nekaj tednov novega predsednika, to je pevec Darijan Pušnik. Vsi skupaj pa štejejo že devet let. Za praznovanje desetletnice bodo jeseni posneli zgoščenko.

V Sunset klubu na Čečovju na Ravnah se je v Sloveniji prvič predstavil techhouse DJ in producent z Nizozemske BART VAN WISSEN, vzhajajoča zvezda underground progressive / tech house elektronske scene. Velike uspehe žanje z lanskima Unforseen (Private reality rec.) in One Reason (Low Riders). Svoj virtuosni nastop na Ravnah je izvedel s tremi gramofoni in dvema cd-

predvajalnikoma. Organizator prireditve je bilo društvo Metulji, zato si lahko več pogledate na njihovi spletni strani www.metulji.com. Medijski sponzor prireditve je bil Koroški radio.

Mladinski kulturni center Slovenj Gradec organizira glasbeni festival za Koroško predizbor skupin, ki bodo igrale na vseslovenskem festivalu na Dolenjskem ROCK OTOČEC 2005. Nastopile so koroške skupine: The Chikens, Salhofen, Wortune, Polimorf, Hush in Flash. Občinstvo in strokovna žirija je izbrala tri, ki so nastopile na finalnem predizboru v Starem trgu pri Slovenj Gradcu. Zmagovalec predizbora za Rock Otočec se bo uvrstil na nacionalni finalni izbor, kjer se bo okoli trideset lokalnih zmagovalnih glasbenih skupin potegovalo za nastop na festivalu Rock Otočec 2005. Priložena fotografija

je iz enakega predizbora za velenjsko okrožje v Šmartnem ob Paki.

Akademski slikar in magister umetnosti SAŠO VRABIČ iz Slovenj Gradca samostojno razstavlja svoja najnovejša dela v galeriji Art.si v Ljubljani. Trenutno dokončuje tudi serijo treh sitotiskov v delavnici Mednarodnega grafičnega likovnega centra v Ljubljani. Gre za portrete glasbenikov, ki se ukvarjajo z glasom. Serija grafik se bo pojavila v grafični mapi več slovenskih avtorjev mlajše generacije. Sašo poje v zboru Perpetuum Jazzile, edinem slovenskem jazzovskem zboru. Skupaj s The Real six.Pack (München), eno najboljših a cappella vokalnih skupin v Evropi, so v Cankarjevem domu odpeli jazz koncert, tako se

je zgodil atraktivni večer, ko glas postane instrument, ko digitalno postane zopet analogno.

Turistično društvo Slovenj Gradec je v Koroški galeriji likovnih umetnosti Slovenj Gradec podelilo šest plaket simbola Venetskega konja za leto 2005 in dva naziva častnega člana društva. Prejeli so jih Jože Ješovnik za izjemne mojstrovine, izdelane iz naravnih materialov, Ivan Leskovšek za velik prispevek na področju amaterske kulture, Jože Kozmos za vsestransko pomoč pri izpeljavi programov turističnega društva, še posebej za prispevek pri razvoju turistične dejavnosti na letališču pri Slovenj Gradcu, Ivan Škodnik za prispevek pri ohranjanju ljudskega stavbarstva Mislinjske doline, Vzgojno varstveni zavod Slovenj Gradec za dolgoletno sodelovanje pri organizaciji prireditev v okviru Odprtih vrat Slovenj Gradca in v zadnjih letih za velik prispevek pri nastajanju projekta v Deželi škrtov in Zavod za gozdove Slovenije, Krajevna enota Slovenj Gradec za delo pri nastajanju številnih pohodniških poti v Mislinjski dolini.

Letos praznujejo tudi 100-letnico Turistične zveze kot krovne organizacije Turističnega društva Slovenj Gradec. Ob tem so v Slovenj Gradcu podelili dva naziva častni član turističnega društva: akademskemu slikarju KARLU PECKO in JOŽETU BERČETU.

Šoštanj z bližnjo okolico skozi čas in moje oči (2. del)

Pogled nazaj, v rojstni kraj

Marija Trobina, (Pirečnikova Marinka), fotografije: arhiv avtorice, znani avtorji podpisani pri fotografijah

Zgodovino mesta Šoštanj lahko spremljamo v različnih zgodovinskih virih. Za marsikoga pa bi bilo verjetno zanimivo pobrskati po spominu, kako smo preteklo stoletje preživel navadni prebivalci naše nekoč tako lepe doline.

Dr. Hans Lihtenegger ...

... in njegova hiša na Cesti talcev v Šoštanju.

Skrb za zdravje in socialno varnost

Šoštanj je že od nekdaj imel svojega mestnega zdravnika. Najbolj se je ljudem vtisnil v spomin dolgoletni zdravnik dr. Hans Lihtenegger. V Šoštanju je imel svojo zdravniško prakso celih 54 let, in to od leta 1875 do leta 1929. Bil je nemškega rodu in je slovenščino bolj slabo obvladal, kljub temu so ga ljudje zelo spoštovali in ga imeli radi. Ordinacijo je imel v svoji hiši na Cesti talcev 4, kasneje tudi njegov sin zobozdravnik. Hiša stoji še danes skoraj v nespremenjeni obliki. V njej so po tradiciji še v kasnejših obdobjih stanovali zdravniki, nazadnje zobozdravnik dr. Štepic.

Socialnega zavarovanja, kot ga poznamo danes, takrat ni bilo, razen za zaposlene v premogovniku. Izkopavanje premoga se je v Šaleški dolini začelo že v sredini 19. stoletja. Že v času avstroogrske monarhije je bilo uvedeno nekakšno zdravstveno, pokojninsko zavarovane. Imenovalo se je bratovska skladnica, kasneje bolniška blagajna. Žal je bila takšna oblika socialnega zavarovanja zagotovljena samo za montanistično industrijo, to je za rudarstvo, premogovništvo in železarne. Vse ostalo prebivalstvo: kmetje, obrtniki, trgovci, gostilničarji, kajzarji in tudi zaposleni v Vošnjakovi tovarni usnja so bili brez vsakršnega socialnega varstva. Vošnjaki so sicer dobro skrbeli za svoje zaposlene. Nudili so jim brezplačna stanovanja z vso oskrbo od elektrike do kurjave in redno plačilo za njihovo delo, niso pa imeli pokojnin. Običajno je bilo, da so za svoje dolgoletne delavce poskrbeli tako, da so zaposlovali njihove sinove. Tako so imeli ostareli delavci vsaj delno socialno varnost.

Vodstveni delavci so stanovali v razkošnih vilah. Direktor tovarne je živel v vili na Primorski cesti 3, kjer je bil kasneje dolga leta zdravstveni dom, računovodja pa na Koroški cesti, kjer je sedaj vrtec. Mojstri so v glavnem stanovali na Cankarjevi 4 in 6. Navadni delavci so stanovali v majhnih skromnih stanovanjih, več družin v eni hiši. Večina delavcev pa je stanovala na graščini in v Agrariji. Agrarija je bila na kraju, kjer je sedaj termoelektrarna. Tu so imeli Vošnjaki mali obrat za izdelovanje kleja in precej stanovanj za delavce. Vošnjaki so poskrbeli tudi za najrevnejše. Zgradili so ubožno hišo. V njej so stanovala družine, ki so bile brez dohodkov.

Premožnejši meščani so si sami zagotovili materialna sredstva za stara leta. Na kmetijah pa je veljalo pravilo, da je moral mladi gospodar zagotoviti preužitek - »aucik« za svoje starše. Običajno je bilo tako, da so si ostareli gospodarji zgovorili dosmrtno stanovanje in hrano v odmaknjem delu domače hiše. Ko je Vrtačnikovo posestvo prevzel najstarejši sin Anton, je mami zgradil novo manjšo hišo z gospodarskim poslopjem. Sem se je preselila s tremi še ne poročenimi otroki. Kmečki otroci so si le redko pridobili kakšno izobrazbo ali se izučili poklica, zato so zelo težko dobili zaposlitev. Večini je bil cilj, da se poročijo na kakšno kmetijo. Običajno dekleta niso imele težav s takšno poroko, saj so vse kmetije potrebovale mlade gospodinje. Fantje pa so le s težavo našli nevesto, ki je doma podedovala kmetijo. Dva moja strica sta tako postala gospodarja na novih kmetijah. Najmlajši se je izučil poklica in kasneje postal

uspešen obrtnik. Teta se je poročila na kajžarijo, moja mama pa se je poročila s fantom iz delavskih vrst, izučeni poklica. Na takšen način so bili vsi otroci preskrbljeni. Vsi so dobili tudi doto, kar pa mlademu gospodarju ni delalo prevelikih težav. Gozd je bil bogat z lesom, les pa je takrat imel zelo visoko ceno.

Kajžarji in revni ljudje so se prebijali, kakor so vedeli in znali. Mnogim ni preostajalo drugega kot beraška palica. Zato je bilo v začetku stoletja in vse do socialistične ureditve sorazmerno veliko beračev. Hodili so od domačije do domačije in prosili za hrano in streho nad glavo. Marsikje so jih odganjali bodisi zaradi varčnosti ali iz strahu pred težavami, ki so jih berači povzročali, od uši do nalezljivih bolezni pa tudi kraje. Vrtačnikova domačija je bila poznana po tem, da vsakogar sprejme. V hlevu so imeli vedno pripravljenih več ležišč za berače in tudi lačne jih niso pustili.

Nekje sem zasledila porumeneli list papirja izpred prve svetovne vojne. Bila je oporoka - testament umirajočega kajžarja. Pisalo je: »Krava stoji v pismu, bajta na otroke pade, ta stara pa ima luknjo do smrti.« V prenesenem pomenu je ta zadnja gospodarjeva volja zelo smešna. Pravi pomen pa je krut in odraža težavne razmere revnih ljudi.

Iz vsega povedanega je razvidno, da so imeli rudarji še najboljši socialni položaj. Poleg zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja so imeli še dobro plačilo za svoje delo in zagotovljena brezplačna stanovanja z vso oskrbo. Dobro je bilo poskrbljeno tudi za zdravniško pomoč. Vse od ustanovitve so imeli lastniki rudnika dogovor s šoštanjskim zdravnikom in ga tudi plačevali. Leta 1892 je bila na Lilijskem griču v Pesju zgrajena bolnišnica za rudarje. V njej sta bila redno zaposlena zdravnik in bolničar. Delovala je vse do leta 1953. Sedaj so v tej stavbi stanovanja.

Zanimiva je tudi zgodovina zdravilišča Topolšica. Njegovi začetki segajo daleč nazaj v devetnajsto stoletje. Na začetku dvajsetega stoletja pa je bila Topolšica že zelo uveljavljeno in daleč naokoli znano zdravilišče za pljučne bolezni. V glavnem za tuberkulozo, za katero takrat še ni bilo zdravila, ampak so jo premagovali samo z dobro nego in oskrbo v naravnem okolju. Zdravilišče Topolšica je imelo s svojimi bogatimi gozdovi, čistim zrakom in termalnim vrelecem idealne pogoje za okrevanje teh bolnikov. Žal pa je bilo za večino ljudi predrago. Največ bolnikov je prihajalo iz bogatih srbskih družin. Šele po drugi svetovni vojni, ko smo vsi dobili zagotovljeno zdravstveno oskrbo, so se razmere spremenile. Tuberkuloza je bila takrat še zelo resna in nevarna bolezen. Zaradi hudih vojnih in povojnih razmer je bilo obolelih zelo veliko. Zdravilišče se je kmalu razvilo v bolnišnico z vso potrebno zdravniško oskrbo. Uspešno so začeli zdraviti s kirurškimi posegi. Klub temu je zdravljenje trajalo tudi po več let. V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je bilo končno odkrito pravo zdravilo in tuberkuloza je bila vsaj v razvitem svetu premagana. Bolnišnica v Topolšici sedaj deluje kot samostojna splošna bolnišnica.

Po smrti dr. Lihteneggerja in do leta 1941 je v Šoštanju deloval dr. Korun, za njim pa dr. Medic, ki je bil še vrsto let po vojni edini zdravnik v Šoštanju. Najprej je imel ambulanto v svoji hiši na Goricah, kmalu pa je bil organiziran prvi zdravstveni dom v bivši Vošnjakovih vili na Primorski cesti 3. Ko sem sedaj stala pred vhodom in se zazrla v okno, kjer je nekoč bila zobna ambulanta, so me spreleteli mravljinici po vsem telesu. Bila sem stara okrog deset let, ko mi je takratna zobozdravnica delala prvo plombo. Bila je precej v letih, roke so se ji močno tresle. Aparat za brušenje je bil enostaven, doktorica ga je poganjala na noge kot kakšen star kolovrat. Neznansko je bolelo, plomba pa mi je kmalu izpadla. Postopek je še nekajkrat ponovila, dokler mi ni izruvala tega zoba. Brez injekcije, na živo. Bila je slabotna in je med ruvanjem večkrat počivala. Strah pred zobozdravnikom me je potem spremljal vse življenje.

V zvezi z zdravstvom bi bilo potrebno omeniti še dr. Rihteriča, živinozdravnika. V Šoštanju je imel svojo prakso že več let pred vojno in še nekaj let po njej. Po njegovi upokojitvi je nadaljeval njegov sin Peter Rihterič - Peci. Starejši Rihterič je bil zanimiv gospod. Po izgledu je bil kratkonog, zavaljen rdečeličnej, z dolgimi temnimi obrvmi, privihanimi kot kakšen murnček. Zaradi svoje pristrčnosti, iskrivosti in humorja je bil med Šoštanjčani zelo priljubljen. Zelo rad je bil v družbi lepih žensk. Nekoč mu je ena potrkala po trebuščku: »Gospod Rihtarič, kaj pa imate v tem sodčku?« Rihtarič pa kot iz topa: »Spodaj je pipca, pa probaj!«

Z dr. Medicem sta bila dolgoletna prijatelja. Vedno sta se med seboj dajala,

koga je težje zdraviti, ljudi ali živino. Rihterič je Medica vedno dražil, da je z ljudmi lažje, ker sami povedo, kaj jih boli. Pri živalih pa moraš vse sam poruntati. Enkrat Rihterič zboli in žena pokliče dr. Medica. Rihterič negibno leži v postelji. Ko ga Medic vpraša, kaj ga boli, pa samo: »Muuuuu,« kot kakšen vol. Medic ga vsega pregleda in mu predpiše aspirine, ženi pa naroči: »Tri dni naj jemlje aspirine, če ne bo bolje, ga peljite na zakol!« Takih in podobnih domislic je bilo ogromno, zato je bil Rihterič živa šoštanjska legenda.

Kako je delovalo zdravstvo takoj po vojni, bo najbolje razvidno, če opišem, kako so zdravili mojega brata Lojzeta. Ko je bil star osem let, se je ponesrečil z najdenim nabojem. Med poukom ga je izvlekel iz žepa in začel z žebljem drezati vanj. Ob eksploziji sošolci niso bili ranjeni, Lojzeta pa je grozljivo razmesarilo. Odnegli so ga v zdravstveni dom, kjer je bil edini zdravnik dr. Me-

Delavska stanovanja v Agrariji – hiša je bila slavnostno okrašena ob 130-letnici tovarne usnja.

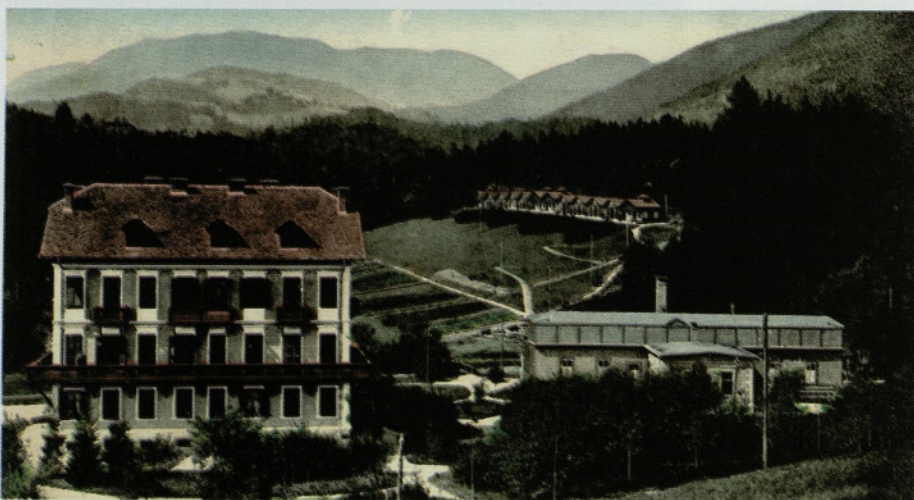
Hiša na Cankarjevi cesti, kjer se je rodil oče avtorice spominov.

Bivša ubožna hiša.

Bolnica za rudarje v Pesju leta 1910.

Zdravilišče Topolšica iz leta 1900. Zadaj ob gozdu so spalni bungalovi. Bolnike so zdravili tako, da so tudi ponoči v spanju vdihavali čim več svežega zraka iz iglastega gozda.

Zgradba bivšega zdravstvenega doma na Primorski cesti.

dic. Poškodbe so bile prevelike, ni mu mogel pomagati. Obraz, roke in prsni koš, vse je bilo ena sama rana. Rebra so bila odtrgana tako, da se je skozi videl srček in pljuča. Takoj so ga odpeljali v bolnico Slovenj Gradec. Takrat še ni bilo rešilnih avtomobilov. Nezavestnega je oče ves čas držal na rokah na počasnem, ropotajočem tovornjaku, ki so si ga na hitro izprosili v tovarni usnja. Tu ga niso sprejeli, ker niso imeli kirurškega očesnega oddelka. Napotili si jih v mariborsko bolnišnico. Vožnja do Maribora se je po makadamski cesti vlekla neskončno dolgo. Predvidevanja zdravnikov v mariborski bolnišnici so bila grozljiva. Če bo po čudežu preživel vse operacije, bo pa najverjetneje slep. Naj pridejo pogledat čez tri dni. Telefonske povezave so takrat bile še zelo slabe, starši so res morali čakati tri dni, da so smeli na obisk. Ko sta v pričakovanju najhujšega stopila v natrpano bolniško sobo, se je iz kupa obvez zaslišalo: »Mami, si mi prinesla kaj češenj?« Hvala bogu, živ je in vidi, vidi!!! Zdravo je ostalo samo eno oko, manjkalo mu je nekaj prstkov. Hudo, pa vendar - preživel je. To je bilo najvažnejše.

V šestdesetih letih prejšnjega stoletja se je zdravstvo začelo hitro izboljševati. Dobili smo več zdravnikov, zobozdravnikov in ostalo medicinsko osebje. Delovati je začela tudi nujna reševalna služba. Leta 1973 se je zdravstveni dom preselil v nove moderne prostore na zdajšnji lokaciji. Največja pridobitev pa je bila, da smo bili vsi zdravstveno zavarovani. Veljati je začel tudi zakon, po katerem si je lahko vsak s pričami uveljavil preteklo delovno dobo. To je bila osnova za kasnejšo pokojnino. Posebne ugodnosti so veljale za udeležence NOB, kar so mnogi s pridom izkoristili. Spomnim se, da se je za nekega uglednega gospoda govorilo, da si je partizanska leta prislužil s tem, da je lulal na brus, ko so partizani brusili nože. To je po mojem bolj obešenjaška anekdota, vendar je resnica, da je bilo takšnih »junakov« kar precej.

Družbeno in družabno življenje

V preteklem stoletju sta v obdobju med obema vojnama v Šoštanju in okolici delovali dve močni politični stranki. Orli, to se pravi desničarji, in Sokoli, levičarji. Obe sta delovali zelo močno in agresivno in sta krepko posegali v način življenja in razmišljanja svojih privrženecov. Orli so bili v glavnem pod okriljem cerkvenih oblasti. Pri Sokolih pa so se združevali napredni izobraženci in delavski razred. Med obema organizacijama ni bilo nikakršnega sodelovanja, na vseh področjih so si nasprotovali in izkazovali vsak svojo premoč. Zanimiva je zbadljivka iz tistega časa: »Sokoli so opice, ko nosjo rdeče jopice, Orli so pa mirkuce, ko hodjo zmiraj v cirkuce.«

Orli so imeli svoje središče v Slomškovem domu, ki je bil zgrajen okrog leta 1930 v neposredni bližini farne cerkve v Družmirju. Kasneje se je preimenoval v Dom svobode. Slomškov dom je pred-

stavljal politični, kulturni in gospodarski center desno usmerjenih. V njem je bila poleg večnamenske dvorane in drugih prostorov tudi podružnica Slomškove hranilnice. V domu so se v zimskih mesecih prirejali najrazličnejši izobraževalni tečaji za napredno kmetovanje: sadjarstvo, čebelarstvo, živinorejo in tudi gospodinjska, kuharska, šiviljska in podobna izobraževanja za mlade gospodinjice. Še živeče kmetice se z velikim spoštovanjem spominjajo, kako jih je gospod Jonko učil izdelovanja sira. Tu so imela za svoje delovanje prostore kulturno-prosvetna in telovadna društva. Orli so gojili predvsem atletiko, tako moško kot žensko. V kulturno-prosvetnem društvu pa so bile številne sekcije: dramska skupina, pevski zbori, tamburaški zbor in še mnoge druge. Ob otvoritvi Slomškovega doma so z velikim uspehom zaigrali ljudsko igro Miklova Zala.

Na splošno je bilo kmečko prebivalstvo glede zabave in družabnega življenja zelo iznajdljivo. Cerkveni prazniki, poroke, fantovščine, deklisčine, vse so izkoristili za druženje, zabavo in veseljačenje. Zelo pomembni in množično obiskani so bili cerkveni shodi. Najbolj sta bila poznana vsakoletni shod pri Sv. Križu in na Gori Oljki. Na peš romanje je šlo staro in mlado. Po maši in drugih cerkvenih obredih je vedno sledila veselica. Na takšnih shodih so se zbrali najrazličnejši kramarji s spominki, slaščicami in podobno ponudbo. Obvezna je bila tudi »čajarca«. Čaj je kuhala zunaj na prostem, na starem preprostemu »gašperju«, zakurjenim z dračjem. Okoli nje je bilo vedno veselo. K čaju je spadalo tudi vino, žganje ali rum. Čajarce so se svoje obrti praviloma držale vse življenje, od rane mladosti pa do visoke starosti.

Spominjam se, kako nam je mama pripovedovala o pomarančah. Pri Sv. Križu ali na Gori Oljki so prodajali pomaranče po sadežih. Velika pozornost je že bila, če je fant dekletu kupil eno pomarančo. Kmalu po vojni, ko sem bila še otrok, južnega sadja pri nas sploh ni bilo. Otroci si nikakor nismo znali predstavljati, kakšne so pomaranče. Mama nam jih je nazorno opisala. Pomaranča je kot veliko, debelo jabolko oranžno rdeče barve. Olupiš jo lahko s prsti, ne rabiš noža, znotraj pa so krljli že narezani, oviti v tanko mrežico in so polni sladkega soka. Otrokom se nam je zdela pomaranča neznansko skrivnostni in pravljичni sadež. Pomaranče sem prvič videla, ko se bila stara petnajst let.

Zelo zanimive so bile zabave za mlade. V Lokovici je bila navada, da je vsaka kmetija enkrat na leto organizirala veselico za mlade, običajno na dan, ko je imel gospodar god. Na takšne pijače, tako se je imenovala zabava, so prišla dekleta in fantje iz bližnje in daljne okolice. Za godce ni bilo težav, vsaka vas je običajno imela svoje samouke s »frajtonarico in pomperdonom«. Poleti so bili na dvorišču ali na skednju, pozimi pa v hiši. Fantje so ljubosumno varovali svoja domača, vaška dekleta. Ko se je kakšen »prišlek« preveč šopiril, je že nastal pretep. Pretepi so bili tako obvezna vaška »folklor«.

(nadaljevanje v prihodnji številki)

Farna cerkev v Družmirju, levo Slomškov dom, kasneje preimenovan v Dom svobode. (Avtor fotografije je znani šoštanjski foto-kronist Franjo Mašek)

Tamburaški zbor pri Orlih, leta 1932; prva z leve je mama avtorice spominov.

Kuharski tečaj v Šoštanju, leta 1935; četrta z leve zadaj je mama avtorice spominov.

Svetloba

Meditacija

Prav danes je DAN ZEMLJE. Misel se je porodila in potrebno jo je udejanjiti, zlitii na papir in dati možnost nekemu, da misel preobrazi v dejanje.

Kje se pravzaprav začne Dan Zemlje? V naših glavah, potem se preko srca dvigne na višje nivoje in konča v rasti človeka. Najprej spreminjamo planet, materijo, ob enem spreminjamo sebe in na koncu spreminjamo svet - sebe.

Hodiš po gozdni poti in iz jarka pride vonj po gnilobi. Pogledaš in vidiš razpadlo, razkosano truplo, ki je bilo enkrat prej na domačem dvorišču ubito in ostanki le tega potem prineseni sem. Greš malo naprej in opaziš odvržen star televizor na majhni komaj zrasli smrekici. Na naslednjem odcepu stara avtomobilska guma in kup odvrženega betona, polomljena odslužena okna in zarjavelo železo ter razbite steklenice. Vse to in še mnogo več je možno najti v svežini čudovitega zraka in gozdnih lepot. Če pogledamo v svet, je zadeva podobna, samo malo razsežnejša, a bolj prikrita.

Današnji človek vedno bolj napreduje v svojem življenju in posledično je na račun tega napredka tudi okolje bolj obremenjeno. Izdelujemo cel kup potrebne in ob enem nepotrebne materije, kar ima za posledico, da Zemlja postaja natovornjena z vso to nepotrebno navlako. Na eni strani ji nekaj odvzamemo in ji potem zaradi ravnotežja po drugi strani nekaj dodamo. Tako poteka ta igra spreminjanja, ki je včasih zelo koristna in včasih zelo nevarna. Vendar Zemlja ostaja v ravnovesju, ker je živa in ima vse mehanizme, tako logične kot tiste iracionalne, s katerimi si pomaga, da lahko diha, se vrti in potuje po neskončnem vesolju.

Če človek odvrže stvari v gozd, ki tja ne spadajo, je to pač njegovo dejanje. Kako je to naredil? Obstaja več možnih razlag. Prva je ta, da ni imel kam drugam in je to naredil zavestno. Druga je ta, da ni dovolj odrasel in je kot otrok odvrgel papirček od bonbona. Tretja možnost je ta, da je iskal koristi, ker bi moral za odpad plačati, četrta pa je ta, da je bil silno nezadovoljen s svojim življenjem in je s svojo nesrečo hotel narediti nesrečno še Zemljo. Vsi ti primeri nam povedo, da zaradi velike sveto-

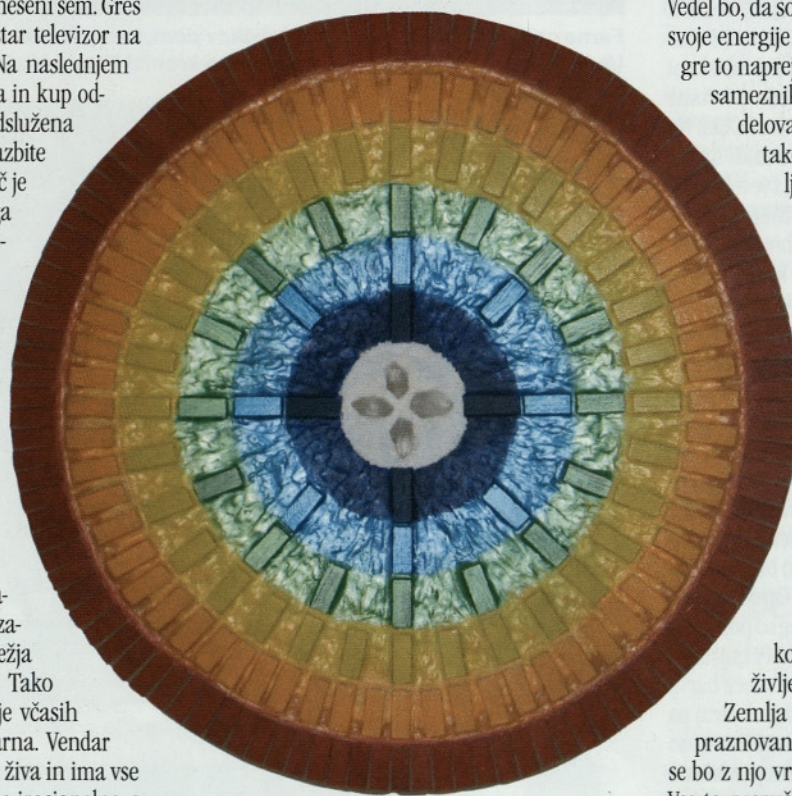
vne potrošniške tekme, nastajajo vrzeli v ohranjanju okolja na planetu. Takšno, kakršno je zavedanje, takšno je stanje človeka in seveda količina odpadkov v gozdu ali pa na planetu samem.

Na ta praznični dan, ko slavi Zemlja se moramo poglobiti še naprej. Moramo postati radovedni kot mali otroci in si zdaj postaviti vprašanje, kje tiči razlog vsega tega. Kakorkoli obračamo, vedno bomo ugotovili, da je v ozadju skrito zadovoljevanje človekovih užitek in ne samo preživetje človeške skupnosti na Zemlji. Toda ti užitki niso pravi užitki, saj imajo korenine v nezdravem okolju, v

ugotavljal, da to pač tja ne spada in se bo spraševal, kdo je lahko takšna svinja in bo moraliziral, da mora biti to nekje drugje, tam kjer je za to mesto in ne tu kjer je. Četrta, ki se rad vmešava v stvari, bo prišel z veliko črno vrečo, nabral odpadke in to oznanjal drugim. Peti bo to izbral in izvedel delovno akcijo, pobral nagrado ali dobil volivce, ker bo iz tega naredil okolje varstveno stranko. Nekdo, ki je precej zavesten, se v to ne bo vtikal, ne bo podlegal umskemu svetu in v tem videl ne slabo in ne dobro. Ostal bo miren, zavesten in spregledal, da imajo stvari uma, intelekta in materije svojo pot. Vedel bo, da so to stvari najnižje človekove narave, svoje energije pa bo usmeril v višje svetove. Tako gre to naprej, odvisno od človeka do človeka. Posameznikove notranje lastnosti ga ženejo v delovanje na vseh področjih življenja in tako tudi na področju občutenja Zemlje, njenega življenja in seveda občutenja njenega praznika. Njen praznik je lahko tudi naš praznik. Ko se veseli Zemlja, se veselimo tudi mi, ko zemlja joče pod bremenom, jočemo mi. Ko se Zemlja strese in vzame na tisoče življenj, smo začudeni. Ko se naredijo ogromne poplave in neurja, smo žalostni, ko pride do katastrof, smo pretreseni. Pa ni nič kaj posebnega, Zemlja nam govori, da je živa, da hoče ostati pri življenju in praznovati še kakšen DAN ZEMLJE.

Zemlja ima naravo praznovanja kot človek, ki se zaveda praznovanja življenja, občutenja in seveda duha. Zemlja bo naredila vse, da ohrani svoje praznovanje. Bo na njej stal kakšen človek, ki se bo z njo vred veselil ali ne, ni v njeni domeni. Vse to prepušča mnogo večji sili, ki je ustvarila tako Zemljo kot svet in se nahaja v globinah človeka. Torej vse je odvisno od človeka in njegove notranjosti, ter pripravljenosti posameznika, da postane zadovoljen in radosten, usklajen s to notranjo silo. Samo človek, ki ima prebujene takšne lastnosti, ne bo naredil nič narobe. Tak se potem zaveda praznovanja in seveda DNEVA ZEMLJE.

Ko je Zemlja mirna, čista in praznuje, potem so pogoji za meditacijo na Svetlobo idealni. V nasprotnem so vznemirjena čutila, ki se morajo pogajati z negativno silo, ki vlada v nižjih področjih stvarstva. Živel Dan Zemlje in živela meditacija.

uničeni zemlji in še čem. To so trhli užitki, ki pripeljejo človeka v veliko nezadovoljstva s svetom in samim seboj.

Poglejmo zdaj še malo v srca in glave ljudi, ki hodijo mimo teh gozdnih odpadkov. Prvi, ki ima kloniran um v stalno nerganje, bo ob pogledu na to svinjarijo robantil in izlival žolč na vse, kar obstaja. Drugi, ki je recimo lastnik gozda, bo zaradi svoje imovine hitel čistiti, a vseeno bo čistil za drugimi, ki so onesnaženje tam pustili. Tretji bo iz tega, kar so ga naučili v šoli, ali kje drugje,

Maj 2005

Oona

Oven

V začetku meseca boste okupirani z materialno sigurnostjo in je zato zelo možno, da si poiščete honorarno delo. Finančno stanje se bo vsekakor izboljšalo, vi pa boste bolj samozavestni in zadovoljni. Kupovali boste drobna darila, srečni boste, če boste druge naredili zadovoljne. Pripravljali se boste na nove podvige v zvezi s stanovanjskim vprašanjem.

Bik

Poslovne obveznosti se bodo zmanjšale, vi pa boste začutili nov priliv energije in dobro boste razpoloženi. Venera v vašem znamenju vas bo naredila privlačnejše, srečnejše in bolj vesele. Zabavali in družili se boste in privlačili poglede drugih. Iskali boste ljubezen, nežnost in pozornost vseh, ki vas obkrožajo.

Dvojčka

V začetku meseca so možne skrite ljubezenske avanture, ki pa bodo nekje v sredini razkrite in bodo še vas presenetile z razpletom dogodkov. Nekateri boste prekinili zvezo, v kateri se ne počutite dovolj svobodni, in sploh ne boste razmišljali o posledicah. Prenagljeni boste v svojih odločitvah, toda željni razburjenj, rizika in avantur!

Rak

Dobra volja se bo končno vrnila, tudi nov nalet energije in optimizma. Kovali boste načrte za prihodnost in pri tem uživali pomoč in podporo prijateljev. Izkoristili boste poznanstva za izboljšanje svojega položaja. Meja med ljubeznijo in prijateljstvom bo tanka, pa se vam lahko zgodi, da se znajdete v objemu nekdanjega prijatelja. Ugodno za študente.

Lev

Veliko negotovosti v ljubezni in v karieri v začetku meseca. Po 10. maju se boste končno začeli obnašati bolj sproščeno. Zabavali se boste, družili, zvestoba pa ne bo vaša lastnost. Zdelo se vam bo, da zmorete vse in da je cel svet vaš. Vašemu šarmu se ne bo moč upreti, le šef bo besen, ker boste zamujali in se izogibali obveznostim. Popravite svoj odnos do poslovnih obveznosti, da ne bi kasneje bankrotirali.

Devica

Planeti bodo v tem mesecu na vas vplivali na dva načina, pa bo tudi vaš uspeh spremenljiv. Že v začetku meseca boste čutili padec energije in zelo boste zaposleni s poslom. Do drugih boste izrazito kritično nastrojeni, jezili se boste zaradi malenkosti in trmasto vztrajali pri svojem. S takim obnašanjem boste ogrozili tudi partnerske odnose.

Tehtnica

Zelo trmasti boste, nepripravljeni za konstruktiven pogovor in kompromise. Spori s člani družine so na pomolu. Po 14. boste imeli več energije, pa boste po napornem dnevu preživeli celo noč z družbo. V ljubezni se bodo zgodile pomembne in pozitivne spremembe, za samske in za vezane.

Škorpijon

V čustveni sferi bo še naprej dosti neskladnosti. Ne želite se prilagajati partnerju in vsakodnevnim obveznostim. Potrebno boste svoj prosti čas, zaradi poznanstva z novimi ljudmi pa se boste začeli spraševati, če je trenutni partner res prava izbira za vas. Privlačil vas bo nekdo iz službe, še bolj zanimiv pa bo, če vam bo nedostopen. Delali boste več stvari hkrati, se posvetili ljubezni in karieri; skratka, veliko boste delali, malo spali in se dobro zabavali.

Strelec

Povečan obseg dela vam ne bo puščal dosti časa za druge stvari. Atmosfera v delovnem okrožju bo zelo dinamična. Kontaktirali boste z velikim številom ljudi in sklepali nova

poslovna poznanstva. Neugodna stran tega meseca je, da ne boste pripravljeni na sodelovanje.

Kozorog

Čeprav boste imeli dela preko glave, se ne boste mogli upreti zabavam in izhodom. Pred vami je obdobje zanimivega družabnega življenja. Vikende boste preživljali zdoma, v drugem kraju ali na izletih. Veliko se boste vozili. Obiskovali boste prijatelje, ki žive v drugem kraju. Prav gotovo je, da boste odsotni nekaj dni. Posel, zabava in čustva se bodo prepletali. Želeli si boste polepšati svoj delovni prostor.

Vodnar

Dom in družinsko življenje so teme tega meseca. Za razliko od prejšnjega meseca boste lažje delovali in se manj pripravili. Od vas se pričakuje, da boste bolj potrpežljivi in tolerantni. Zakopljite bojno sekuro, ponudite roko sprave in se posvetite ljubljenim. Odnosi z otroki se bodo popravili. Imeli boste priložnost, da v pogovoru s partnerjem rešite neke nesporazume in težave. Možna je ljubezen z mlajšo, dinamično in živahno osebo, ki ima mnogo smisla za humor.

Ribi

Maj bo za vas spremenljiv mesec. Nervozni boste, nemirni in vedno pripravljani kritizirati. Primanjkovalo vam bo upornosti. V drugi polovici meseca boste usmerjeni na dom in družinsko življenje. Sitnarili boste in ugovarjali domačim, počutili pa se boste, kot da ste zaprti v kletki. V ljubezni si boste želeli prekiniti obstoječo zvezo, flirtali boste in se morda spustili v trikotniško razmerje. Umirite se!

Marija Bolha in njena orhideja

Našo zvesto bralko Marijo Bolha je v hladnih zimskih dneh gotovo zelo razveseljeval pogled na svojo orhidejo, saj jo je ta za njeno skrbno nego nagradila z več kot 30 cvetovi.

A. Grudnik

Foto: A. Grudnik

List							AHILOV OČE (PELEUS)	PLANINSKA PTICA, UJEDA	PLEISTOCEN (ODDELEK KVARTARJA)	LOCUS SIGILLI (KRAT.)	BENEDIKT. OPATIJA NA BAVARSKEM	UŽIVALEC OPOLDANSKEGA POČITKA	OKOLJU PRI-LAGOJENI ORGANIZMI	MONGOLSKI VLADAR		
AVTOR: LoM							PO AKORDU PLAČAN DELAVEC	PRIPADNIKI NATA	RUSKI JUDOIST (TARLAN)	BELGIJSKO MESTO (IPERIT)	GUSTAVE LANSON	TILEN, EGIDIJ	SKAND. DROBIŽ			
SOFOKLEJEVA DRAMA																
PLAZILEC, KI MENJA BARVO																
OMLAČEN SNOPI SLAME																
STRMINA, BREG																
PREBIVALEC KRAJA DVORI																
MEDN. OZN. ZA ŠPANJO, KUBO, VATIKAN																
AVTOM. OZNAKA ZA REKO																
BIKOV GLAS																
ANTIČ. PUŠČAVNIK, SAMOTAR																
PREBIVALCI JORDANIJE																

UGANKARSKI SLOVARČEK

EJNAR – norveški smučar (Jan Horsen); ETTAL – benedikt. opatija na Bavarskem; IRTIŠ – reka v Sibiriji; RIKORVO – zaselek pri Izoli; TEON – grški učenjak iz 1. stoletja; TMENOV – ruski judoist (Tamerlan); VOLTIČ – hrvaški slovaropisec.

Izmed pravih rešitev križanke bomo izžrebali tri nagrajence, ki bodo prejeli Kajuhovo pesmarico.

Izžrebani nagrajenci prejšnje križanke (List 3/2005), so: Avgust Podgoršek, Aškerčeva 5/b, Šoštanj; Dora Velunšek, Kersnikova 21, Velenje; Nada Čas, Ravne 183/a Šoštanj

Nagradna križanka

April 2005

Gesla Križanke:

Ime in priimek:

Naslov:

Izpolnjen kupon pošljite na naš naslov do 14. maja 2005.

fotoTEKAUC
 atelje in laboratorij za
 klasično in digitalno fotografijo

Kardeljev trg 1
 3320 Velenje
 Slovenija

delovni čas:
 → od ponedeljka do petka: 7.00 do 12.00
 15.00 do 18.00
 → sobota: 8.00 do 12.00

telefon: (03) 897 70 96 →
 fax: (03) 897 70 97 →
 GSM: 041 624 280 →
 e-mail: info@fototekauc-sp.si →
 davčna številka: 22364820 →
 transakcijski račun: 02426-0012173355 →

www.fotoTEKAUC-sp.si

*Fotografije pustijo spominom živeti.
 Bralcem Lista čestitamo za praznike.*

Terme Topolšica

**Čestitamo za
 Dan upora proti okupatorju
 in Praznik dela!**

Foto: Jože Miklavc

*Lepo praznujte.
 Ob kavi.*

kavarna & šoštanj
 TAPRAVI NASLOV ZA TAPRAVO KAVO

IRMAN

**Čestitamo za
 Praznik dela.**

Čevljarstvo Irman s.p.

PUP
 10 let
 ZA UREJENO OKOLJE

Vsem občanom in
 cenjenim strankam
 čestitamo za praznike.

GRADNJE VRTNARSTVO
 PODJETJE ZA UREJANJE PROSTORA d.d.
 Koronika cesta 37b, 3320 Velenje

IPUP **velpa**
Saubermacher

MIŠ MAŠ
 d.o.o. Mozirje, Na trgu 52
 Tel.: 03/ 839 47 44

**Občanom čestitamo za
 praznike in jih vabimo,
 da se posladkajo.**

Ob prazniku dela in tudi boja proti okupatorju čestitamo občankam in občanom Šoštanja in želimo, da bi praznični dnevi tekli prijetno in v kulturnem vzdušju.

 ZAVOD ZA KULTURO ŠOŠTANJ **List**

**PROIZVODNJA IN TRGOVINA
 KMETIJSKA ZADRUGA
 ŠALEŠKA DOLINA z.o.o.**

**ŽELIMO VAM PRIJETNE
 PRVOMAJSKE PRAZNIKE IN
 VAS VABIMO V NAŠE
 POSLOVALNICE!**

Čestitamo za praznik!

ESOTECH
 velenje@esotech.si
 www.esotech.si

giz eg
 giz-eg@esotech.si
 www.giz-eg.si

ustvarjamo boljši svet

*Dobrodošli v pomladi
in
čestitamo za praznike.*

TEŠ - čista energija!

**Stanovanjski
kredit NLB.**

Za več prostora in udobja.

Nakup, gradnja ali obnova nepremičnine je velika stvar. Tako velika, da jo brez svetovanja finančnih strokovnjakov in pomoči stanovanjskega kredita posameznik le stežka izpelje.

Pripravljene imamo kredite za vse namene, med njimi je prav gotovo tak, ki bo prilagojen vašim željam in potrebam.

Vabimo vas, da se **oglasite v najbližji poslovalnici NLB** in skupaj z našim strokovnjakom izberete kredit, ki vam bo najbolj ustrezal. Obširnejše informacije o stanovanjskih kreditih NLB pa dobite tudi na spletnem naslovu www.nlb.si ter na brezplačni številki 080 15 85.

**Občankam in občanom
čestitamo ob 27. aprilu
in 1. maju!**

Ljubljanska banka

Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana

Podružnica Savinjsko-Šaleška

Velenje
SP Do 35
LIST občanom
2005
in 1 352(497.4 Šoštanj)

9002879.4

COBISS O

KNJIZNICA VELENJE

za prvomajske praznike.

**KOVINARSTVO SOVIČ,
Stane Sovič s.p.
Ravne 4, Šoštanj**

KOVINARSTVO SOVIČ

**VSEM OBČANOM OBČINE ŠOŠTANJ IN
UPORABNIKOM KOMUNALNIH DOBRIN SE
ZAHVALJUJEMO ZA ZAUPANJE! ŽELIMO
VAM PRIJETNE PRAZNIKE.**

Komunalno podjetje Velenje